

Kultura kot obet upanja in miru

Najvišje kulturne nagrade Mestne občine Murska Sobota so romale do novih prejemnikov. Raznovrstnost nagrajencev kaže na bogat kulturni opus, ki preveva tukajšnji ustvarjalni prostor. V časih, ko potrebujemo upanje in mir, je uvid v njihovo delo toliko bolj blagodejen.

Foto: Aleš Cipot

Poklon prostovoljcem

»Ne gre za umetnost z registrsko oznako MS«

Kako je Mariška postala legenda

MED LETOŠNJIMI DOBITNIKI Bloudkovih priznanj, najvišjih na področju športa, je tudi priljubljeni športni novinar Tonček Gider iz Murske Sobotice. Plaketo je dobil za življenjsko delo v športnem novinarstvu. Čeprav je vse življenje delo športnega novinarja opravljal ljubiteljsko ob službi, se Gider z več kot polstoletnim novinarskim stažem in profesionalnim odnosom do dela, ki mu je ves čas pomenilo način življenja, uvršča med največje novinarske osebnosti na tem področju v državi, v pokrajini ob Muri pa nima primerjave. Nekoč je poročal tudi za nacionalne medije, tiskane in elektronske, ves čas pa je zvest Murskemu valu. Daljši pogovor z njim bomo objavili v prihodnji številki. | Geza Grabar

TUDI V KRAJEVNI SKUPNOSTI Bakovci so se odločili, da bodo organizirali akcijo zbiranja pomoči za prebivalce na območju Petrinje, ki jih je prizadel rušilni potres z magnitudo 6,2. K dobrodelni akciji, ki je med 19. in 22. januarjem potekala v prostorih vaškega doma Bakovci, so med drugim pristopila bakovska društva ŠNK Bakovci, Prekmurska godba Bakovci, Mažoretke Bakovci, Balonarski klub Bakovci, Večetnično kulturno, izobraževalno, turistično in športno društvo ter Dobrodelno društvo Pomagajmo odprtih src. Zbrane donacije so dostavili v vas Hrastovico, kjer so jih predali vaščanom. Na prizadetem območju še vedno potrebujejo grelna telesa, podaljške in manjše gradbene pripomočke. | Melita Marič, foto: Cvetka Vereš

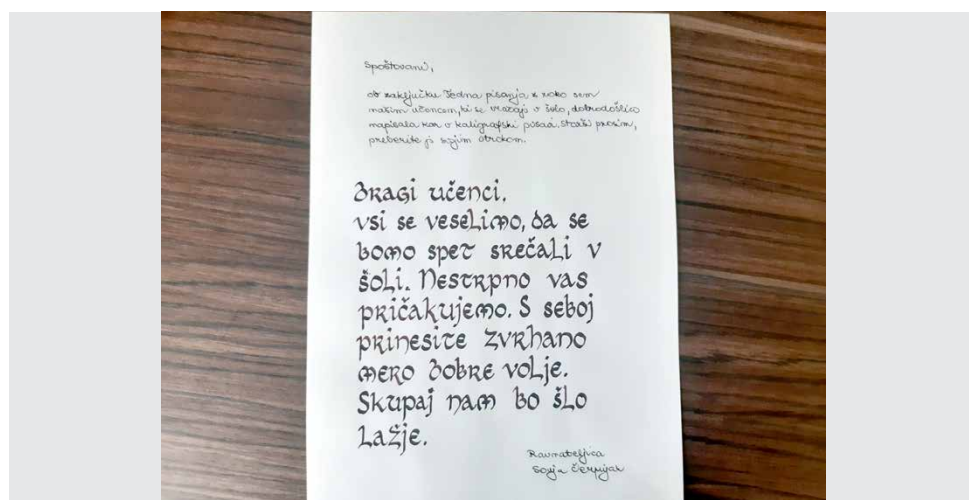
LETOŠNJI INFORMATIVNI DNEVI so 12. in 13. februarja potekali drugače kot minula leta. Prvič so potekali virtualno prek spleta. Zaradi trenutnih epidemioloških razmer so srednje šole in fakultete na daljavo predstavile svoje prostore in izobraževalne programe, ki jih izvajajo. Pomurski devetošolci in vsi drugi, ki se vpisujejo v srednješolske programe, so lahko na spletni strani ministrstva za izobraževanje, znanost in šport na enem mestu našli vse potrebne informacije in povezave do srednjih šol in dijaških domov. V pomurski regiji se je devetošolcem predstavilo osem srednjih šol. | Melita Marič

MITJA SLAVINEC je novi državni sekretar na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Slavinec je doktor fizikalnih znanosti, od leta 2015 je opravljal delo dekana Fakultete za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru, pred tem je bil dve leti predstojnik oddelka za fiziko na tej fakulteti. V preteklosti je bil tudi mestni svetnik v murskosoboškem mestnem svetu, pomurska javnost pa ga pozna tudi kot predsednika Pomurske akademsko znanstvene unije (PAZU). | Uredništvo, foto: Aleš Cipot

V TEH TEŽKIH TRENUTKIH imamo včasih občutek, da smo v stiski sami. Vendar se zavedajmo, da so kljub občutkom osamljenosti okrog nas mnogi, ki nas spremljajo z empatijo, pogledom, stiskom roke in dobrim delom. Ljudje, ki so nesebično priskočili na pomoč drugim v stiski. So ljudje, ki skrbijo za naše zdravje in počutje, ki so nam v pomoč. V vrtcu Lavra niso pozabili teh junakov. Na pobudo iz dopisa Nacionalnega inštituta za javno zdravje so zanje izdelali voščila in plakate v zahvalo za njihovo požrtvovalnost, pomoč in dejanja. Plakate so otroci predali Policijski upravi Murska Sobota in Domu starejših Murska Sobota ter jim s tem na svoj način izrekli zahvalo za ves trud. | Vrtec Lavra

NA OSNOVNI ŠOLI III Murska Sobota so se drugo leto zapovrstjo priključili tednu pisanja z roko, ki ga organizira društvo Radi pišemo z roko. Namen akcije je ozaveščanje o pomenu pisanja z roko, te izvirne in neponovljive fine motorične spretnosti, v primerjavi s tipkanjem na tipkovnico. Naši možgani namreč pri pisanju z roko delujejo bolj kompleksno kot pri tipkanju. Pod mentorstvom učiteljice Mihaele Ružič so nastali zanimivi slikopisi, tematsko povezani s trenutno epidemiološko situacijo. Ravnateljica OŠ III Murska Sobota Sonja Čerpňjak je ob zaključku tedna pisanja z roko za učence prve triade, ki so se ponovno vrnil v šolo, dobrodošlico napisala s kaligrafskim peresom. Tednu pisanja z roko se je pridružil tudi župan dr. Aleksander Jevšek. | Melita Marič

Ta šport so nekoč oboževali Sobočanci

KSENIJA GLAŽAR

V 20. letih prejšnjega stoletja je bila v Murski Soboti zelo priljubljena športna dejavnost hazena, zlasti med ženskami. Tekmovalke so znale pritegniti veliko gledalcev, postale pa so celo državne prvakinja.

Hazena je ekipna športna igra z žogo, podobna današnjemu rokometu. Igrati so jo začeli leta 1905 na Češkem, kjer je bil njen začetnik učitelj telesne vzgoje Anton Krištof, ki je postavil prva pravila. Priljubljena je bila zlasti pri ženskah. Leta 1911 je hazeno kot šport priznal češki olimpijski odbor, leta 1921 pa jo je Mednarodna zveza za ženske športe v Parizu uvrstila v program svetovnih športnih iger žena. Prve mednarodne tekme so bile odigrane v letih 1923 in 1924 med reprezentancami Češkoslovaške, Francije, Poljske in Jugoslavije. Leta 1934 je bila Mednarodna zveza za ženske športe ukinjena, kar je vplivalo na upad zanimanja za ta šport, ki je na jugoslovanskih tleh zamrl leta 1953. Igra se je do danes ohranila na Češkem, kjer še vedno tekmujejo v ženski in moški konkurenci.

V Murski Soboti organizirana vadba od leta 1924

Prva ekipa hazene je bila v Sloveniji organizirana leta 1920 pri ŠK Ilirija. Igralkam je bilo udejstvovanje pri tej športni dejavnosti praviloma dodatna dejavnost, večina se jih je namreč ukvarjala tudi z drugimi športi. V Murski Soboti se je hazena začela organizirati izvajati v okviru ŠK Mura, prvega športnega kluba v Prekmurju, ki je bil ustanovljen leta 1924, čeprav so se dekleta s hazeno ukvarjala že prej.

V izdaji »Zbornik – oris zgodovine športne dejavnosti v Murski Soboti – 100 let (1920–2020)« izvem, da je bila prva načelnica hazene pri ŠK Mura Margareta Gyori, tajniške posle pa je vodil Štefan Šiftar. V Murski Soboti je nastala ekipa deklet, ki je na tekme številne privabljal gledalce. Tudi trenirale so kakovostno. Igra je potekala na igrišču s 45 do 51 metri dolžine in 30 do 40 metri širine, vrata so bila široka dva metra in visoka 2,4 metra. Igralni čas je trajal dvakrat po 25 minut. Ekipo je sestavljalo sedem igralk: vratarica, obrambna igralka, dve branilki in tri napadalke. Sobočanke so igrale na igrišču, ki je bilo na živinskem sejmišču (ob Ledavi), njihovi dresi so bili črno-beli. Janez Nemec se, kot piše v zborniku, spominja, da so lepa

Igralke hazene pri ŠK Mura so bile nosilke ženskega ekipnega športa v Murski Soboti. | Vir: »Zbornik – oris zgodovine športne dejavnosti v Murski Soboti – 100 let (1920–2020)«

dekleta hazeno vestno trenirala in igro hitro usvojila ter v srečanjih z drugimi ekipami zmagovala. Težavo je predstavljala le njihova maloštevilnost, saj tako rekoč niso imele rezerve. Zato so včasih z njimi trenirali tudi mladi nogometaši.

Osvojile slovensko in jugoslovansko prvenstvo

Prvo mednarodno tekmo so murskosoboške igralkle dobile leta 1926 proti prvakinjam SK Adria iz Trsta z 20:8, istega leta so premagale še najbolj znano slovensko ekipo ljubljansko Ilirijo, in sicer s 17:16 na finalni tekmi za slovenski pokal. Igrale so Ana Cvetko, Ženi Nemeš, Gabi Kardoš, Erži Jonaš, Anuš Peček, Helena Paurič, Helena Gyori in Medi Osterer. Mladinke ŠK Mura so istega leta odigrale pet tekem s slovenskimi klubi in vse dobile. Za uspehe je bila najbolj zaslužna Marica Jelovšek, načelnica sekcije in vodstva kluba. Naslednje leto so s 7:6 premagale HŠK Concordia

iz Zagreba, takrat vodilno ekipo Hrvaške. Iz zbornika o zgodovini športa v Murski Soboti izvem, da je tudi v letu 1928 bil klub zelo uspešen, a kljub izjemnim rezultatom jim ni uspelo osvojiti naslova slovenskih oziroma jugoslovanskih prvakinj, saj jim je naslov bil odvzet po čudnih odločitvah takratnih funkcionarjev. Leta 1929 niti funkcionarjem ni uspelo preprečiti osvojitve naslova prvakinj Slovenije, naslov so osvojile še enkrat in postale tudi državne prvakinja. A se o tem skorajda ni pisalo, saj takratnim poročevalcem ni bilo všeč, da so na vrhu pristale Sobočanke. Zanimanje za ta šport je zelo upadlo leta 1931, zato so sekcijo za hazeno opustili kljub vsem uspehom; leta 1929 so osvojile celo prvenstvo Slovenije in Jugoslavije. Od 75 odigranih tekem so zabeležile šestdeset zmag, štiri neodločene izide in enajst porazov. Dale so 664 golov in jih dobile pol manj, 308.

Šlo je za igro, podobno današnjemu rokometu. | Vir: »Zbornik – oris zgodovine športne dejavnosti v Murski Soboti – 100 let (1920–2020)«

Evropsko naravnan proračun

Epidemija, ki se žal še zmeraj ne umirja, je močno zarezala v naše osebno in javno življenje.

Odraža se tudi v delovanju občine in občinske uprave, in sicer v izdatkih za izvajanje preprečitev okužb, ki jih ni bilo mogoče vnaprej predvideti, načinu dela sodelavcev, saj jih veliko dela od doma, odsotnosti zaradi bolezni ali v varstvu otrok. Zaradi epidemije je država zamujala s povračili sredstev za projekte (do oktobra nam je za refundacije dolgovala skoraj tri milijone evrov!), zaradi česar smo morali nekatere investicije začasno ustaviti oziroma prestaviti v to leto. Epidemija je vplivala tudi na intenzivnost prodaje zemljišč, kar se odraža v razmeroma slabi realizaciji kapitalističnih prihodkov v minulem proračunskem letu.

V oblikovanje predloga proračuna za to leto smo aktivno vključili vse proračunske sooblikovalce in porabnike. Jeseni sem obiskal vse predsednice in predsednike krajevnih skupnosti in mestnih četrti, pogovoril sem se z vodji svetniških skupin ter opravil več spletnih srečanj s predstavniki društev, organizacij in interesnih skupin, ki delujejo v občini, med drugim smo se na spletnem forumu mladih pogovarjali o njihovih pričakovanjih in potrebah za kakovostno življenje v naši občini.

Tako smo skupaj pripravili predlog ambicioznega, razvojno in evropsko naravnega proračuna za leto 2021, ki so ga svetnice in svetniki podprli v prvi obravnavi (več o seji mestnega sveta lahko preberete na naslednjih straneh). Skoraj trideset milijonov evrov, od katerih si obetamo okrog 7,5 milijona evropskih in državnih razvojnih sredstev (kar 28 % vseh prihodkov), nam bo omogočilo uresničitev dolgoročnih načrtov in želja, ki smo jih imeli pred očmi pri izdelavi Trajnostne urbane strategije.

V letošnjem proračunu gre zlasti za projekte trajnostne mobilnosti, v okviru katerih bo v tem letu dokončana Kroška ulica in urejene Ulica arhitekta Novaka, Ulica Staneta Rozmana s krožiščem z Gregorčičevo ulico ter del Ciril Metodove in Grajske ulice (s parkiriščem ob zdravstvenem domu). V predlog proračuna so prav tako vključeni naložbe in vlaganja v vzdrževanje in gradnjo cest, tudi vzhodne obvoznice, nadgradnja vodovoda sistema B, reševanje stanovanjske problematike mladih ter projekti celostne postopne obnove kanalizacijskega in vodovodnega omrežja v občini. Letos se bo začela tudi energetska prenova javnih stavb. V predlog proračuna so zajete tudi naložbe v obnovo šol in vrtcev ter ureditev vaških, gasilskih in večnamenskih domov v krajevnih skupnostih.

Za uresničitev vseh nujnih dolgoročnih projektov bo potrebno tudi dodatno zadolževanje, ki pa se zmeraj ostaja eno nižjih med mestnimi občinami v Sloveniji. Pri tem je treba poudariti, da tudi naša občina ob pomoči zadolževanja izvaja investicije, ki pomenijo plačila izvajalcem, nova delovna mesta delavcem in gospodarsko aktivnost, ki je v teh časih epidemije še kako dobrodošla.

Ob številnih investicijah v občini ostaja na prvem mestu skrb za sočloveka, zato ostajajo skoraj nespremenjena sredstva za socialne transferje, predšolsko vzgojo, šolstvo, štipendije, kulturo, šport, zaščito in reševanje ter druge programe. Proračun, v katerega smo vnesli dodatne pobude in želje svetnic in svetnikov ter občanov in občanov, bo čez nekaj dni ponovno obravnaval mestni svet. Verjamem, da tudi tokrat uspešno in da ga bomo lahko čim prej začeli izvajati. Za nadaljnji razvoj naše občine, za višjo kakovost življenja naših občanov in občanov!

Vaš župan,

dr. Aleksander Jevšek

Rekorden proračun skozi prvo obravnavo

KSENIJA GLAŽAR

Na 15. redni seji so mestni svetniki med drugim v prvi obravnavi sprejeli proračun za letošnje leto, ki je tudi letos rekorden in znaša slabih 30 milijonov evrov.

V začetku seje so mestni svetniki najprej v drugi obravnavi potrdili predlog odloka o predmetu in pogojih za podelitev koncesije za opravljanje obvezne občinske gospodarske javne službe pomoči, oskrbe in namestitve zapuščenih živali v zavezišču na območju Mestne občine Murska Sobota, ki ga je predstavil Borut Slavič iz mestne uprave. Z odlokom so določili predmet in pogoje upravljanja te obvezne občinske gospodarske javne službe. Javna služba bo obsegala sprejem prijav o zapuščenih in izgubljenih živalih, veterinarsko pomoč, ulov, namestitve, prevoz in oskrbo zapuščenih živali, iskanje skrbnikov ter označevanje in registracijo zapuščenih živali. Koncesija bo podeljena enemu koncesionarju in za obdobje osmih let.

Nova stanovanja v Pušči in Rakičanu

V nadaljevanju seje so mestni svetniki v drugi obravnavi potrdili predlagana odloka o programu opremljanja stavbnih zemljišč in merilih za odmero komunalnega prispevka za območje opremljanja OPPN za stanovanjsko območje v Pušči in nato še odlok za Rakičan. Predstavila ju je Barbara Potočnik Gajser iz mestne uprave. Gradnja nove komunalne opreme v naselju Pušča je predvidena v letih 2021 in 2022. Realizacija projekta je vezana na razpis za pridobitev nepovratnih sredstev, ki so namenjena sofinanciranju urejanja romskih naselij. Gre za območje velikosti 1,92 ha, ki je v celoti nepozidano. V Rakičanu bo gradnja nove komunalne opreme potekala v več fazah: v prvi fazi v letu 2023 (severna povezava med Prešernovo in Pansko ulico, krak Mladinske ulice in krak na južni strani območja), v drugi fazi bosta v letu 2024 sledili izgradnja vodovoda, kanalizacije in inštalacij za javno razsvetljavo ter utrditve cest z gramozom, v

tretji fazi do konca leta 2025 pa še preostali del ceste. V odloku je bilo glede na prvo obravnavo dopolnjeno, da so dopustna odstopanja pri izvajanju časovnega načrta, da bi se tako izognili naknadnemu spreminjanju odloka, a skrajni rok ostaja enak, to je konec leta 2025. Gre za 5,81 ha veliko območje, ki je v celoti nepozidano in kjer se načrtuje gradnja 51 novih stanovanjskih hiš. Oba odloka smo predstavili v prejšnji številki Soboških novin.

Maximus bo dobil prizidek

V prvi obravnavi so nato mestni svetniki potrdili tudi predlog odloka o spremembah in dopolnitvah zazidalnega načrta za trgovsko cono Murska Sobota – zahod (prizidava Maximus), ki ga je predstavila Barbara Potočnik Gajser iz mestne uprave. Sprememba prostorskega akta, za katero je zaprosilo podjetje Dobel iz Murske Sobote, se nanaša na območje na zahodni strani trgovskega centra Maximus v velikosti 1 ha. Na omenjeni lokaciji so na novo določeni izvedbeni pogoji, in sicer se dopustita prizidava trgovskega centra Maximus in nova parkirna ureditev. Javna razgrnitev je potekala od 30. novembra 2020 do 4. januarja letos na sedežu mestne občine. Ker javne obravnave zaradi ukrepov, povezanih z epidemijo novega koronavirusa, ni bilo mogoče izvesti, so bili zainteresirani v času javne razgrnitve pozvani k oddaji pripomb prek radia Murski val.

Prva obravnava proračuna za leto 2021

Pred koncem seje so mestni svetniki obravnavali še predlog proračuna in ga po razpravi v prvi obravnavi tudi potrdili. Župan Aleksander Jevšek, ki se seje zaradi samoizolacije ni udeležil, se je mestnim svetnikom oglasil prek videoposnetka. Pojasnil je, da so v pripravo predloga proračuna vklju-

Mestni svetniki so o predlogu proračuna razpravljali konstruktivno.

čili vse proračunske uporabnike in sooblikovalce, pogovorili so se s predsedniki krajevnih skupnosti in mestnih četrti ter vodji svetniških skupin, opravili so spletna srečanja s predstavniki društev, interesnih skupin in mladimi. Župan je predstavil osnovne značilnosti predloga proračuna za prvo branje in pojasnil, da je ambiciozen ter razvojno in evropsko usmerjen, veliko sredstev nameravajo pridobiti iz evropskih sredstev, je tudi uravnotežen, omogoča visoko kakovost življenja in je socialen. Ni pa, kot pravi, idealen, kot ni bil nobeden doslej. Mestni svetniki so nato v razpravi dali več pripomb in predlogov dopolnitev, ki jih bo mestna obravnava proučila do druge obravnave.

Kaj pravijo mestni svetniki?

Anton Slavic (Neodvisna stranka Pomurja) je povedal, da ga veseli skrb za stanovanja za mlade družine in povečano vlaganje v cestno infrastrukturo, pozdravlja tudi investicije po krajevnih skupnostih. Pogreša intenzivnejša vlaganja v gospodarski razvoj. V nadaljevanju je več mestnih svetnikov opozorilo na nujnost širjenja Severne obrtno-industrijske cone in nova zemljišča za potencialne investitorje. Marjan Gujt (SMC) je proračun označil za razkošen, saj imamo tako investicije kot tudi sredstva za socialo in društva, za vsakogar torej nekaj. To se mu v teh depresivnih časih ne zdi slabo in daje upanje, da bo leto prineslo vsaj nekaj olajšanja. Povedal je še, da se je lani v mestu kar nekaj naredilo in da se je videz mesta korenito spremenil. Opozoril je, da se mora denar racionalno uporabljati. Kot realen in optimističen je predlog proračuna označil Dušan Bencik (SD). Bojan Petrijan (SDS) je opozoril na tekoče odhodke in tekoče transferje, ki se jim zdi previsoki. Zoran Kos (LMS) je med drugim dal več predlogov za ureditev v mestni četrti Ledača, npr. sanacija gramoznega parkirišča na Lendavski ulici, dodatna igrala na igrišču ob Kriznem centru in sanacija udrtih jam na nekaterih cestah. Pohvalil je obnovo cest ter sočasno obnovo vodovoda in kanalizacije. Predlagal

Bojan Petrijan (SDS) je opozoril na tekoče odhodke in tekoče transferje, ki se mu zdijo previsoki.

je, da se Medobčinskemu društvu slepih in slabovidnih Murska Sobota dodeli od petnajst do dvajset tisoč evrov za opremo novih prostorov na Gregorčičevi ulici. Romeo Varga (Levica) je opozoril na nujnost ureditve Prešernove ulice, ki je v najslabšem stanju v mestu. Želel bi si tudi več sredstev za boj proti delcem PM10. Drago Rajbar (NSi) je predlagal, da se škofiji za obnovo ploščadi pred stolnico nameni 150 tisoč evrov. Nives Cajnko (SD) je pozvala mestno upravo in župana, naj se investicije zač-

najo že spomladi ali poleti. Zaradi vremenskih neviščnosti, ki lahko vplivajo na izvajanje investicij, recimo na preplastitve cest, se lahko zgodi, da se morajo investicije nato premakniti v naslednje leto. Podžupan in mestni svetnik Zoran Hobljaj (SD), ki je sejo vodil, je med drugim povedal, da je občinska uprava zelo uspešna pri črpanju evropskih sredstev. Na vprašanja mestnih svetnikov so nato odgovarjali sodelavci mestne uprave.

Med manj zadolženimi mestnimi občinami

Občinski proračun na prihodkovni strani obsega 27 milijonov evrov, na odhodkovni pa skoraj 29 milijonov evrov. Proračunski primanjkljaj bo občina pokrivala s presežkom iz minulih let in novim dolgoročnim komercialnim kreditom v višini dveh milijonov evrov. Zadolževanje bo namenjeno izvedbi načrtovanih projektov, kot so nadaljevanje urejanja kanalizacijskega omrežja, nadaljevanje obnove vodovodnega omrežja, ureditev ceste Polana-Markišavci, reševanje stanovanjske problematike mladih, priprava načrtov za obnovo Hartnerjeve vile, priprava načrtov za obnovo gasilskega doma v Murski Soboti in zagotavljanje lastnega deleža pri komunalnem urejanju Severne obrtno-industrijske cone v drugi in tretji fazi. V letu 2020 je mestna občina najela kredit v višini nekaj manj kot 1,2 milijona evrov in hkrati odplačala 922 tisoč evrov. Stanje dolga na prebivalca mestne občine je ob koncu leta 2020 znašalo 357,56 EUR, kar Mursko Soboto še zmeraj uvršča med manj zadolžene mestne občine v Sloveniji.

Nadaljevanje črpanja evropskih sredstev

Letošnji proračun je po prvem branju vreden slabih trideset milijonov evrov. Kar 45 odstotkov sredstev je namenjenih naložbam, sredstva za socialne transferje, predšolsko vzgojo, šolstvo, kulturo, šport in druge programe pa znašajo okrog trideset odstotkov proračuna. Tudi letos bo mestna občina nadaljevala s pospešenim črpanjem evropskih sredstev, ki dosegajo kar 28 odstotkov vseh prihodkov (skoraj 7,5 milijona evrov) in so namenjena nadaljevanju projektov Celostnih teritorialnih naložb in drugih sofinanciranih investicij. V letošnjem proračunu gre zlasti za projekte trajnostne mobilnosti, v okviru katerih bodo v tem letu urejene Kroška ulica (dokončanje), Ulica arhitekta Novaka, Ulica Staneta Rozmana s krožiščem z Gregorčičevo ulico ter del Ciril Metodove in Grajske ulice (s parkiriščem ob Zdravstvenem domu). V predlog proračuna so bili vključeni tudi naložbe in vlaganja v vzdrževanje in gradnjo cest, tudi vzhodne obvoznice, nadgradnja vodovoda sistema B, reševanje stanovanjske problematike mladih ter projekti celostne postopne obnove kanalizacijskega in vodovodnega omrežja v občini. Letos se bo začela tudi energetska prenova javnih stavb. V predlog proračuna so zajete tudi naložbe v obnovo šol in vrtcev ter ureditev vaških, gasilskih in večnamenskih domov v krajevnih skupnostih. Ob številnih investicijah ostaja na prvem mestu skrb za sočloveka, zato ostajajo skoraj nespremenjena sredstva za socialne transferje, predšolsko vzgojo, šolstvo, štipendije, kulturo, šport, zaščito in reševanje ter druge programe, ki prispevajo k višji kakovosti življenja občanov in občanov.

Upepeljevalnica kot regijski projekt

Nada Kuhar, SDS

Epidemija novega koronavirusa je dodobra spremenila način življenja, ki smo ga bili vajeni do zdaj. Pojavili so se problemi, ki jih prej nismo poznali. Zaradi povečanega števila umrlih se soočamo s problematiko shranjevanja pokojnih oseb, čakajočih na klasični pokop oziroma upepelitev. Kapacitete hladilnice v bolnišnici so namreč zapolnjene. Zaradi tega morajo svojci na dostojen pokop čakati kar precej časa. Iz spoštovanja do pokojnikov in njihovih svojcev ter zaradi zagotavljanja ustreznih pogojev pogrebne

dejavnosti bi bilo v Murski Soboti vredno razmisliti o zagotovitvi dodatnih hladilnih prostorov z ustreznimi hladilnimi napravami. Dodatne hladilne kapacitete bi prav tako lahko zagotavljale nemoteno izvajanje že obstoječe 24-urne dežurne službe, ki se izvaja v okviru pogrebne dejavnosti kot obvezna gospodarska javna služba v naši občini. Tukaj velja omeniti, da so pristojni že pristopili k reševanju omenjene problematike, kar je vredno pohvale. Zaznati je tudi tendenco, da se svojci umrlih zaradi prostorske stiske na pokopališčih čedalje bolj odločajo za žarni pokop, kar pa žal predstavlja dodaten strošek zaradi prevoza v upepeljevalnico, ki je v drugi regiji. Morda bi v okviru regijskega sodelovanja le bilo pametno razmisliti o izgradnji upepeljevalnice. Da je naveden predlog vre-

den pozornosti, poudarja dejstvo, da bo na pokopališču v Murski Soboti kmalu možen raztros pepela. Znano je, da tudi upepeljevalnica v Mariboru načrtuje širitev kapacitet, kar bo poleg dodane gospodarske vrednosti pomenilo tudi nova delovna mesta za ljudi iz mariborske regije. Porast povpraševanja po tovrstnih kapacitetah v naši regiji je več kot očiten, zato bi upepeljevalnica na območju Mestne občine Murska Sobota prispevala k zmanjšanju stroškov svojcev pokojnih ter hkrati zagotovila dodatna delovna mesta. Smrt ne izbira politične pripadnosti, zato bi veljalo stopiti skupaj ter poiskati rešitev, ki bo pomagala malemu človeku, ki je že od nekdaj moja prioriteta.

Pušča je ... Pušča

Darko Rudaš, predstavnik romske skupnosti

110 let Pušče je priložnost za objektivni pogled na razvoj kraja, s katerim se lahko upravičeno ponasamo doma in v tujini. Pušča je namreč postala simbol oziroma primer dobre prakse urejanja aktualnih romskih vprašanj tako na področju infrastrukture kot tudi integracije v širše okolje. Vrtec, mešani zakoni, zaposlitev v podjetjih in tujini ter prve oblike politične participacije so bili pomembni gradniki uspeha. Ni šlo

popolnoma brez težav, vendar smo imeli smeri in cilj ves čas pred seboj. Pozneje je kraj že tik pred iztekom tisočletja dobil svojo krajevno skupnost in s tem pridobil možnosti kaljenja v lokalni politiki. Na tej podlagi so se začeli krajani organizirati tudi kot civilna družba v obliki društev in organizacij. To so podobe romske vasi, ki se je na urbanem robu prebila iz anonimnosti in postala zgled drugim romskim naseljem po Sloveniji. Prostorski razvoj naselja se premika nazaj proti mestu in doživlja živahno preobrazbo. Tako kraj postaja naselje s privlačnimi pogoji za življenje. Smeli načrti za prihodnost na področju razvoja gospodarstva, podjetništva in turizma pa so podlaga za nadgradnjo dosedanjega razvoja. Vem, da Pušča ni idealna, a kljub temu lahko služi kot model za urejanje

problematike ter kot pot, ki v daljšem časovnem obdobju omogoča gradnjo trdnih temeljev sožitja. Tudi pred 110 leti so se naši predniki soočali s številnimi izzivi in težavami, vendar so jih zmogli preseči. Danes ni nič drugače, samo izzivi so drugačni, zato se moramo s podobno hrabrostjo z njimi soočiti tudi mi. Vsi skupaj se moramo truditi, da bi ne glede na smer razvoja naše občine, na različne presoje danih okoliščin ter na različna politična ozadja razprave v občinskem svetu potekale spoštljivo do drugih svetnikov in do občanov, ki so nam zaupali. Različne poglede moramo kulturno, torej brez žalitev ali sprenevedanja, spremeniti v legalne in legitimne odločitve, za katerimi moramo stati s polno odgovornostjo. Posledično bosta prišla tudi pričakovana napredek in razvoj.

Kaj se bomo naučili med epidemijo?

Zoran Hobljaj, SD

Epidemijo covid-19 bomo kot družba prej ali slej premagali. A poraja se vprašanje, kakšna spoznanja bomo prinesli iz tega obdobja oziroma kaj se bomo kot družba naučili. Če nam je epidemija prinesla karkoli dobrega, je to spoznanje, da smo vrsto let sistemsko zanemarjali področje oskrbe starejših. Na površje so zato priplavale vse slabosti tako prostorskih ureditev kot premajhnih kadrovskih normativov in podfinanciranosti sistema. Ne samo da država že dolga leta ni zgradila doma starejših, tudi obstoječih javnih domov, ki so v njeni lasti, ni obnavljala, čeprav bi jih kot lastnik morala. Že skoraj dvajset let opozarjamo na omenjene probleme, a se ni premaknilo nič. Posebno poglavje je zakon o dolgotrajni oskrbi, saj se nam sprejetje tega zakona nenehno izmika. Ni vprašanje, ali ga moramo sprejeti, ampak kakšen bo zakon, ki ga bomo sprejeli. In kot je naša stanovalka vprašala predsednika države ob obisku v našem domu: »Predsednik, kdaj bo država poskrbela za

nas na način, kot je za starejše poskrbela cela Evropa, kjer iz lastnega žepa plačujejo le 20 do 30 odstotkov storitev, preostalo pa plača država?« Število starejših iz leta v leto narašča, Slovenija in posebej Pomurje pa sta v vrhu po deležu starejših in spadata med najhitreje starajoče se družbe. Nekateri bi se lahko vprašali, kje je zveza z občini in občinskimi proračuni. Še kako je pomembna. Mnoge države so namreč med ekonomsko krizo dokazale, da se vlaganje v področje sociale, še zlasti v področje oskrbe starejših, večkratno obrestuje. V prihodnosti bo zato treba vlagati tako v infrastrukturo kot v človeške vire, če bomo hoteli zadovoljiti vse potrebe, ki se bodo pojavljale na področju oskrbe starejših. To je priložnost za medgeneracijsko sodelovanje in zaposlovanje, s tem pa rešujemo tudi področje nezaposlenosti. Država s financiranjem vlaganja v gradnjo domov spodbuja gospodarski razvoj, saj so izvajalci po navadi domače gradbene družbe, mnogi mali obrtniki so podizvajalci, nekdo pripravlja načrte itd., zaposlenost se povečuje tako v gospodarstvu kot v oskrbi starejših, kjer mlade generacije skrbijo za starejše. S spodbujanjem vlaganj država prejme več davka na dodano vrednost, večji je priliv prispev-

kov, zaradi večjega zaposlovanja se zmanjšujejo socialni transferji. To je torej »win-win« situacija za vse in srčno upam, da bo država izkoristila evropski denar ter ga vložila tudi v oskrbo starejših. V lanskem letu je občinam poslala dopis, naj pripravijo razvojne načrte, priporočala pa je ravno to, da pripravijo zlasti projekte s področij zdravstva in socialnega varstva oziroma oskrbe starejših. V tem pogledu bomo morali tudi v občinskih proračunih podpirati take projekte; oziroma kot je tekla razprava na seji občinskega sveta, občinski proračuni ne smejo biti samo investicijsko navedeni, temveč morajo vlagati tudi v ljudi. Investicije na področju sociale so točno to, saj vlaganja v infrastrukturo pomenijo tudi vlaganja v ljudi, v oskrbo starejših, v zaposlovanje mlajše generacije, ki jo bomo obdržali v domačem kraju. Zato bodo proračuni občin v prihodnje morali predvidevati več vlaganj na področju starejših in mladih, ki bodo ob večjem zaposlovanju potrebovali tudi stanovanja. In krog je tako sklenjen. Tako se denar obrača bistveno hitreje in tako spodbujamo gospodarstvo, razvoj oskrbe starejših, zaposlovanje itd. Vprašanje je le, ali smo se med epidemijo kaj naučili.

Obrtništvo je njegov način življenja

KARLO VRATARIČ

Robert Žižek že od mladih rok dela v delavnici, ki mu jo je predal oče. Ker sodeluje z lokalnimi strankami, tudi razmišlja zelo lokalno.

Žižek je član Socialnih demokratov in je bil na zadnjih lokalnih volitvah prvič zapored izvoljen za mestnega svetnika. In kakšne so njegove vrednote, ki ga vodijo v osebnem življenju? »To so spoštljivost, potrpežljivost do drugih, lokalna in nacionalna pripadnost ter družina. Kot obrtnik se moram marsičemu prilagajati,« odgovori.

»Oče mi je vedno govoril: Tu imaš delavnico, treba je delati.«

Z ženo rada potujeta

Tokratnemu sogovorniku je najbolj pri srcu glasba iz osemdesetih in devetdesetih, se pravi bolj ritmična, najbolj pa ga navdušuje skupina Dire Straits. »Drugače prislunhem vsemu iz tega obdobja, tudi različnim zvrstem. Ker delujem tudi v poslu avtoakustike, vidim in slišim, kaj poslušajo ljudje, ki pridejo k meni. Lahko povem, da se v našem koncu posluša največ 'južnjaške' glasbe.« O hobijih pravi, da je bil v mladosti njegovo največje veselje motorizem. Ob tem konjičku je odraščal, nekaj malega se je z njim ukvarjal tudi že oče. Potem so tu še potovanja, plavanje, smučanje in ples. S plesom se je malo ukvarjal celo tekmovalno, prav tako z lokostrelstvom, kjer je dosegel nekaj uspehov, zaradi šolanja pa je moral te hobije opustiti. Še vedno rad plava in smuča, z ženo rada potujeta in komaj čakata, da bo pandemije konec, da se bosta lahko spet nekam odpravila.

Ključno je sodelovanje

Pri razvoju lokalnega okolja se je po njegovem v zadnjem času začelo nekaj spreminjati, pri tem izpostavi cestno infrastrukturo. Spremembe »v tej Soboti« ga navdajajo s ponosom, hkrati pa so mu bile tudi navdih, da se je sploh odločil kandidirati za mestnega svetnika. »Pogrešam boljši gospodarski razvoj mesta in celotnega Pomurja. Srečo imamo, da je blizu Avstrija, kar nas rešuje pri zaposlitvah. V prihodnje si želim, da se epidemija čim prej konča, želim si pa še boljših cestnih in kolesarskih povezav s sosednjimi državami. Sem namreč mnenja, da turizem ni samo avtocesta, temveč potrebujemo tudi lokalne goste, rabimo pa tudi zaposlitve v domačem okolju.« Kar se globalnega razvoja tiče, Žižek pravi, da ne premišljuje toliko o tem, saj mu je veliko pomembnejše lokalno okolje. Pandemija je prizadela ves svet in vprašanje je, kdaj se bo končala in kako bo po njej.

Nadaljuje družinski posel

Na vprašanje, kdo ga v življenju navdihuje ter zakaj, na kratko pojasni, da so to preprosti, vsakdanji ljudje. Tu so še prijatelji, ki mu dajejo vsakodnevne izzive in vprašanja, na katere lahko najde odgovor. »Izviram iz delavske družine, oče mi je vedno govoril: Tu imaš delavnico, treba je delati. Kot vsakdo sem imel določene sanje, ampak bolj ali manj sem vedel, da bom nadaljeval družinski posel.«

Odgovori na vprašanja in pobude mestnih svetnikov (15. redna seja)

Objavljamo odgovore na vprašanja in pobude, ki so jih člani mestnega sveta imeli na 15. redni seji mestnega sveta, ki je bila 28. januarja 2021..

ZORAN KOS:

Pristojne službe naproša, da svetnikom pojasnijo celoten položaj Otroškega počitniškega doma Murska Sobota v Baški. Kot mestni svetnik želi izvedeti vse o tekočem poslovanju, načinu upravljanja, načinu imenovanja ravnatelje ali ravnateljice ter načinu poslovanja tukaj v Murski Soboti in v Baški. Moti ga, da kot svetnik ni vedel nič, v medijih pa prebral stvari, ki so ga presenetile in šokirale. Zanimajo ga poslovanje, pogodbe zavoda v Baški in zavoda, kjer je ustanovitelj Mestna občina Murska Sobota, v Murski Soboti. Ker je mestna občina lastnik objekta, ga zanimajo tudi razvoj, način razmišljanja o nadaljnjem delu, računovodski izkazi in vse, kar sodi zraven. Želi, da dobijo celoten vpogled, da si ne bodo ljudje ustvarjali čudnih zgodb. Mogoče mnogo ljudi ne ve, da obstaja še en zavod. V Murski Soboti je zavod, katerega člani so dva svetnika mestnega sveta in direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Murska Sobota, poslovanje se kompenzira z zakonodajo Hrvaške še na Hrvaškem, vmes je še Društvo prijateljev mladine, ki to nekako moderira; želijo vedeti vse o vplivu in deležu ter načinu delovanja vseh deležnikov.

VLASTA VEREN:

V medijih je prav tako brala o spremembah, ki se dogajajo v zavodu Otroški počitniški dom Murska Sobota v Baški. Kot je povedala, je iz zapisanega zelo težko razumeti, kaj se v zavodu dogaja. Zato se je priključila pobudi svetnika, da upravni odbor zavoda mestnemu svetu pripravi konkreten odgovor, kaj se tam dogaja in kakšen je položaj, predstavi naj rezultate poslovanja in načrte o tem, kaj se bo uredilo, da se razmere v zavodu razrešijo.

Odgovor upravnega odbora zavoda Otroški počitniški dom Murska Sobota v Baški:

Otroški počitniški dom Murska Sobota (oziroma Dječje odmaralište Murska Sobota) je organiziran kot zavod, ustanovljen in registriran na Hrvaškem v skladu s tam veljavnim zakonom o ustanovah. Mestna občina Murska Sobota je ta zavod ustanovila leta 2002. Sedež ima v Baški, na Zvonimirovi 84, kar je tudi naslov doma. Mestna občina Murska Sobota je edina ustanoviteljica in tudi lastnica objekta v Baški.

Organi zavoda so upravni odbor, ravnatelj in strokovni odbor. Z zavodom upravlja upravni odbor (upravno vijeće), ki ga sestavljajo trije predstavniki ustanovitelja. Člane upravnega odbora imenuje mestni svet Mestne občine Murska Sobota.

Sedanjí člani upravnega odbora so bili imenovani na 5. dopisni seji, ki je trajala v času od 9. do 13. marca 2020, s sklepom št. 014-0005/2020-3 z dne 13. marca 2020 so bili imenovani Goran Milošević, Darko Rudaš in Ivan Tibaut.

Zavod v skladu s hrvaško zakonodajo in na podlagi odloka o ustanovitvi vodi ravnatelj. Trenutno

funkcijo vršilca dolžnosti ravnatelja opravlja mag. Bojan Nemec, ki je bil na to funkcijo imenovan 7. oktobra 2020 do imenovanja ravnatelja oziroma najdlje za obdobje enega leta. Otroški počitniški dom Murska Sobota v Baški nima redno zaposlenih oseb, je pa osebje zaposleno sezonsko, v času izvajanja počitniških dejavnosti za otroke, običajno v obdobju od junija do septembra. Sezonsko osebje je večinoma zaposleno za delo v kuhinji, čiščenje objekta in urejanje okolice doma. Ravnatelj in zaposleno osebje skrbijo za pripravo namesnitvenih kapacitet, izvedbo tekočega in investicijskega vzdrževanja ter sodelovanje z lokalnimi dobavitelji in poslovnimi partnerji. Na ta način zavod zagotavlja pogoje za nemoteno izvajanje počitniških in rekreativnih dejavnosti.

Mestna občina Murska Sobota ne financira delovanja zavoda Otroški počitniški dom Murska Sobota v Baški. Zavod si je vse od ustanovitve sredstva za delovanje pridobival z izvedbo zdravstvenih letovanj za otroke iz celotnega Pomurja, z izvedbo šole v naravi za osnovne in srednje šole iz Slovenije in tudi Hrvaške ter zunaj glavne sezone tudi z občasnimi letovanji različnih skupin, pretežno iz Pomurja. Ker je mestna občina lastnica objekta, je dolžna tega tudi investicijsko vzdrževati. Zato je bila v lanskem letu izvedena investicija v obnovo strehe, kar je skupaj z vsemi povezanimi stroški stalo 93.702,00 EUR.

Pretežni del prihodkov zavod pridobiva z izvedbo preventivnih zdravstvenih letovanj za otroke, ki jih organizira in izvaja Društvo prijateljev mladine Murska Sobota v sodelovanju s sorodnimi društvi iz Lendave, Ljutomerja in Gornje Radgone. V ta namen Društvo prijateljev mladine Murska Sobota tudi kandidira na vsakoletnem razpisu ZZZS in pridobi sredstva za letovanje otrok iz celotnega Pomurja. Društvo prijateljev mladine Murska Sobota organizira letovanje otrok z območja UE Murska Sobota in izvede tudi administrativno podporo za izvedbo letovanj otrok iz preostalih pomurskih upravnih enot. Letno na ta način omogoči enajstdnevno letovanje za skoraj šestot otrok. V okvir organizacije letovanja poleg pridobivanja finančnih sredstev od ZZZS sodijo tudi organizacija skupinskih prevozov, pedagoško delo z otroki, ki ga ob podpori izkušenih pedagoških vodij izvajajo skupine mladih voditeljev – prostovoljcev, zagotavljanje zdravstvene oskrbe s prisotnostjo zdravnika in drugega medicinskega osebja ter administrativno in finančno vodenje letovanj. Poleg tega Društvo prijateljev mladine Murska Sobota za otroke iz socialno ogroženih družin zagotovi tudi plačilo finančnega prispevka staršev, ki sicer znaša okoli 25 odstotkov celotne cene.

Medsebojno sodelovanje med Društvom prijateljev mladine Murska Sobota in zavodom Otroški počitniški dom Baška pri organizaciji in izvedbi letovanj poteka že vse od ustanovitve zavoda oziroma od leta 2004. Vloge in pristojnosti obeh partnerjev pri izvedbi dejavnosti letovanj so razdeljene na opisani način. Vse od začetka poslovnega sodelovanja med zavodom in Društvom prijateljev mladine Murska Sobota je bilo dogovorjeno, da je ravnatelj zavoda, ki ga sicer imenuje upravni odbor za mandatno dobo štirih

let, zaposlen pri Društvu prijateljev mladine Murska Sobota, sredstva za njegovo zaposlitev pa zagotavlja Otroški počitniški dom Baška iz naslova izvedbe letovanj. Tako zasnovan poslovni model je bil vzdržen vse do konca leta 2018. Vsi tekoči in tudi nekateri investicijski stroški so se pokrivali iz prihodkov od izvedbe letovanj, dolgoletni ravnatelj Bojan Nemec pa je zunaj sezone opravljal tudi dela in naloge, povezane z drugimi projekti in programi Društva prijateljev mladine Murska Sobota. Z uspešnim poslovanjem je zagotavljal zadosten obseg obratnih sredstev in tekočo likvidnost, ki je pri sezonsko pogojenih dejavnostih še posebej pomembna.

S 1. avgustom 2018 je po zaključku sezone funkcijo ravnateljice prevzela Nataša Klepec in s tem tudi odgovornost za doseganje pričakovanih poslovnih rezultatov. Vendar se žal uspešno poslovanje iz preteklih let ni nadaljevalo, ampak poslabšalo. V letu 2019 je bila kljub temu, da ni bilo pandemije, v zaključnem računu izkazana izguba v višini dobrih 17.000 EUR, ob koncu sezone 2020 (31. 8. 2020) pa je ravnateljica poročala o tekoči izgubi v višini skoraj 32.000 EUR. Nadaljevanje tovrstnega trenda bi lahko ogrozilo organizacijo počitniških letovanj v prihodnje, zato je bil upravni odbor prisiljen v sprejem ukrepov, s katerimi je preprečil nastanek večjih motenj pri delovanju zavoda.

Upravni odbor je že ob obravnavi poročila za leto 2019 opozarjal, da se stroški morajo pokrivati iz tekočega poslovanja, vendar se to ni zgodilo, zato se je po posvetovanju s pristojnimi na Mestni občini Murska Sobota in v skladu z določili statuta zavoda odločil za postopek razrešitve ravnateljice iz poslovnega razloga. Zaradi povezanosti funkcije ravnateljice z zaposlitvijo v Društvu prijateljev mladine Murska Sobota je hkrati stekel tudi postopek redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga. Postopek razrešitve je potekal v skladu z zakonodajo ter določili statuta Otroškega počitniškega doma Baška in je pripeljal do razrešitve Nataše Klepec s funkcije ravnateljice Otroškega počitniškega doma Baška iz poslovnih razlogov s 7. oktobrom 2020.

Trenutno funkcijo v. d. ravnatelja opravlja mag. Bojan Nemec, ki je bil nanjo imenovan 7. oktobra 2020 za obdobje največ enega leta oziroma do imenovanja ravnatelja. Razpis za ravnatelja bo upravni odbor Otroškega počitniškega doma Baška objavil takoj, ko bodo na novo definirani pogoji za njegovo angažiranje in bodo nekoliko bolj jasne tudi okoliščine za izvedbo letovanj v prihodnjih sezonah. Pred objavo razpisa za ravnatelja je treba poslovni model racionalizirati in kandidatom za to funkcijo jasno predstaviti, pod kakšnimi pogoji bodo prevzeli funkcijo. Izkazalo se je namreč, da redna zaposlitev ravnatelja oziroma ravnateljice za dvanajst mesecev in polni delovni čas izključno za dejavnost letovanj v Baški ni vzdržna in tudi ni logična, saj se dejavnost v Baški izvaja sezonsko oziroma največ štiri mesece.

Vizija za otroški počitniški dom v tem morskem zdravilišču je nedvomno zagotovitev pogojev za kakovostno letovanje pomurskih otrok tudi v prihodnosti. To nam v tem obdobju nalaga konkretne naloge v zvezi

s konsolidacijo poslovanja oziroma postavitvijo vzdržnega poslovnega modela, ki bo omogočal uspešno delo in tudi razvoj dejavnosti doma v skladu s potrebami pomurskih otrok v teh negotovih časih, ki so pred nami.

Odgovor mestne uprave:

K navedenemu dodajamo, da mestna občina nima nobenega drugega zavoda, ustanovljenega v Sloveniji, ki bi neposredno upravljal objekt v Baški, ampak je edina ustanoviteljica zavoda Dječje odmaralište Murska Sobota, ki je bil ustanovljen v Republiki Hrvaški na način podpisa zasebnopravnega ustanovnega akta v letu 2002. O finančnem poslovanju zavoda ustanoviteljico obdobjno oziroma po potrebi obvešča upravni odbor. Finančno poslovanje v zadnjem obdobju je v gornjem odgovoru nekoliko opisano, podrobnejše finančno poslovanje in računovodski izkazi pa so razvidni iz finančnih poročil, ki so članom in članicam mestnega sveta na razpolago oziroma na vpogled pri mestni upravi v obliki informacije javnega značaja.

ZORAN KOS:

Imel je pripombe na delo na Lendavski ulici v Murski Soboti. Mnogi opažajo, da se na tem območju nekatera dela izvedejo in nato spet porušijo, na novo delajo ali sanirajo. Na ulici se postavljajo taktilne oznake za slepe in slabovidne, kar je pohvalno. Vendar so drugje te oznake najprej postavili in šele nato asfaltirali vse dele pločnikov. Na tem območju se to ne izvaja tako. Meni, da se na tak način povzročajo dodatni stroški. Predlagal je, da se celotno uredita polovica parkirišča in tudi pločnik vzdolž tega območja, ki še nista urejena.

Odgovor mestne uprave:

Vgradnja taktilnih oznak za slepe in slabovidne se ob tlakovanju ali betoniranju preostale površine vgrajuje prej, ob asfaltiranju pa naknadno zlasti zaradi možnosti izvedbe fine prilagoditve in končne podobe terena. Sredstva za preostalo polovico parkirišča oziroma notranje dostopne poti so bila zagotovljena že s predlogom proračuna za leto 2021 v prvi obravnavi in dela bodo izvedena sočasno z drugimi podobnimi preplastitvami v letu 2021.

MAG. MARJAN GUJT:

Ponovno je opozoril na problem, ki ga je že izpostavil, in sicer na vodovod v Mali Novi ulici, kjer je vodovod slepo črevo. Vodovodna cev se namreč konča na koncu ulice, zato se voda poleti prekomerno ogreje in se v njej lahko zaredijo škodljive bakterije, prebivalci te ulice pa so zelo nezadovoljni. Meni, da bi bilo treba cev podaljšati okrog ovinka in jo prikllopiti na vodovodni sistem v Finžgarjevem naselju. Želi, da se zadeva čim prej uredi in se prebivalcem omogoči zdrava pitna voda.

Odgovor mestne uprave:

S problematiko oskrbe z vodo v Mali Novi ulici je mestna uprava seznanjena ter skupaj z vzdrževalcem vodovoda stanje redno vzdržuje in spremlja. Težava nastaja zaradi majhne porabe, zato prihaja do občasne ogrevanja vode. Prav zaradi tega cevovod vsak mesec izpira vzdrževalec (javno podjetje Komu-

nala), s čimer se ves čas zagotavlja zdravstvena ustreznost pitne vode na tem odseku. Mestna občina bo v okviru investicij v obnove vodovodov v mestu Murska Sobota v letu 2021 poskušala izvesti tudi to investicijo (ki je ocenjena na pribl. 20.000 EUR), vendar je pri tem prioriteto načrtovana izvedba zamenjav vodovodov v ulicah, kjer je zaradi velike dotrajanosti in stalnih defektov dobava vode pogosto motena.

VLASTA VEREN:

Večje število občanov jo je opozorilo, da Spomenik zmage ponoči ni več razsvetljen. Zanima jo, zakaj so bili reflektorji odstranjeni. Naproša, da se vzpostavi prvotno stanje, da bo spomenik ponovno osvetljen.

Odgovor mestne uprave:

Osvetljevanje spomenika na Trgu zmage je bilo odstranjeno med obnovo trga v letu 2018. Ob upoštevanju uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja, ki določa omejitve tudi za osvetljevanje kulturnih spomenikov, namreč Spomenika zmage ni mogoče osvetliti, kot je bilo to v preteklosti. Enakomerna osvetlitev Spomenika zmage na Trgu zmage (od spodaj navzgor) žal ni več dovoljena, prav tako za ta spomenik ni izvedljiv način kar najmanjšega osvetljevanja, kot ga za razsvetljavo kulturnih spomenikov določa uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja.

Na prejšnji seji je bilo postavljeno vprašanje glede odpadkov na Cankarjevi ulici 103 v Murski Soboti. Na identično vprašanje, ki ga je postavila pred enim letom na januarski seji, je bil dan podoben odgovor, in sicer da je mestna uprava s problematiko seznanjena in da se bo zadeva uredila. Seznanje-na je bila, da je v lanskem letu julija mestna četrt organizirala odvoz in da je takrat tudi lastnik omenjene parcele podpisal soglasje, a do odvoza ni prišlo, ker lastnika ni bilo doma.

Potem so pristojne službe izdale zahtevo, da se neurejeno območje očisti, vendar so smeti še vedno tam. Problem je večplasten, gre za težek socialni problem; ne samo da lastnik želi zbirati odpadke, tudi drugi ljudje na to parcelo vozijo razne kosovne odpadke. Takšno neurejeno območje ne sodi na vpadnico v mestno občino, poleg tega je zbiralnica odpadkov nevarna. Na tej podlagi je mestno upravo zaprosila, da zadevo premakne in o aktivnostih poroča mestnemu svetu.

Odgovor mestne uprave:

Mestna uprava aktivno sodeluje z MČ Turopolje, da bi rešila problematiko na Cankarjevi ulici v Murski Soboti. Izdana je upravna odločba v zvezi z odstranitvijo odpadkov. Zadeva ni samo tehnične narave, ampak gre v tem primeru za težke socialne razmere, ki jih mestna uprava poizkuša rešiti prek CSD Pomurje.

Glede ureditve Fazanerije, kjer se je podrlo kar nekaj dreves, je povedala, da je treba dela dokončati in odstraniti, kar je od podrtega drevja še ostalo, ter vzpostaviti stanje izpred dveh let.

Odgovor mestne uprave:

Mestna uprava se s predlogom popolnoma strinja in je prav to nedolgo nazaj naročila pogod-

benemu vzdrževalcu javnih zelenih površin. Tako je naročila vzpostavitev zemljišč v prvotno stanje, kjer so vidne kolesnice od prevozov (to mora izvajalec sanirati na svoje stroške), naročila je odstranitev še podrtega drevja in vejevja ter nepotrebne zarasti ter pogozditev površin, kjer so nastale prazne jase.

V lanskem letu je bilo v mestnem parku podrtih kar nekaj starih dreves. Nova drevesa so posajena, vendar jih je premalo. Pričakuje, da posadijo vsaj toliko dreves, kot jih porušijo, ali pa še več.

Odgovor mestne uprave:

Nekaj nadomestnih zasaditev je bilo izvedenih že v lanskem letu (pozno jeseni) in v letošnjem letu so predvidene še dodatne zasaditve, za katere se s predlaganim proračunom za leto 2021 namenja kar 5000 EUR. Tako bo zasajenih bistveno več dreves, kot jih je bilo poškodovanih oziroma odstranjenih po lanskem neurju.

DRAGO VIGALI:

7. januarja 2021 je v oddaji Tarča na Televiziji Slovenija nekdanji predsednik Komisije za preprečevanje korupcije g. Štefanec izjavil, da je testiranje s hitrimi testi učiteljic na OŠ IV Murska Sobota pokazalo, da jih je okuženih 80 %. Po ponovnem testiranju z rednimi testi PCR so ugotovili, da so okužene le štiri osebe. Povedal je, da je županu mestne občine 8. januarja 2021 po elektronski pošti zastavil vprašanje, kaj od tega, kar je izjavil g. Štefanec, je res, in ga pozval, naj izsledke javno objavi. Občani so ga spraševali, zakaj je prišlo do takega odstopanja in ali so hitri testi neučinkoviti oziroma je strokovnost delavcev, ki so izvajali testiranje, vprašljiva. Župan mu je še isti dan odgovoril. Na podlagi povedanega daje pobudo, da mestna občina javno objavi, da so navedbe g. Štefaneca neresnične, in objavi dejanske podatke.

Odgovor župana dr. Aleksandra JEVŠKA, ki je bil g. Vigaliju poslan 8. januarja 2021:

Epidemija, s katero se soočamo od marca 2020, ima poleg negativnih ekonomskih učinkov zaradi nujnih omejitev tudi močne negativne socialne in psihološke posledice pri ljudeh. Kot župan in kot državljani se zaradi tega še kako zavedam, kako pomembno je pravočasno, natančno in objektivno obveščanje javnosti o vsem, kar epidemija prinaša in odnaša ljudem iz dneva v dan. Zlasti od najodgovornejših funkcionarjev v občini in državi je upravičeno zahtevati, da državljane pozivamo, da ukrepe za omejitev in zajezevitev epidemije dosledno upoštevamo, čeravno se morebiti osebno včasih z njimi popolnoma ne strinjamo. Ampak glede tega bo za analize čas, ko bomo epidemijo premagali. Pomembno je, da odgovorni politiki na lokalni in državni ravni v ljudeh ohranjamo pogum in optimizem. Če spremljate moje komuniciranje v javnosti, povezano s krizo, v kateri se nahajamo, se boste verjetno strinjali, da to svojo dolžnost vsakokratno in dosledno izvajam. Ni javnega nastopa ali pisane besede v tiskanih medijih ali intervjuja, kjer ne bi pozival k doslednemu izvajanju ukrepov, zaupanju v medicinsko stroko ter testiranju in cepljenju ter kjer ne bi občankam in občanom vlival upanja, da bo ta kriza mimo in da bomo lahko zaživeli življenje, kot smo ga živeli pred njo.

Oddajo Tarča sem si ogledal z ve-

likim zanimanjem. Razumel sem, da gospod Štefanec (ki je med drugim občan Hodoša – ampak to ni pomembno) v oddajo ni bil vabljen kot občan, ampak kot nekdanji predsednik KPK. Njegove interpretacije rezultatov hitrih testov na covid-19 zaposlenih na OŠ IV Murska Sobota verjetno temeljijo na informacijah, ki jih je od meni neznanih virov pridobil on. Zaradi tega je tudi njegova odgovornost, da vam, spoštovani g. Vigali, ali pa javnosti pojasni, na podlagi česa je dal takšne izjave. Kot župan ne morem odgovarjati za izjave aktualnih ali nekdanjih nosilcev javnih funkcij, saj sem prepričan, da je medicinska stroka tista, ki je preverila ali še bo preverila natančnost hitrih testov na covid-19 in tudi demantirala eventualne napačne ali zavajajoče informacije, ki se pojavljajo v javnosti!

Kot župan bom z največjo odgovornostjo skupaj z vsemi akterji na lokalni ravni naredil vse, da se iz epidemije čim prej izvlečemo in zaživimo normalno življenje.

Odgovor ravnateljice Osnovne šole IV Murska Sobota:

Na vaše vprašanje vam odgovarjam, da smo se zaposleni OŠ IV Murska Sobota v ponedeljek, 4. januarja 2021, testirali s hitrimi testi v Zdravstvenem domu Murska Sobota od 7. do 8. ure zjutraj. V tem terminu, ki nam ga je dodelil Zdravstveni dom Murska Sobota, se je testiralo 38 zaposlenih, od tega je bilo 21 mejnih rezultatov, dva pozitivna in petnajst negativnih. Vsem sodelavcem, ki so imeli mejni rezultat, je bil bris ponovno odvzet in poslan na testiranje PCR. Od teh 21 izvedenih testov PCR je bil en pozitiven. V popoldanskem času, zunaj našega termina, se je šlo testirati še devet naših zaposlenih, osem je bilo negativnih in en rezultat je bil mejni.

V medijih so se res pojavljale različne, večinoma netočne informacije, ki sem jih sproti demantirala. Naključje je hotelo, da sta med testiranjem bili v Zdravstvenem domu Murska Sobota novinarki RTV Slovenija, ki sta poročali o začetku brezplačnega hitrega testiranja in bili zraven, ko so naši zaposleni dobivali rezultate mejne vrednosti. Prva ocena zdravnice, ki je izvajala odvzem brisov, je bila, da je mejnih okoli 80 odstotkov odvzetih brisov.

ANDREJ MEŠIČ:

Na prejšnji seji mestnega sveta je postavil vprašanje o reviziji v Zdravstvenem domu Murska Sobota. Župan mu je dal dober, spodbuden odgovor, vendar do danes svetniki niso prejeli revizije, ki je bila takrat že opravljena. Ražočaran je in poziva, da se vprašanja in pobude mestnih svetnikov ne puščajo na ravni leporečenja.

Odgovor mestne uprave:

Notranjo revizijo je občinska notranja revizija izvedla v novembru. Svet zavoda je to revizijo že obravnaval v decembru, o čemer so mestno občino tudi seznanili. Rok za odzivno poročilo še ni potekel in revizijski postopek še ni dokončan. Župan je na prejšnji seji odgovoril, da se bo zadeva uvrstila na eno naslednjih sej, vendar je treba počakati na vse informacije.

BERNARDKA RUŽIČ:

Ker v trenutnih razmerah veliko več ljudi preživi čas v naravi, ugotavlja, da je tudi sprehalna pot do kroškega broda zelo obiskana, zato je predlagala, da se

ob tej poti namesti nekaj klopi za počitek.

Odgovor mestne uprave:

Predlogov in potreb za namestitev dodatnih klopi in košev je vse več. V lanskem letu so bile nabavljene in postavljene številne klopi v mestu in naseljih kot tudi ob kolesarskih in sprehajalnih poteh zunaj naselij, vse v okviru sredstev proračuna za ta namen. Z letošnjim proračunom bo za dokupe in namestitve mikro urbane opreme namenjenih precej več sredstev. Takoj po sprejetju proračuna bo zato mestna uprava izvedla razpis za nabavo in postavitev mikro urbane opreme za območje celotne mestne občine in predmet tega razpisa bodo tudi klopi na relaciji od Kroga do broda na Muri.

GORAN MILOŠEVIČ:

Pohvalil je ureditev Slovenske ulice. Hkrati je dal pobudo za stavbo nekdanje hranilnice južnega dela Železne županije oziroma zdajšnje Hranilnice prekmurskih dobrot. Opozoril je, da fasada stavbe razpada in da so posamezni elementi kot recimo okna v slabem stanju. Tudi odpadajoči deli fasade ležijo na pločniku. Primerno bi bilo, da se lastnike te stavbe pozove, da jo ustrezno vzdržujejo in primerno uredijo. Naproša, da se zadeva uredi.

Odgovor mestne uprave:

Lastnike objekta Hranilnica prekmurskih dobrot bodo pristojne službe mestne občine pozvale k odpravi pomanjkljivosti oziroma sanaciji zunanega dela stavbe, saj odpadajoči deli stavbe res ogrožajo mimoidoče in objekt kot tak kazi podobo ulice.

Invalidska organizacija Društvo za kronično vnetno črevesno bolezen že več let redno spremlja urejenost javnih sanitarij v mestnih občinah. Vsako leto izvedejo ocenjevanje in naša mestna občina je bila zadnji dve leti na sedmem mestu med enajstimi mestnimi občinami. V ta namen ima mestna občina eno javno stranišče na tržnici, ki ga vzdržuje javno podjetje Komunala. Ker je v proračunu predvidena izvedba naložbe v javne sanitarije v mestnem središču, predlaga, da so javne sanitarije ves čas odprte in ustrezno vzdrževane, ne le za prireditve.

Odgovor mestne uprave:

Javne sanitarije, ki so na novo predvidene v mestnem središču na Slovenski ulici (na nekoliko zamaknjenem območju za fontano), so od vsega začetka načrtovane za namen javne uporabe. Torej bodo odprte ves čas in ne zgolj ob prireditvah. Prav tako bodo ves čas vzdrževane, podobno kot javne sanitarije na tržnici. Urejene javne sanitarije v mestnem središču so prav tako ogledalo mesta.

SLAVICA MEGLIČ:

Povedala je, da je bilo pred časom, ko je bila izvedena preplastitev Stare ulice v Murski Soboti, obljubljen, da se bo uredil tudi pločnik. Ulica je zdaj postala novo dirkališče in je tudi neustrezno osvetljena. Prosi za ureditev.

Odgovor mestne uprave:

Ureditev pločnika ob Stari ulici ni zajeta v plan proračuna za leto 2021. Že pred nekaj leti je bila izdelana projektna dokumentacija zanj, tako da investicija čaka na uvrstitev v plan. Vsekakor bo investicija, ki je ovrednotena na okoli 32.000 EUR, predlagana za uvrstitev v naslednji proračun. Glede javne razsvetljave bo

preverjena ustreznost osvetlitve in bodo na podlagi ugotovljenih potreb postavljene dodatne svetilke (nekaj komadov). Če tako ne bo mogoče zagotoviti zadovoljivega stanja, bodo razmislili o postavitvi nove razsvetljave v okviru urejanja pločnika.

Občani jo kličejo, ker je bilo v medijih objavljeno, da mestna občina prodaja stanovanje v izmeri 62 m2 za 30.000 EUR. Prosi za podatek, na kateri lokaciji se stanovanje nahaja.

Odgovor mestne uprave:

V objektu stare ekonomske srednje šole na Slovenski ulici, ki je v lasti mestne občine, je hišniško stanovanje. Mestna občina vse odvečno premoženje daje v načrt prodaje v skladu s predpisi s tega področja. Stanovanje se še ne prodaja, ampak bo postopek prodaje začel takrat, ko bodo dejansko objavljene javne dražbe oziroma javni razpisi.

DANIELA MÖREC:

Dala je pobudo za ureditev makadamske poti od čistilne naprave do mostu v Rakičanu (udarne jame), saj se na tem delu sprehaja veliko ljudi. Kot ji je znano, je na tej poti prepovedana vožnja z avtomobili, vendar vozniki tega ne upoštevajo. Meni, da bi bila potrebna kontrola in nadzor občinskega redarstva.

Odgovor mestne uprave:

Pot mimo čistilne naprave je kategorizirana javna pot, ki jo v okviru izvajanja GJL vzdržuje pogodbeni vzdrževalec. Pot nekajkrat letno uredi (grederira), nazadnje je to izvedel pozno jeseni. Trenutno so možnosti obsežnejših ureditev zaradi zimskih razmer omejene, zato se prek zime lahko izvede le najnujnejše – krpanje udarnih jam, kar pa je mestna uprava vzdrževalcu že naročila.

ROMEO VARGA:

Glede stare ekonomske šole biva kontradiktorne informacije, zato želi, da se zadeva razčisti v celoti. Najbolj ga zanima zgradba, ki je občinska, in sicer kakšna je ideja mestne občine v zvezi s tem objektom.

Odgovor mestne uprave:

Objekt stare ekonomske srednje šole, ki je v lasti mestne občine, je sicer prav tako zajet v načrtu odprodaj nepremičnega premoženja, vendar so kljub temu odprte še vse druge možnosti njegove koristne uporabe, ne samo za poslovne, temveč tudi za izobraževalne ali raziskovalne namene. S proračunom za leto 2021 se načrtuje izvedba projekta Primus, prek katerega se bo, če bo projekt odobren, del objekta renoviral in usposobil za namen raziskovalne in razvojne dejavnosti na področju krožnega gospodarstva na pomurskem območju. V projektu sodelujeta Keimijski inštitut in Pomurski tehnološki park, pretežni del sredstev za ta namen pa se predvideva iz sredstev ministrstva, pristojnega za raziskave in razvoj. Vsak namen, ki bi bil skladen s prostorskimi akti, ne nazadnje tudi preureditev v stanovanjsko stavbo, je boljši kot trenutno stanje, ko je stavba opuščena, zato o prihodnjih namenih še vedno iščemo najboljše možnosti.

ROBERT ŽIŽEK:

Dal je pobudo, da bi uredili lokomotivo na železniški postaji, ki je zapuščena in polomljena.

Odgovor mestne uprave:

Lokomotiva pri železniški postaji bo v letošnjem letu v celoti obnov-

jena, in sicer takoj, ko bodo vremenske razmere to dopuščale. Obnova je bila sicer prvotno načrtovana že v lanskem letu.

Pri trgovini Hofer pri BTC-ju je v križišču še vedno posušena trava, ki kazi podobo, zato prosi za ustrezno ureditev.

Odgovor mestne uprave:

Mestni inšpektorat je o posušeni travi, ki kazi videz kraja, obvestil podjetje Komunala Murska Sobota, ki bo v kar najkrajšem času zadevo uredilo.

ZORAN HOBLAJ:

Izpostavil je uvoz pri restavraciji McDonald's, ki je zelo ozek, zato se avtomobili morajo na veliko izogibati uvozu tako, da gre do na drug vozni pas, pri čemer lahko zadenejo uvoz, kjer odjemalci naročil omenjene restavracije že zbirajo naročila. Na tem delu nastajata velika zmeda in nevarnost za morebitno nesrečo. Prosi ustrezne službe, da opravijo revizijo in varno uredijo uvoz.

Odgovor mestne uprave:

Gre za območje, ki je v lasti Blagovno-trgovskega centra – BTC. Prometna navezava do omenjene restavracije poteka z državne ceste, zato se morebitne preureditve prometnih tokov lahko izvajajo le pod pogoji DRSI. Mestna občina je v letu 2019 sicer vodila postopek sprememb in dopolnitev veljavnega zazidalnega načrta za potrebe umestitve restavracije McDonald's pri BTC-ju. Ker se območje navezuje na državno cesto, je v postopku sodelovala Direkcija RS za infrastrukturo, ki je dala svoje smernice za pripravo gradiv in na koncu tudi pozitivno mnenje h končnemu predlogu prostorskega akta. Kljub navedenemu bo občina na BTC naslovi la dopis s pozivom, da naj prometno ureditev uredijo tako, da ne bo povzročala prometnih konfliktov.

Povedal je, da so v domovih za starejše imeli težke razmere in več kot tri mesece niso smeli sprejemati novih stanovalcev. V Sloveniji je trenutno po vseh domovih 2600 prostih mest. Na čakalnih listah je dvanajst tisoč ljudi. V trenutnih razmerah se ljudje iz strahu pred okužbami v takem obsegu ne odločajo za sprejem v dom; in ker je veliko ljudi doma, sorodniki tudi prihranijo denar. Dejal je, da pri njih v tem času v domovih izkoristijo priložnost, da stanovalcem uresničijo izražene želje za premestitev v enoposteljno sobo ali iz ene enote v drugo. Zasledil pa je, da mnogo meščanov mestne občine biva v domovih zunaj občine. Zato je dal pobudo, da mestna občina povabi te občane, ki so nameščeni drugje, da jih lahko sprejememo in namestimo v domu za starejše v domačem kraju. S tem povabilom želijo uresničiti tudi želje občanov.

Odgovor mestne uprave:

Mestna občina Murska Sobota res plačuje stroške institucionalnega varstva v več domovih za starejše, in sicer v Domu starejših Rakičan, Domu starejših Murska Sobota, Domu starejših Radenci, Domu starejših Gornja Radgona, Domu starejših Lendava, Domu starejših Ljutomer, Domu starejših Kuzma in Domu starejših Beltinci. Trenutno je v omenjenih domovih skupno 45 naših občanov. Mestna občina Murska Sobota bo pripravila dopis in obvestila starejše, ki so v teh domovih, o možnosti namestitve v Domu starejših Rakičan.

»Pogovor z otrokom mora biti iskren«

KSENIJA GLAŽAR

V okviru Zdravstvenega doma Murska Sobota deluje Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov. Z vodjo enote Tamaro Polanič smo se pogovarjali o aktualnih težavah, ki pestijo otroke in mladostnike.

Kakšne posledice puščajo epidemija in omejitve, povezane z njo, pri mlajših otrocih in mladostnikih? Katere so najpogostejše težave in kako zelo resne so?

Za zdaj jasnejšega pregleda nad tem še nimamo. Podatke zbira in obdeluje Nacionalni inštitut za javno zdravje, ki podatkov še ni objavil oziroma jih nisem zasledila. Miniti mora še nekaj časa, da bomo lahko to bolj objektivizirali. Kolegi v šolstvu ter svetovalnih centrih za otroke in mladostnike pri mlajših otrocih opažajo zlasti poglobljanje težav na učnem področju, predvsem pri otrocih, ki so že vođeni zaradi posameznih razvojnih specifičnosti in učnih težav. Pri teh otrocih so lahko starši šele zdaj opazili oziroma se soočili z intenzivnostjo in resnostjo težav, s katerimi se njihovi otroci srečujejo v šolskem procesu. Strategij, kako jim pomagati, nimajo.

Opazamo več težav na področju spanja, kar je do določene mere odraz porušenega ritma in strukture teh dni. V primerjavi s prejšnjimi leti smo zabeležili porast posameznih težav pri mladostnikih, več je zaznane simptomatike v okviru motenj hranjenja. Upoštevati moramo, da je bila pri nas pedopsihiatrična ambulanta vzpostavljena v lanskem letu, prej je nismo imeli in zato lahko zaznan porast do določene mere pripišemo tudi temu. Otroci oziroma mladostniki, ki so prej hodili v Maribor ali na Ptuj, zdaj lahko pridejo k nam. V tem obdobju je bilo zaznati še poslabšanje oziroma dodatno intenziviranje že obstoječih čustveno-razpoloženskih težav. Pri teh mladostnikih smo zaznali tudi povišano raven suicidalne ogroženosti, z nekaj resnejšimi poskusi samomora.

Zaznali smo tudi pomembnejši porast samopoškodovalnega vedenja. A v tem trenutku še ne vem, do kolikšne mere lahko to pripišemo epidemiji. V okviru bolnišničnih obravnav otrok in mladostnikov so podatki nekonsistentni, nekatere bolnišnice v Sloveniji zaznavajo porast hospitalizacij, druge spet ne. Realnih podatkov za zdaj še nimamo. Sčasoma bomo imeli bolj jasen pregled, kaj se je in se še bo v tem obdobju dogajalo z duševnim zdravjem populacije.

Kako negodovanje ločiti od resnih težav, kdaj je obisk pri strokovnjaku nujen?

Obisk strokovnjaka priporočamo, ko starši oziroma učitelji opazijo resen upad oziroma spremembe v otrokovem vsakodnevnem

funkcioniranju, kot so dalj časa trajajoča potrtoost, žalost, umikanje in zapiranje v sobo, izguba apetita in teže, mlajši otroci pogosto tožijo o bolečinah – ob izključenem somatskem ozadju težav, pretirana razdražljivost z izbruhi jeze, izrazitejši upad učne učinkovitosti itd. Starši se k nam lahko obrnejo tudi z vprašanji, če so negotovi oziroma se v določenih situacijah ne znajdejo. Ocenili bomo resnost težav in jim svetovali glede potrebnosti nadaljnje obravnave.

Kaj lahko storijo starši, učitelji oziroma profesorji, da bi otroci in mladostniki ta čas preživeli čim manj stresno?

Menim, da je v teh trenutkih pri otrocih in mladostnikih ključnega pomena vzpostavitev jasne strukture dneva. Seveda sta ob tem pomembni vloga šole in vzpostavitev konsistentnosti pri izvajanju pouka na daljavo. Po besedah otrok in njihovih staršev, s katerimi smo bili od začetka epidemije v stiku, se šole še vedno pomembneje razlikujejo pri količini in načinu izvajanja pouka na daljavo. To pomeni, da imajo nekateri tega res malo in je veliko bremena še vedno na starših. Verjamem pa, da ni enostavno čez noč prilagoditi celotnega šolskega procesa danim razmeram.

Kako bomo preživljali preostali čas, je odvisno od družinskega sistema, iz katerega otrok izhaja, in navad, načina življenja, ki ga imajo. Na starših je, da otrokom pomagajo pri vzpostavljanju strukture, načrtujejo skupne aktivnosti, jim postavljajo omejitve in zahteve. Otroci oziroma mladostniki potrebujejo našo pomoč.

Menim, da so otroci, ki prej niso imeli pomembnejših čustvenih težav, bistveno bolj prilagodljivi na različne življenjske okoliščine, tudi te, v katerih smo se znašli v tem trenutku. Odrasli jim ob tem v veliki meri služijo kot model spoprijemanja s tem. Pričakovati je, da bodo otroci staršev, ki dane razmere katastrofizirajo in jim teže prilagajajo življenjski slog, imeli več težav kot otroci staršev, ki lahko v teh trenutkih lažje shajajo in se brez večjih težav prilagodijo na obdobje, v katerem smo se znašli.

Katere so najpogostejše težave, s katerimi se obrnejo na vas, v naši regiji?

Po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje so bili v službah za mentalno zdravje med letoma 2008 in 2015 najpogostejše obravnavani mladostniki v starostni skupini od petnajst do devet-

najst let. Otroci, stari do pet let, so naše službe najpogostejše obiskali zaradi specifične razvojne motnje pri govorjenju in jezikovnem izražanju, med šestim in štirinajstim letom zaradi drugih vedenjskih in čustvenih motenj, mladostniki od petnajstega do devetnajstega leta pa zaradi reakcije na hud stres ali prilagoditvenih motenj. V tem obdobju je bilo v primerjavi s prejšnjimi leti zaznati približno 25 odstotkov več obravnav zaradi tovrstnih motenj. Ti kazalniki bi naj od leta 2015 še naraščali. V naši regiji ni bilo pomembnejših razlik v primerjavi s slovenskim povprečjem. Kaj bodo prinesle trenutne razmere in dolgoročne spremembe, ki se bodo zgodile na družbeni ravni, trenutno še ne vemo.

Kaj menite o konkretnem primeru srednješolca, ki pravi, da pogreša prijatelje in prejšnji življenjski ritem, ukvarjal se je s športom, se družil s prijatelji, z družino so večkrat šli na izlet in smučanje. Zdaj je vse dneve za računalnikom zaradi šole in nalog, na računalniku pogleda tudi film. Motivacija za šport na daljavo mu pada. Zelo pogreša prejšnje življenje, zato gre včasih na sprehod po vsakodnevnih poteh in je žalosten.

Zelo pomembno je, da čustev, kot je v tem primeru žalost, ne patologiziramo. Žalost oziroma žalovanje za nekim načinom, ki smo ga bili vajeni, je do določene mere pričakovan odziv človeka v teh trenutkih. Pomembno je, da ta negativna doživljanja ne gredo v odklone, ki bi potrebovali dodatno pozornost oziroma strokovno pomoč. V opisanem primeru lahko pri soočanju z omenjenimi izgubami, ki so doletele mladostnika in so verjetno skupne večini nas, do določene mere pomagajo starši. Pomemben je iskren pogovor, da nam lahko zaupa stiske in skrbi, ki jih doživlja. Vzeti ga je treba resno in skupaj z njim poskušati raziskati alternative, ki so v tem

primeru na voljo. Večina otrok najverjetneje kljub vsemu ne bo nosila pomembnejših posledic trenutnih dogodkov. Določen odstotek ljudi, ki je ranljivejši, pa bo verjetno neke težave imel. In na te moramo biti pozorni.

Kaj menite o primeru, ko je mlajši osnovnošolec vesel, da je zdaj lahko ves dan na računalniku, telefonu ali tablici. Že pred epidemijo so strokovnjaki opozarjali na probleme zasvojenosti otrok s sodobno tehnologijo.

V tem trenutku lahko na možnosti sodobne tehnologije pogledamo tudi s pozitivne plati. Mislim, da je v medijih v zadnjem obdobju izpostavljen zgolj negativen vidik interneta. Pomislite, da bi se v takšnih razmerah znašli pred dvajsetimi ali tridesetimi leti. Verjetno bi bilo veliko težje, zlasti pri delu in šolanju. Tehnologija nam omogoča marsikaj, tudi nemoteno šolanje, delo, brezmejen dostop do informacij v vsakem trenutku, druženja in ohranjanja stikov. Kot tudi druge je najpomembnejše, kako bomo s tem ravnali in do kakšnih odklonov bo prihajalo. Menim, da je pri otrocih in mladostnikih ključnega pomena, da starši otroke naučijo pravih rokovanja s tem. Zlasti da se zavedajo, da so jim sami s svojim ravnanjem najpomembnejši vzgled. Predstavljajte si, da mama otroku govori, da ne sme igrati igrice, sama pa večino prostega časa preživi na telefonu. Otrok to vidi in doživlja na svojstven način. Lahko razvije občutke lastne nepomembnosti in negotovosti. Pri majhnih otrocih je interakcija s pomembnim drugim tista, ki mu pomaga pri regulaciji njegovega čustvenega doživljanja. Sam tega v določenem razvojnem obdobju žal še ne zmore.

Pomembno jim je postaviti omejitve in spremljati, kaj počnejo na računalnikih, tablicah in telefonih. Priporočamo vzpostavitev starševskega nadzora, kar nam različne aplikacije tudi omogočajo – zlasti pri mlajših otrocih, ki so še posebno ranljivi ob neprimernih vsebinah, do katerih lahko nehote tudi prihajajo. Trenutke, ki nam osta-

Tamara Polanič, vodja Centra za duševno zdravje otrok in mladostnikov.

Menim, da so otroci, ki prej niso imeli pomembnejših čustvenih težav, bistveno bolj prilagodljivi na različne življenjske okoliščine, tudi te, v katerih smo se znašli v tem trenutku.

nejo, lahko namenjamo druženju, poglobljanju medosebnih odnosov znotraj družine, kar je za psihološki razvoj otroka ključnega pomena. Pred epidemijo smo se v ambulantah srečevali z odtujenimi odnosi znotraj družin, življenj »eden mimo drugega«. Mogoče imamo zdaj priložnost, da nekatere stvari v tem obdobju začnemo spreminjati in se vračati k svojemu bistvu.

Kaj bi še izpostavili?

Glede socialnega življenja se trenutno soočamo s pomembnim vprašanjem, kakšna je dejanska kakovost odnosov na daljavo, ki v teh časih pri nekaterih ljudeh celo prevladuje. Tudi mi smo se bili prisiljeni soočiti s temi spremembami. Nekaj psihoterapevtskih obravnav smo prestavili v spletno obliko, kar je sprva znotraj stroke prineslo veliko strahu, številne dileme in negotovosti. Še vedno se porajajo vprašanja, ali je odnos, ki je temelj psihoterapevtskega procesa in se vzpostavlja na daljavo, lahko ekvivalenten odnosu v živo. Dejansko ne vemo. Potrebne bodo raziskave, s pomočjo katerih bo slika postala bolj jasna. Sprašujemo se, kaj se dogaja v človekovem doživljanju ob stikih na daljavo, kakšni so procesi, ki se sprožajo, zlasti na emocionalni ravni. Ob tem se postavlja vprašanje, ali bo pri razvijajočih se otrocih, ki so v takšne stike zdaj na nek način prisiljeni, takšen način komunikacije in odnosov postal del njihovega mentalnega prostora, ki jim bo bolj lasten, bolj domač, kot se to v tem trenutku zdi nam. In bodo iz tega znali potegniti zlasti prednosti. Zelo verjetno smo priča nečemu, kar bo vplivalo na trajnejše spremembe v načinih delovanja.

Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov deluje v okviru Zdravstvenega doma Murska Sobota. Dosegljivi so na telefonski številki 02 534 13 37 ali po elektronski pošti cdzom@zd-ms.si. Diplomirana medicinska sestra bo z vami opravila razgovor, v katerem bo poskušala opredeliti vrsto in intenziteto težave, ter vas usmerila k strokovnjaku našega tima, ki bo najbolj primeren za obravnavo težave.

Kaj morate vedeti pred vpisom otroka v šolo

ALEKSANDRA GRAH
FOTO: KSENIJA GLAŽAR

Februar je mesec vpisa šolskih novink in novincev, ki bodo septembra prvič sedli v šolske klopi.

Starši morajo v prvi rzed osnovne šole vpisati otroke, ki bodo v koledarskem letu, v katerem bodo začeli obiskovati šolo, dopolnili šest let. Starši bodo tako letos vpisovali otroke, rojene leta 2015. Vpisi bodo na vseh murskosoboških osnovnih šolah potekali ob upoštevanju epidemioloških razmer. Vpis šolskih novink in novincev bo potekal v zadnjem tednu v februarju, in sicer od ponedeljka, 22. 2., do petka, 26. 2., v Osnovni šoli I Murska Sobota, Osnovni šoli II Murska Sobota in njeni podružnični šoli Krog, Osnovni šoli III Murska Sobota ter Osnovni šoli Bakovci in njeni podružnični šoli Dokležovje.

Upoštevanje epidemioloških razmer

Vpis bo glede na epidemiološke razmere prilagojen, in sicer bodo starši po pošti prejeli ura-

dno povabilo na vpis z vnaprej določenima datumom in uro, ko bodo lahko opravili vpis šolskega novinca ali šolske novinke osebno na šoli otrokovega šolskega okoliša. Ob tem na šolah starše pozivajo, naj upoštevajo vsa šolska navodila, ki jih prejmejo skupaj s povabilom za vpis, ter navodila Nacionalnega inštituta za javno zdravje za preprečevanje okužb.

Šolski okoliš in odlog

Starši otroka vpišejo v javno ali zasebno osnovno šolo v okolišu, v katerem otrok stalno ali začasno prebiva. V drugo osnovno šolo lahko otroka vpišejo le, če ta šola s tem soglaša. Otroku se lahko začetek šolanja na predlog staršev ali zdravstvene službe oziroma na podlagi odločbe o usmeritvi odloži za eno leto, če se ugotovi, da otrok ni pripravljen za vstop v šolo. Če odlog predlagajo starši ali zdra-

Vpis bo glede na epidemiološke razmere prilagojen.

vstvena služba, je ugotavljanje pripravljenosti otroka za vstop v šolo obvezno. O odložitvi za-

četka šolanja odloči ravnatelj na podlagi obrazloženega mnenja strokovne komisije, ki jo sestav-

ljajo šolski zdravnik, svetovalni delavec in vzgojitelj oziroma učitelj.

Pomurje del podonavskih zgodb

NATALIJA KREFT

Lani septembra se je začel projekt Transdanube Travel Stories, ki je del transnacionalnega programa Interreg V-B Podonavje, ki povezuje t. i. podonavske zgodbe. Partner projekta je tudi Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota.

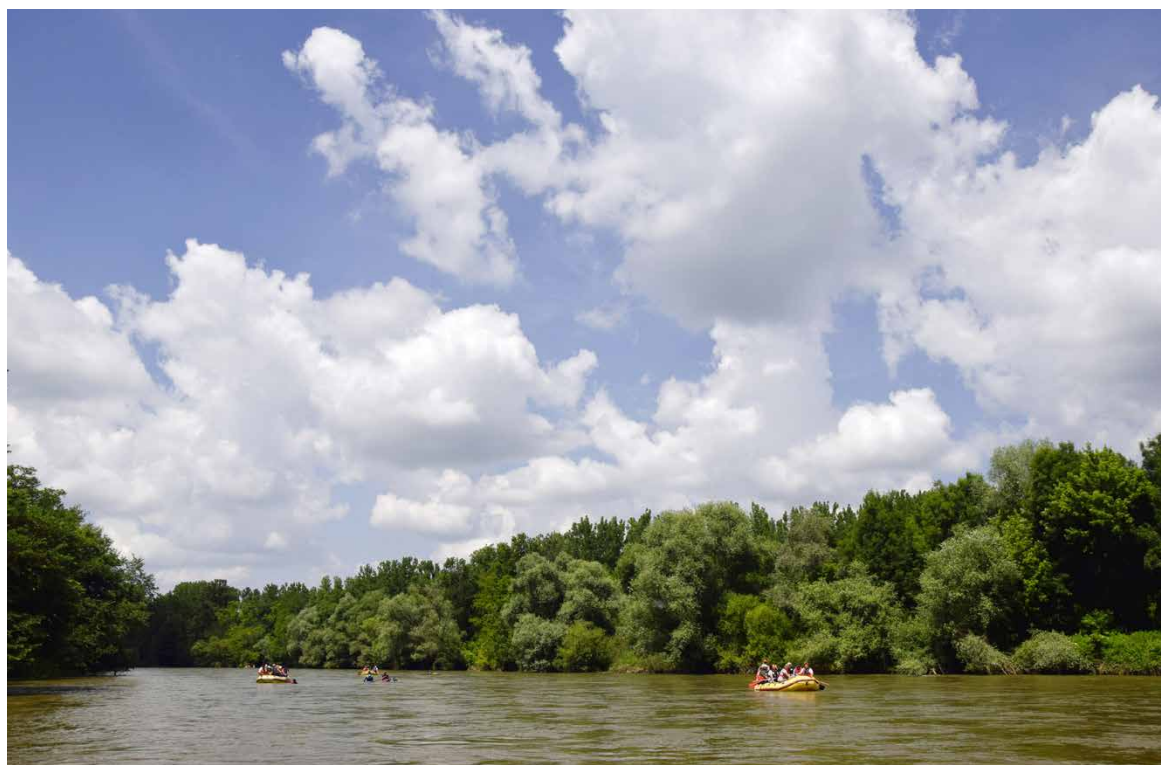
Mreža Podonavski biseri je bila ustanovljena maja 2019 v okviru minulega projekta Transdanube Pearls. V tej mreži se člani iz enajstih regij ob Donavi (tudi Pomurje, ki je s porečjem reke Mure del Podonavja) posvečajo trajnostni mobilnosti v turizmu. Poslanstvo projekta Transdanube Pearls nadaljuje novi projekt Transdanube Travel Stories, ki trajnostni turizem na območju Podonavja podpira z izvajanjem inovativnih konceptov promocije z novimi zgodbami in orodji za upravljanje trajnostne mobilnosti.

Trajnostno doživljanje evropske kulturne in naravne dediščine

Projekt naj bi zagotovil okvir za boljše pozicioniranje Donave kot edinstvene trajnostne turistične

destinacije na trgu, zaradi česar bo več evropskih državljanov trajnostno doživljalo evropsko kulturno in naravno dediščino. Projekt, ki bo trajal do decembra 2022, izpostavlja za podlago tvorjenja zgodbe pet že obstoječih evropskih poti: pot svetega Martina, evropsko pot judovske kulture, pot Iter Vitis, mrežo Art Nouveau in Rimski cesarji ter donavsko vinsko pot.

Partnerje projekta povezujejo številne različne dejavnosti: identifikacija in razvoj novih zgodb za poti in Podonavje, oblikovanje doživetij za nove pripovedi Podonavja ter razvoj in testiranje zelenih turističnih produktov, sodelovanje pri pripravi podonavskega potovalnega izziva, pri katerem štirir vnaprej izbrane ekipe obiščejo vsaj šest destinacij s točkami interesa, ki bodo del novih pripovedi in imajo povezavo do širše zgodbe o Podonavju. Na destina-

Reka Mura je del čezmejnega rečnega sistema Mura-Drava-Donava.

ciji bodo udeleženci reševali vnaprej zasnovane naloge, s pomočjo katerih tekmovalci (in posledično gledalci) spoznajo lokalno kulturo in turistično ponudbo ter možnosti trajnostnega prevoza. Vsak izziv ponuja izkušnje, ki kot koščki sestavljanka na koncu povzamejo širšo pripoved o Podonavju, vključevanje trajnostne mobilno-

sti v obstoječe informacijske storitve, oblikovanje turističnih produktov klubov itd.

Zgodbe inovativno orodje v turizmu

V fokusu projekta so zgodbe kot inovativno orodje v turizmu, saj ta pristop ne navaja le delov destina-

cij, temveč vključuje različne oblike doživljanja kulturne dediščine, denimo tudi ob pomoči razširjene resničnosti in AR-tehnologije. V projektu, ki ga vodi Avstrijska agencija za okolje, sodeluje devet projektnih partnerjev, predstavnikov različnih kulturnih poti, mreža Donavskih parkov in člani Podonavskega bisera.

Preživeli s ponarejenimi dokumenti

ALEKSANDRA GRAH

Ob mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta, ki ga v Sloveniji obeležujemo z vsakoletnim projektom Šoa – spominjajmo se, so v Pomurskem muzeju Murska Sobota pripravili virtualno razstavo.

Virtualni dogodek ob mednarodnem dnevu holokavsta, s katerim so se spominjali enega najtemnejših poglavij zgodovine človeštva, je bila gostujoča razstava »Potni listi za življenje«. Kot je povedala kustosinja Mateja Huber, je razstava posvečena poljskim diplomatom, ki so med drugo svetovno vojno v Bernu

izdajali ponarejene potne liste latinskoameriških držav in tako reševali Jude. Razstavo je pripravil Inštitut Pileckega iz Varšave v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Poljske v Bernu, nje-no gostovanje v Sloveniji pa sta organizirala Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor in Veleposlaništvo Republike Poljske v Ljubljani.

Rešili so jih pred gotovo smrtjo

Nagovor ob odprtju je izrekel poljski veleposlanik dr. Krzysztof Olendzki, ki je med drugim povedal: »Poljski diplomati so tako rekoč v vseh evropskih državah, še zlasti pa v državah srednje Evrope in tudi v Turčiji, od septembra 1939 delali vse, da bi

Virtualna razstava prikazuje dokumente, nastale med skrivno operacijo, ki jih dopolnjujeta dva posnetka pričevalcev.

predvsem državljanom Republike Poljske, ki so bili judovskega porekla, zagotovili ustrezne dokumente, s katerimi bi jih reši-

li pred gotovo smrtjo.« Razstava tako osvetljuje skrivne operacije poljskih diplomatov v Bernu, s katerimi so reševali Jude.

Ester v spomin

Ester Pleša je bila več kot trideset let članica Društva upokojencev Murska Sobota. Nesebično in požrtvovalno je delovala na področju kulture. Še zlasti je bila aktivna pri zborovskem petju.

Pevcem in pevkam se je pridružila leta 1989, že po nekaj letih od ustanovitve zbora pa je postala njegova vodja. Vsa leta si je prizadevala, da pevski zbor postane prepoznaven v domačem in širšem okolju, tudi zunaj meja domovine. Posebej je pomembno izpostaviti, da je navezovala stike s pevskim zborom iz Porabja. Tako je mešani pevski zbor Vladimir Močan na njeno pobudo s sodelovanjem s pevci iz Pora-

bja iz leta v leto poglobljal srečanja na koncertih in drugih kulturnih prireditvah. S Porabjem je bila Ester ves čas povezana prek komisije za mednarodno sodelovanje za izvedbo kulturnih srečanj. Prepevala je tudi pri mešanem pevskem zboru Štefan Kovač iz Murske Sobote in nekaterih drugih pevskih zborih v Ljubljani, priložnostno se je rada pridružila drugim zborom, tudi cerkvenemu pevskemu zboru v Murski Soboti.

Bila je dejavna prostovoljka, saj je obiskovala varovance v domu starejših, kjer je skupaj z njimi prepevala. Starejše upokojence je obiskovala po domovih in jim čas zapolnjevala s prijetnim klepetom. Vedno je bila vesela in družabna, zlasti se je znala poveseliti na mnogih naših družabnih srečanjih – tako ob pesmi kot pri plesu. Za nesebično in prizadevno delo je prejela več priznanj in plaket, med katerimi izstopa plaketa Mestne

Bila je dejavna prostovoljka, saj je obiskovala varovance v domu starejših.

občine Murska Sobota za dolgoletno delovanje na kulturnem področju.

Ostala nam bo v trajnem spominu. Z bogatim življenjem jo je mavrica 3. decembra 2020 odpe-

ljala med mavrico njenih prijateljev.

Angela Novak,
predsednica Društva
upokojencev Murska Sobota

Erniju v spomin

Ernest Kološa, za prijatelje krajše Erni, je s svojim pedagoškim delom pustil neizbrisljiv pečat pri mnogih generacijah dijakov in tudi vseh tistih, ki so znanje iskali še ob delu. Na mestnih ulicah ali ob kavi smo ga videvali s skrbno izbrano literaturo, v kateri je obvezno podčrtoval ali označeval pomembne definicije in enačbe. Taka je odražala njegovo nenehno željo po izobraževanju.

Rodil se je na Vaneči. Po osnovni šoli v Moščancih in srednji šoli v Mariboru je študiral strojništvo v Ljubljani. Nekaj časa je delal v Tamu in Panoniji, potem pa se je predal pedagoškemu poklicu. Na CPŠ ter pozneje na SCTPU in SPTŠ je poučeval ključne predmete zlasti za avtomehanike in pozneje računalništvo. Izredno aktiven je bil tudi v izobraževalnih programih društva upokojencev in pozneje Ljudske univerze ter UTŽO. Nje-

gov interes je segal celo v veselje, saj je bil med prvimi člani Astronomskega društva Kmica.

V času usmerjenega izobraževanja smo bili njegovega poučevanja deležni tudi takratni gimnazijci oziroma dijaki naravoslovno-matematične usmeritve. Erni je prevzel drzni izziv poučevanja takrat novega predmeta računalništvo. Pristop k poučevanju je bil edinstven in navdušujoč. Mladi človek rabi ravno to – odličnega vzornika, idola. Šolske

ure so minevale, kot bi trenil, saj jih je popestril z domiselnimi prebliski. Po domače bi rekli, da je »pokal fore«. Tako smo se še dolgo po pouku imeli o čem pogovarjati, hkrati pa nas je strogo in spretno vodil skozi nove vsebine.

Beseda znanost je imela pri njem poseben pomen in znanstvenik je bila posebna osebnost – kar si je mlad človek, ko mu je prislunil, želel postati. Mladino je spretno vključeval v obšolske dejavnosti in ji privzgal vrednote ter poseben

Njegov interes je segal celo v veselje, saj je bil med prvimi člani Astronomskega društva Kmica. | Foto: Branko Žunec

odnos do strokovne literature.

Erni je bil preprost in skromen človek, večni borec in optimist. Prislunil je drugim mnenjem ter bil spoštljiv in korekten sogovornik. Vzel si je čas za človeka. Vprašanje »Kak si kaj?« zanj ni bila fraza, ampak odraz skrbi za sočloveka, kar je pokazal s podrobnimi podvpra-

šanji. V lokalni skupnosti je užival velik ugled in spoštovanje.

Murskosoboška gimnazija in druge izobraževalne ustanove smo mu hvaležni za predanost pedagoškemu in strokovnemu delu. Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu.

Dr. Renato Lukač

Kaj novega se obeta v Bakovcih

KSENIJA GLAŽAR

V Krajevni skupnosti Bakovci je bilo v minulem letu saniranih več cest, poskrbljeno je bilo tudi za večjo prometno varnost.

V letošnjem proračunu so predvidena sredstva za izgradnjo kolesarske steze med Bakovci in Dokležovjem, želijo pa si še javne razsvetljave do Expana. Prizadevajo si tudi za ureditev novih stanovanj za vaškim domom.

Sanacija poškodovanih delov cestišča

V Bakovcih so v lanskem letu izvedli več večjih investicij, ki so bile financirane iz občinskega proračuna. Kot pojasni Bogomir Rola iz mestne uprave, je bila izvedena ureditev celotne Zvezne ulice in dela Stare ulice. Na omenjenih ulicah sta bili urejeni meteorna odvodnja in sanacija poškodovanih delov cestišča, izvedena je bila nova asfaltna prevleka. Vrednost del, ki so bila financirana iz občinskega proračuna,

na, je znašala dobrih 54 tisoč evrov. Rola še pojasni, da so sanirali tudi lokalna cestišča po nekaterih drugih ulicah in cestah v naselju (Panonska ulica, Kroška ulica in Partizanska ulica), zalili linijske razpoke (npr. v Poljski ulici) ter uredili dodatno razsvetljavo v Panonski ulici in Poljski ulici ter pločnik na Ribiški ulici. Za preplastitev ceste v Malih Bakovcih je bila lani sklenjena pogodba in uvedba v delo. Zaradi dolžine bodo dela na tej ulici potekala v treh etapah.

Predsednica KS Bakovci Nives Cajnko pravi, da je bilo v naselju poskrbljeno tudi za večjo prometno varnost. Postavljen je bil merilnik hitrosti, in sicer iz smeri Kroga, nepregledno križišče na glavni prometni smeri (pri Gostilni Rajh) pa je bilo opremljeno z opozorilnim inteligentnim sistemom za nepregledna križišča. Sistem z detektorji zazna prisotnost ali približevanje prometnih udeležencev nevarnemu odseku ter jih s svetlobnim signalom opozori na potencialno nevarnost trka. Po besedah predsednice so izvedli še običajna vzdrževalna dela, in sicer so uredili poljske poti, kupili dodatne gasilske mize, pri Zdravstvenem domu Bakovci so postavili javno dostopen defibrilator ter poskrbeli za označevalne table in tlakovec okrog spomenika Martinu Poredošu. Za večjo urejenost vasi so postavili tudi klopi na av-

V letošnjem občinskem proračunu so predvidena sredstva za izgradnjo kolesarske steze med Bakovci in Dokležovjem.

tobusni postaji in koše za pasje iztrebke.

tobusni postaji in koše za pasje iztrebke.

Kolesarska steza do Dokležovja

Letos se bo nadaljevala preplastitev ceste v Malih Bakovcih in Ulice ob potoku. V letošnjem občinskem proračunu so predvidena sredstva za izgradnjo kolesarske steze med Bakovci in Dokležovjem, na odseku kolesarske steze med Mursko Soboto in Bakovci, od Expana do naselja, pa uredi-

tev javne razsvetljave. Po besedah predsednice bodo v letošnjem letu nadaljevali s sanacijo kanalizacije, ki se je začela že lani, in uredili odvodnjo na pokopališču. V okviru športno-rekreacijskega centra načrtujejo nova igrala. Opozori še na nujnost ureditve ekoloških otokov. »Zaradi vse večjega izseljevanja mladih iz vasi si močno prizadevamo za ureditev novih stanovanj za vaškim domom. Projekt je v teku in v letošnjem letu lahko pričakujemo začetek gradnje,« še dodaja.

Na Pušči kmalu boljši bivalni pogoji

KSENIJA GLAŽAR

V minulem letu so izvedli dela na javni kanalizaciji s prečrpališčem.

Veselijo se sprejetja novega odloka o opremljanju stavbnih zemljišč, ki bo krajanom prinesel boljše bivalne pogoje in nova stanovanja. V letošnjem letu bodo obeležili 110. obletnico naselja.

Prečrpališče kanalizacije

O izvedenih investicijah in projektih ter dogajanju v minulem letu romski mestni svetnik Darko Rudaš pravi, da je bilo leto 2020 primerno aktualnim razmeram, ki jih je povzročila epidemija. Precej časa so namenili informiranju in obveščanju ter zagotavljanju ustreznih pogojev za preprečevanje širjenja okužbe v naselju. Izvajale so se tudi nekatere investicije, in sicer izvedba dela javne kanalizacije s prečrpališčem. Vrednost investicije, ki je bila financirana iz občinskega proračuna, je po besedah Jožice Gomboc iz mestne uprave znašala slabih sedem tisoč evrov. V večnamenskem objektu je bila za potrebe gasilcev urejena klima, začela se je izvedba obnove prostorov za gasilce (ometi, tlaki itd.), kar

je bilo prav tako financirano iz občinskega proračuna, vrednost del pa je znašala dobrih osemnajst tisoč evrov. »Ob koncu leta se je Krajevna skupnost Pušča v sodelovanju s PGD Pušča odzvala klicu na pomoč iz mesta Petrinja, kjer je bil potres. Zbrane dobrodelne prispevke so predali prizadetim na Hrvaškem,« dodaja Rudaš.

Kaj bo novega

O načrtih za letos Rudaš pravi, da je v obravnavi predlog odloka o programu opremljanja stavbnih zemljišč in merilih za odmero komunalnega prispevka za območje opremljanja OPPN za stanovanjsko območje v kraju Pušča, ki bo krajevni skupnosti prinesel nove možnosti za izboljšanje bivalnih pogojev na tem območju, hkrati pa bo to predstavljalo dobre pogoje za mlade Rome, ki si bodo lahko tako ustvarili nove domove. »Želimo obnoviti spominski park in urediti prireditveni prostor neposredno ob večnamenski dvorani. Kmalu bo postavljena informacijska tabla, ki bo obiskovalcem

Želijo obnoviti spominski park in urediti prireditveni prostor neposredno ob večnamenski dvorani.

nudila podrobnejše informacije o naselju in bo hkrati predstavljala vstopno točko v naselje,« pravi Rudaš. Dodaja še, da predvidevajo tudi posodobitev javne razsvetljave, zamenjavo obstoječih stebrov, zasaditev drevoreda ob zahodni strani ter odkupe zemljišč in izdelavo projektov za komunalno opremljanje.

110 let naselja

V prihodnje si želijo razvoj

Pušče usmeriti na gospodarsko področje s posebnim poudarkom na razvoju podjetništva in zelenih delovnih mest, hkrati pa si želijo tudi razvoja turizma. Kulturna dediščina Romov namreč predstavlja izjemen potencial za prihodnji razvoj. Poudarek dajejo tudi izobraževanju, ki je temelj razvoja vsake družbe.

V letošnjem letu bodo praznovali 110. obletnico naselja, ki je, kot pravi Rudaš, v teh le-

tih doseglo izjemen napredek. »V tistem času je to bil zamelek vasi na obrobju Murske Sobote, z neurejenimi zemljišči in neprimernimi pogoji za bivanje. V vseh teh letih je Pušča postala zgledna krajevna skupnost z urejeno infrastrukturo, izjemnim razvojem, bogatim družabnim življenjem ter močno društveno dejavnostjo,« še dodaja romski svetnik.

Srčna gospa iz Kroga, klub z navijaško skupino in študenti

MELITA MARIČ
FOTO: ALEŠ CIPOT

Minulo leto je bilo zaradi epidemije novega koronavirusa polno izzivov tudi za prostovoljce. V murskosoboški občini je v težkih časih pomagalo veliko posameznikov, društev in organizacij.

Prostovoljstvo se večino- ma odvija v lokalnem okolju, zato je odnos občin do prostovoljskih organizacij in prostovoljcev izjemnega pomena. Slovenska filantropija in članice Slovenske mreže prostovoljskih organizacij z nazivom Prostovoljstvu prijazno mesto izpostavljajo občine, ki prepoznavajo pomen prostovoljskega dela občanov za življenje v skupnosti, cenijo njihovo delo, podpirajo prostovoljske organizacije in namenjajo del občinskih sredstev za razvoj prostovoljstva v občini. Mestna občina Murska Sobota kot nosilka naziva Prostovoljstvu prijazno mesto tako finančno kot logistično podpira prostovoljske organizacije, organizira občinsko prireditev Naj prostovoljec in sodeluje v večjih prostovoljskih akcijah, kot sta Nacionalni teden prostovoljstva in Dan za spremembe, sodeluje pa tudi v čistilnih akcijah.

Priznanja prostovoljcem

Župan dr. Aleksander Jevšek je v Soboškem gradu podelil županova priznanja prostovoljcem, ki so bili v letu 2020 najbolj požrtvovalni in predani izvajanju prostovoljskega dela. V preteklem letu so občinsko priznanje za nesebično pomoč pri izvaja-

nju ukrepov in aktivnosti v času epidemije novega koronavirusa prejeli prostovoljci v humanitarnih organizacijah Območno združenje Rdečega križa, Škofijska Karitas in EHO Podpornica. »Poleg epidemije si bomo leto 2020 zapomnili po izjemni solidarnosti, ki smo jo pokazali v težkih časih,« je izpostavil župan Jevšek in se zahvalil vsem, ki so bili med epidemijo najbolj na udaru: zdravstvenemu osebju, negovalcem v domovih za starejše, pripadnikom Civilne zaščite, gasilcem, policiji, prodajalcem, komunalnim delavcem in prostovoljcem v humanitarnih organizacijah, skratka vsem, ki so v teh težkih razmerah pomagali. Nagrajenecem se je zahvalil za njihovo plemenito delo v dobro skupnosti, številnim študentom in mladim neimenovanim posameznikom pa za to, da so se v minulem letu javili kot prostovoljci za pomoč v domovih za starejše in bolnišnicah ter s tem tvegali lastno zdravje. Številni mladi posamezniki so pomagali tudi sosedom ter se pridružili humanitarnim organizacijam in delili hrano po domovih. »Nemogoče je pridobiti vsa imena. Zato se na tak način javno zahvaljujem vsem mladim za srčnost in nesebično pomoč!« je zaključil Jevšek.

Naj prostovoljka

Priznanje za naj prostovoljko leta 2020 v Mestni občini Murska Sobota je za požrtvovalnost in predanost prejela Joža Bencak iz Kroga, ki že več kot dvajset let kot prostovoljka aktivno sodeluje v krajevnem odboru Rdečega križa, kjer z veliko mero strpnosti in potrpežljivosti organizira in skrbi za dostavo in razdeljevanje prehrabnih paketov ter nudi druge oblike pomoči krajanom v stiski. »Prijetni in dobro sprejeti so njeni obiski bolnih in onemoglih na domovih ter v domovih za ostarele. Kot aktivna krajanka in upokojenka zna prisluhniti vsem generacijam krajanov. S toplim občutkom človeške bližine pritegne vsakogar in skuša pomagati vsakomur, ki se znajde v težavah. Joža Bencak vsa leta tudi zgledno sodeluje

Naj prostovoljka v mestni občini v letu 2020: Joža Bencak.

Naj prostovoljno društvo v mestni občini v letu 2020: društvo NŠ MURA skupaj z navijaško skupino Black Gringos.

s Krajevno skupnostjo Krog in Društvom upokojencev Krog-Satahovci, v katerem že vrsto let aktivno deluje pri izvajanju prostovoljskega programa Starejši za starejše. Zmeraj je pripravljena na velike naloge, in to kljub vsem težavam, s katerimi se srečuje pri opravljanju

Joža Bencak kot aktivna krajanka in upokojenka zna prisluhniti vsem generacijam krajanov. S toplim občutkom človeške bližine pritegne vsakogar in skuša pomagati vsakomur, ki se znajde v težavah.

Župan Jevšek se je zahvalil vsem mladim prostovoljcem, ki so v prvem in drugem valu epidemije pomagali v domovih za starejše, bolnišnici in zdravstvenem domu, ter prostovoljcem, ki so pomagali starejšim sosedom, sorodnikom in vsem drugim, ki so potrebovali pomoč.

Društvo NŠ Mura je z navijaško skupino Black Gringos organiziralo dobrodelno akcijo. V predprazničnih dneh minulega leta so zbrali več kot dve toni prehrabnih izdelkov, kar je bilo dovolj za pakete za sto pomurskih družin.

prostovoljskega dela. V njeno dvajsetletno pot prostovoljstva so vtkane številne ure prostovoljskega dela, samoodrekanja in izjemnega entuziazma. Tudi današnji zaostreni pogoji življenja zaradi epidemije so zanj še večja spodbuda in izziv. Njeno življenje je prepleteno z usodami ljudi in njihovim bojem za preživetje,« so navedli v obrazložitvi priznanja.

Naj prostovoljno društvo

Priznanje za naj prostovoljno društvo v letu 2020 v Mestni občini Murska Sobota je prejelo Društvo NŠ Mura skupaj z navijaško skupino Black Gringos. Slovenski prvoligaš je v sodelovanju z navijaško skupino organiziral dobrodelno akcijo. V predprazničnih dneh minulega leta so zbrali več kot dve toni prehrabnih izdelkov, kar je bilo dovolj za pakete za sto pomurskih družin. S paketi so olajšali decembrske dni tudi stanovalcem v varni hiši, niso pa pozabili niti na živali. Zavetišču za živali Mala hiša so podarili tristo kilogramov hrane za pse in mačke. Srčna akcija je iz Prekmurja odmevala po vsej Sloveniji. S tem so dokazali, da je Mura več kot zgolj nogometni klub. »To želimo potrditi tudi s tovrstnimi akcijami. Z navijaško skupino Black Gringos odlično sodelujemo. Z veseljem pomagamo tistim, ki pomoč potrebujejo. Veselja in občutka pripadnosti tako ne delimo zgolj na zelenicah, temveč tudi zunaj njih. Upamo, da bodo prazniki za te družine mirnejši ter da bomo vsi zdravi

in z optimizmom vstopili v leto 2021,« je ob predaji paketov povedal predsednik NŠ Mura Robert Kuzmič.

Naj prostovoljna organizacija

Murskosoboška občina je kot naj prostovoljno organizacijo izbrala Klub prekmurskih študentov. Njegovi člani so se namreč že marca ob prvem valu v velikem številu odzvali pozivu župana Jevška k pomoči in vključitvi v humanitarne organizacije. Pomagali so kot prostovoljci pri območnem združenju Rdečega križa, Karitasu in EHO Podpornica. Študenti so pomagali tudi v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota, ki je bila v prvem valu dolgo časa zaprta. Razvažali so knjige tistim bralcem, ki jih niso mogli priti iskat. Spomladi so organizirali čistilno akcijo po mestni občini. Kot je navedeno v obrazložitvi priznanja, so se študentke in študenti ob drugem valu epidemije odločili povezati in pravočasno okrepiti sistem zagotavljanja raznovrstnih oblik pomoči. »V pisarni Kluba prekmurskih študentov so vzpostavili Center za pomoč občanom, na katerega se lahko posamezniki zatečejo po pomoč. V centru delujejo diplomanti in študenti različnih študijskih smeri, ki nudijo brezplačno učno pomoč, psihološko podporo in osnovno pravno svetovanje. S pomočjo skupine mladih pravnikov (študentov in diplomantov) je zagotovljeno brezplačno pravno svetovanje – osnovni prvi pravni nasvet. Po-

Naj prostovoljna organizacija v mestni občini v letu 2020: Klub prekmurskih študentov.

Letošnji prejemniki priznanj v družbi župana Jevška.

samezniki namreč pogosto ne razumejo pisanj, ki jih prejmejo od državnih ali lokalnih oblasti, prav tako se ne znajdejo v pravnih odnosih z drugimi posamezniki, zato jim bodo na voljo osebe, ki jim lahko pomagajo. Na podoben način je zagotovljena tudi psihološka podpora, in sicer jo nudijo študenti oziroma diplomanti psihologije ter mladi, ki se izobražujejo na področju socialnega dela in zdravstva. Velike težave se pojavljajo zlasti pri učencih in dijakih, saj se zaradi dolgotrajne šole na daljavo pojavljajo vrzeli v znanju. V Centru za pomoč občanom so v ta namen na voljo študenti in diplomanti različnih smeri, ki nudijo brezplačno učno pomoč mladim in otrokom, zlasti tistim iz najranljivejših družin. Prav tako je kriza covid-19 pokazala, da mnogo ljudi ne premore osnovnih digitalnih veščin, zato študenti pomagajo tudi na tem področju.«

S prostovoljskim delom pomembno prispevajo k izboljšanju kvalitete življenja v občini.

V Klubu prekmurskih študentov so pomagali kot prostovoljci pri območnem združenju Rdečega križa, Karitasu in EHO Podpornica. Študenti so pomagali tudi v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota, ki je bila v prvem valu dolgo časa zaprta. Razvažali so knjige tistim bralcem, ki jih niso mogli priti iskat. Spomladi so organizirali čistilno akcijo po mestni občini.

Univerzalnost kulture in naše skupno dobro

ALEKSANDRA GRAH
FOTO: ALEŠ CIPOT

Občinska slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku, kjer se vsako leto predstavijo izvrstni kulturni ustvarjalci, in podelitev najvišjih kulturnih nagrad Mestne občine Murska Sobota sta potekali nekoliko drugače kot prejšnja leta. Slovesnost je tokrat namreč potekala v dvorani brez občinstva, gledalci pa so si jo na Prešernov dan lahko ogledali od doma.

Kulturne nagrade Mestne občine Murska Sobota, o katerih je odločal mestni svet na predlog komisije za nagrade in priznanja mestnega sveta, so letos prejeli dr. Robert Inhof, Vida Bukvič, ARGO, društvo za humanistična vprašanja, in mag. Tomi Bušinoski.

Učiteljica športne vzgoje na Osnovni šoli II Murska Sobota Vida Bukvič je prejela priznanje za uspešno delo na področju kulture. V 40-letni poklicni karieri je osnovno poslanstvo dopolnjevala z nenehnim kreativnim delom, saj je, kot so zapisali v obrazložitvi komisije, njen ustvarjalni nemir svoj izraz iskal v gibanju, presegajočem rezultatsko naravnost, nekje tam, kjer postane ustvarjalno sredstvo in področje neizčrpne imaginacije. V zadnjih nekaj letih se je njena kreativnost pokazala v glasbeno-plesnih predstavah, v otroških muzikalih, predstava »Ledeno kraljestvo« je doživela nekaj ponovitev v Gledališču Park, predstava »100 dalmatincev« pa je bila osrednji dogodek slovesnosti ob stoti obletnici Osnovne šole II. Kot še pojasnjuje komisija, gre za kulturne dogodke, ki zahtevajo velik ustvarjalni vložek. Kulturna nagradjenka je ob idejni zasnovi predstav in njihovi realizaciji, torej scenariju, izboru glasbe, ustvarjanju koreografij in njihovem nizanju v smiselno pripoved, vedno znova prevzela tudi oblikovanje vizualne podobe, torej scenografije in kostumografije. Obenem je ustvarjanje otroških predstav velik organizacijski zalogaj, ki zahteva visoko motiviranost vseh sodelujočih.

25 let Očesa besede

Priznanje za uspešno delo na področju kulture je prejelo društvo ARGO, društvo za humanistična vprašanja, ki je od leta 2016 organizator literarnega festivala Oko besede, festivala, ki si prizadeva spodbuditi mlade in odrasle bralce k branju kakovostne domače literature. Osrednji dogodek festivala je vsakoletna podelitev večernice,

nagrade za najboljše slovensko mladinsko delo, ki je izšlo preteklo leto. Spremljevalni dogodki festivala so tudi nastopi avtorjev v pomurskih vzgojno-izobraževalnih ustanovah, razstava »Večerničina literarna bera« ter literarna popotovanja in simpoziji, ki obravnavajo aktualna vprašanja mladinske književnosti. Murska Sobota tako že zadnjih 25 let med festivalom Oko besede postane literarno mesto otroške in mladinske književnosti ter mesto burnih razprav, literarnih dogodkov in podelitve večernice. In kot je še zapisano v utemeljitvi, postane mesto spominjanj na vse avtorice in avtorje, ki so prihajali na to ravnico ali so živeli v tem koncu Slovenije. Murska Sobota postane mesto vseh, ki prihajajo na festival in ga soustvarjajo, saj postane mesto, ki diha s kulturo.

Profesor, ki navdušuje mlade

Plaketo za pomembne dosežke na področju kulture je prejel mag. Tomi Bušinoski, profesor glasbe na murskosoboški gimnaziji. Bušinoski je bil tudi koordinator štiridesetih dogodkov, ki so se v letu 2019 odvijali ob stoti obletnici Gimnazije Murska Sobota. Med pomembnejšimi dogodki, kjer je aktivno sodeloval, so bili okrogla miza o umetnosti v murskosoboški knjižnici, Kavarniški večer poezije in pesmi v dvorani Mikka v Soboškem gradu, kiparska kolonija, ki je združevala profesionalne umetnike in dijake, ter organizacijsko še posebej velik zalogaj – jubilejno Srečanje generacij v prostorih gimnazije. Kot še navajajo v utemeljitvi, sta v kreativnem smislu Bušinoskega najbolj zaposlovala zlasti dva dogodka. V prvem primeru je bil mentor dijaškega muzikala »Poletiva na luno«, za katerega je ustanovil in vodil dijaški orkester ter bdel nad siceršnjo izvedbo, v drugem primeru pa je šlo za soavtorstvo pri slavnostni akademiji, zlasti pri njenem

Dr. Aleksander Jevšek in mag. Tomi Bušinoski. Slednji je prejel plaketo za pomembne dosežke na področju kulture.

Dr. Janez Balažič: »Umetniki so preroki, katerih izvirna sporočila so kodirana v umetniško delo.«

Glasbeni program je obogatil Samo Budna s skupino.

Vida Bukvič, prejemnica priznanja za uspešno delo na področju kulture.

Priznanje za uspešno delo na področju kulture je prejelo društvo ARGO.

Dr. Robert Inhof, prejemnik nagrade za vrhunske dosežke na področju kulture.

glasbenem delu, ponovno z dijaškim orkestrom ter posameznimi vokalnimi in instrumentalnimi izvajalci, s katero se je izteklo jubilejno leto gimnazije. Bušinški ima tudi sicer dol-

“ Dr. Robert Balažic:
Človeška potreba po osmislitvi se rojeva z ustvarjalnim mišljenjem vred, a se legitimira samo s poglobljenim raziskovalnim, ustvarjalnim in umetniško polnokrvnim delom.

goletne izkušnje na kulturnem področju, in sicer ga mnogi poznajo kot mentorja Kulturnih mladinskih poletij in mednarodnega gledališkega projekta občine Ingolstadt, pri katerem sodeluje od samih začetkov leta 2012 in ki je eden številnih projektov, kjer se kaže njegov ustvarjalni dialog z mladimi.

Likovni jezik, ki je univerzalen

Denarna nagrada za vrhunske dosežke na področju kulture je šla v roke umetnostnemu zgodovinarju, filozofu, muzejskemu svetniku in direktorju Galerije Murska Sobota dr. Robertu Inhofu, ki je v letu 2019 napisal obsežno monografijo z naslovom »Osamljenosti. Izrazi tesnobe v

'prekmurski' likovni umetnosti (izbor iz stalne zbirke Galerije Murska Sobota)«, v kateri je predstavil svojevrsten in izvirni pogled na likovno umetnost v Prekmurju zadnjih petdesetih let. V strokovni študiji je predstavil trinajst prekmurskih avtorjev, izbranih po temeljnih značilnostih, kot so tesnoba, horizont, osamljenost in melanholija. Po predstavitvi monografije je sledila razstava, oboje, monografija in razstava, se je po domači razstavi preselilo še v Galerijo Božidarja Jakca v Kostanjevici na Krki in v Pilonovo galerijo v Ajdovščini in naletelo na izjemen odziv. Šlo je za poglobljeno, vsestransko in najodmevnejšo predstavitev likovne umetnosti v Prekmurju do zdaj, ki je predstavljala tudi eno izmed izhodišč za dokumentarni film »Platforma: Pot do horizonta« avtorice Saše Šavel Burkart, ki so ga v letih 2019 in 2020 z več ponovitvami predvajali na RTV Slovenija. In kot je povedal nagradjenec, gre

pri razstavljenih delih za »izrazito subjektivno izkušnjo, ki ravno zaradi tega lahko nagovorijo tudi druge; torej gledalec v teh delih lahko v takšni ali drugačni obliki prepozna svoje lastno izkustvo. V tem smislu ta dela ne govorijo v narečju, ki ga govorimo sicer, temveč v likovnem jeziku, ki je razmeroma univerzalen«. Vsa razstavljena dela so sicer last Galerije Murska Sobota in sodijo v njeno stalno zbirko, kar je odraz skrbi za ohranjanje premične dediščine, ki je »naše skupno dobro«.

Začasen obet upanja in miru

Slavnostni govornik na letošnji občinski slovesnosti dr. Janez Balažic se je v nagovoru dotaknil drugačnosti praznovanja letošnjega praznika, saj smo zaradi epidemioloških okoliščin »pahnjeni v distopično projekcijo katastrofičnega, celo apokaliptičnega«. Sicer pa je po njegovem mnenju celotno člo-

vekovo bivanje ves čas razpeto »med življenjem in smrtjo, po freudovsko med Erosom in Tanatosom, med Dobrim in Zlim, med svetlobo in temo, med izgubljenostjo v nepredstavljivi kozmični razsežnostih in spoznanjem lastne minljivosti«. Vendar nasproti brezupu, kot pravi Balažic, najdemo pokončnega človeka, ki s pogumom in odločnostjo zmaguje. »Tako da te distopične podobe generirajo neko svojsko, katarzično razsežnost. A hkrati, kot nas uči življenje, je nespregledljivo dejstvo, da so le začasen obet upanja in miru,« še pove Balažic.

Umetniki kot preroki

Po njegovem mnenju so umetniki preroki, katerih izvirna sporočila so kodirana v umetniško delo. Ob tem je spomnil na ikonsko podobo Preroka, lesorez ekspresionista Emila Noldeja iz leta 1912: »V svoji črno-beli pojavnosti pravzaprav kriči v petrificirani, okameneli pojavnosti, v nemoči, v krču napoveduje strašno človeško tragedijo, ki je dve leti zatem, v nepredstavljivem trpljenju prve svetovne vojne, resnično prizadejala človeštvu. Ljudje take podobe moramo nositi v sebi, saj so imperativ, poziv k spoštovanju človeka vrednega in dostojanstvenega življenja.«

Inhofov opus preobsežen in presežen

Balažic o letošnjem lavreatu dr. Robertu Inhofu pove, da je njegov opus preobsežen in presežen, saj »s svojim delom in pisanjem likovne umetnine prevaja in uvršča v razred kulturnih

dobrin«. Kot je pojasnil, »je presežen ne zgolj zato, ker je redoma, poglobljeno in znanstveno utemeljeno pisal in seveda piše o sodobni pomurski in slovenski umetnosti, marveč zaradi izjemne diskurzivne pronicljivosti, ki v mnogočem upravičeno preglašuje na Slovenskem po večini preozka, umetnostnozgodovinsko konservativna in interpretativno nezadostna formalno-analična pisanja. Njegov opus magnum, razstava in predvsem monografija 'Osamljenosti' izpred dveh let, to zagotovo zgledno dokazujeta«.

Dvom kot absolutno gibalno

Kot je še izpostavil, se človeška potreba po osmislitvi rojeva z ustvarjalnim mišljenjem vred, »a se legitimira samo s poglobljenim raziskovalnim, ustvarjalnim in umetniško polnokrvnim delom«. Po njegovih besedah je absolutno gibalno dvom, nenehno samoizpraševanje, h kateremu se zapisujeta tudi pisatelj in pesnik Feri Lainšček, osrednji slovenski Prešernov nagradjenec, in akademski slikar Sandi Črvek, nagradjenec Prešernovega sklada. Oba umetnika se po njegovih besedah »s svojim obsežnim delom, umetniško zavezujočima opusoma, zaradi zgledne etične drže ter razpoznavne literarne in likovne govornice za venomer vpisujeta v zakladnico slovenske in univerzalne umetnosti«. Ob koncu je opozoril na pomen pristne moči za sprejemanje, razumevanje in branje duhovno presežnega, iz katere se »budi in krepi upanje za človeka vredno in spoznavno privzdignjeno osebnostno rast«.

Inhof je v letu 2019 napisal obsežno monografijo

z naslovom »Osamljenosti. Izrazi tesnobe v

'prekmurski' likovni umetnosti (izbor iz stalne zbirke

Galerije Murska Sobota)«, v kateri je predstavil

svojevrsten in izvirni pogled na likovno umetnost v

Prekmurju zadnjih petdesetih let. V strokovni študiji

je predstavil trinajst prekmurskih avtorjev, izbranih

po temeljnih značilnostih, kot so tesnoba, horizont,

osamljenost in melanholija.

»Ne gre za umetnost z registrsko oznako MS«

ALEKSANDRA GRAH

Dobitnik denarne nagrade za vrhunske dosežke na področju kulture dr. Robert Inhof se z razstavo in obsežno monografijo oziroma razstavo, potujočo skozi čas, sprehodi po prekmurski likovni umetnosti zadnjih pet desetletij.

Kot izpostavlja, je pri razstavljenih delih šlo za izrazito subjektivne izkušnje, ki ravno zaradi tega lahko nagovorijo tudi druge. Vsa razstavljenega dela so bila iz galerijske stalne zbirke, ki je po njegovih besedah naše skupno dobro, s čimer je želel izpostaviti skrb za premično dediščino.

Ste kustos razstave in avtor istoimenske obsežne monografije »Osamljenosti. Izrazi tesnobe v 'prekmurski' likovni umetnosti (izbor iz stalne zbirke Galerije Murska Sobota)«, s katero ste na novo strokovno interpretirali in poskrbeli za promocijo del Igorja Banfija, Dubravka Baumgartnerja, Nikolaja Beera, Roberta Černelča, Sandija Červeka, Ladislava Danča, Marjana Gumilarja, Štefana Hauka, Zdenka Huzjana, Nataše Kos, Franca Mesariča, Mirka Rajnarja in Dušana Šarotarja, za kar ste prejeli tudi občinsko nagrado za vrhunske dosežke. Kako gledate zdaj na tri minule razstave?

Leta 2019 je bila razstava pri nas, leta 2020 v Kostanjevici in Ajdovščini, zdaj pa omenjena nagrada še enkrat spomni nanjo. Tako gre za neko časovno razsežnost, pri kateri te tri razstave in monografija niso enostavno izzvenele. Vsaka razstava ima svoje trajanje v času in prostoru, potem pa o njej govori le dokumentacija. Monografija pa je razstava, ki potuje skozi čas. To je še posebej pomembno zaradi tega, ker je spomin krhka, varljiva in minljiva stvar. Razen seveda ob zamerah, saj se takrat spomin izkaže kot nekaj izredno trdoživga.

V strokovni študiji ste predstavili trinajst prekmurskih avtorjev, izbranih po temeljnih značilnostih, kot so tesnoba, horizont, osamljenost in melanholija. Kaj menite o izjemnih umetnikih, ki jih premore naš prostor?

To prav gotovo niso vsi izjemni umetniki, ki so odločilno vplivali na artikulacijo našega likovnega prostora. Moral sem

narediti tematsko razstavo, pri kateri je jasno, da vsakdo ne sodi v vsako témo. Ker se je razstava dotikala specifičnega geografskega prostora, nisem mogel nanjo uvrstiti umetnikov z desnega brega reke Mure, čeprav sta tam vsaj dva, ki bi se s svojimi deli sijajno vključevala v to razstavo. Če bi poskušal predstaviti naše najpomembnejše dosežke, bi bila to kljub vsemu zgolj informativna razstava, ki v bistvu nikogar ne bi zelo zanimala. Moral sem določiti neko témo, ki je hkrati pogojevala tudi jasn izbor.

Monografija in razstava sta se po domači razstavi preselili še v Galerijo Božidarja Jakca v Kostanjevici na Krki in v Pilonovo galerijo v Ajdovščini. Vseposod sta naleteli na veliko navdušenje. Poskrbeli ste za vseslovenski odmev.

Odmev je sicer res bil izjemen, tudi v nacionalnih medijih, kar je presenetilo tudi mene. Enako je bilo z obiskom. Z monografijo sem neke stvari zaključil in jih več ne bom ponavljal. Tako sem recimo besedilo za aktualno Huzjanovo razstavo napisal popolnoma na novo.

Vaša monografija je bila predloga dokumentarnega filma »Platforma: Pod do horizonta« avtorice Saše Šavel Burkart. Ste bili zadovoljni z dokumentarcem?

Zelo se je potrudila. Na koncu smo bili že vsi zelo izčrpani. Kolegom se je zdel zanimiv uvodni prizor, ki smo ga v bistvu posneli na koncu. Mudilo se jim je, da bi ujeli sončni zahod. Ta prizor smo ponavljali trikrat, najprej je v mikrofona zapihal veter, nato so morali zamenjati baterijo v kameri, v tretje pa je šlo. A dejstvo je, da človek, ki ponavlja govor, govori vedno slabše. Tako je bil moj tretji govor najslabši. Sem pa na tisti njivi, s horizontom in večerno silhueto Murske Sobote v ozadju, izpadel kot sem slišal zelo dramatično. Najverjetneje kot kakšen zavržen prerok, ki napoveduje konec dni, a ga pri tem tako ali tako nihče ne upošteva. Mnogim se je ta prizor zdel zabaven. Tudi meni, zato sem raje prisluhnil temu, kar so govorili drugi. Me je pa zelo prijetno presenetilo, da so za glasbeno podlago izbrali glasbo skupine King Crimson.

»Hoteli smo pokazati, da smo tukaj ter da Prekmurje ni nek od vsega odrezan rezervat, prav tako tudi ni neka bodisi prikupna bodisi nepotrebna utvara, ki se bo vsak čas razblinila v nič in od koder bi se pojavili le zato, da bi izpolnili strani črne kronike.«

Povedali ste, da Prekmurje na področju likovne umetnosti ni »osamljen brod in prav tako ni območje, kjer bi bilo vse drugače«. Tudi dela so bila iz stalne zbirke?

Pri razstavljenih delih gre za izrazito subjektivne izkušnje, ki ravno zaradi tega lahko nagovorijo tudi druge; gledalec lahko torej v teh delih v takšni ali drugačni obliki prepozna svoje lastno izkustvo. V tem smislu ta dela ne govorijo v narečju, ki ga govorimo sicer, temveč v likovnem jeziku, ki je razmeroma univerzalen. Pridevnik prekmurski sem zapisal v narečjih, saj ne gre za neko od vsega drugega različno, specifično in eksotično umetnost, kakršno bi srečali samo v Prekmurju, drugje pa ne. Skratka, ne gre za umetnost z registrsko oznako MS. Ker so vsa dela bila iz naše stalne zbirke, sem hotel izpostaviti še našo skrb za premično dediščino, s tem pa izreči zahvalo tako umetnikom kakor tudi vsem tistim, ki so na galerijskem področju delali pred nami. Stalna zbirka je, gledano z našega stališča, naše skupno dobro. Tega nihče ne bo nesel ne domov ne kam drugam. Stalna zbirka ostaja tukaj kot zapuščina prihodnjim rodovom, ki jim bo pričala o izvrstni likovni dejavnosti v določenem času in prostoru.

Kaj je bistvo umetniških del predstavljenih umetnikov?

Zlasti gre za izkušnjo roba, ki ga ni mogoče izkusiti v družbi prijateljev ali stanovskih kolegov. To je lahko izključno umetnikovo lastno izkustvo in le iz takšnega izkustva lahko nastane resnično dobro in trajne umetnine. V primeru razstave »Osamljenosti« sem to tematiziral prek horizonta kot roba in tesnobe, ki si ju pri nas deležen takrat, ko se ti zdi, da si neposredno stisnjen med nebo in zemljo ter da se bo nebo zvrnilo nate in te živega zakopalo v svoj kosmast sarkofag. To sem v monografiji povezal z melanholijo, se pravi s črnim žolčem (mélán khole, mélania khólos) kot enim izmed štirih telesnih sokov, tistim, katerega prevlada povzroči melanholičnega človeka, ki pa je ravno zaradi tega sposoben izjemnih dosežkov, lahko pa tudi zblazni.

Simbolični horizont se sicer lahko preseže, a le tako, da tisti, ki ga poskuša preseči, že je ali pa pri tem postane homo melancholicus. Zanimiva se mi je zde la knjiga »Hvalnica melanholiji« Lászla Földényja, ki med drugim pravi, da ravno melanholija naredi človeka dovtetnega za nerešljivo in nerazrešljivo, za tisto, kar načenja racionalne razlage sveta. Nobene od naštetih stvari ne razumem kot izključno negativne. Vse našete stvari se namreč trmoglavito upirajo naivnemu in prisilnemu opti-

mizmu. Če ne bi bil tolikokrat opozorjen na takšno izraznost pri umetnikih iz Prekmurja, dvomim, da bi sam kaj takega sploh opazil. Najverjetneje zaradi tega, ker sem tudi sam del iste zgodbe. Koncept te razstave je samo eden izmed različnih možnih konceptov, v katerem lahko predstavljamo izbor iz stalne zbirke, ravno tako, kakor je moja interpretacija samo ena izmed možnih interpretacij. Težko pa bi kdo ta dela razumel kot lahkotna, površna in površinska.

Torej jih lahko razumemo kot tragična?

Seveda, a le v klasičnem in ne pogovornem smislu. Ti umetniki niso iskali navdiha pri vsakodnevnih novicah, saj so se lotevali večnih bivanjskih vprašanj, to pa lahko vedno najdeš izključno v sebi, drugje pač ne. Tragično sproži temeljno refleksijo o smislu človeškega bivanja, ki je samo po sebi nevarno, krhko in ranljivo. Tragično je pripravljeno sprejeti tudi najbolj strašljive odgovore na vprašanja človeškega bivanja. Dela, ki so bila na teh razstavah, nam kažejo natanko to. Nekega optimizma, še najmanj prisilnega, tukaj ne najdemo, širokih nasmehov tudi ne.

Kakšna je vaša interpretacija horizonta?

Dejanski horizont se v Murski Soboti težko vidi, sploh v samem mestu. Če pa se sprehajaš v okolici Murske Sobote, ne moreš zgrešiti njegove nenehne in težke nav-

zočnosti. Pokrajina okrog Murske Sobotice je lepa in pomirjujoča, a so momenti, ko te brez nekega očitnega razloga nenehna navzočnost horizonta kot iluzornega spoja zemlje in neba, odprtost prostora ter ravnica, ob kateri včasih dobiš občutek, da se sicer premikaš, a se ne premakneš nikamor, prav hudo eksistencialno stisnejo, te pretresejo in neprizanesljivo utapljujejo v naših lastnih, popolnoma eksistencialnih dvomih. Horizont je v bistvu ambivalenten, saj nam hkrati nudi tudi neke vrste gravitacijo, torej ozemljenost in varnost ter cinemaskopski pogled tako na svet kakor tudi na samega sebe. Ne gre samo za neposredno navzočnost horizonta, gre za nenehno slutnjo horizonta, ki se prikazuje v različnih oblikah. Vsem predstavljenim umetnikom je skupna navzočnost horizonta, zaznanega na tako rekoč subliminalni ravni. Vsak predstavljen umetnik ga tematizira po svojem, tudi takrat, ko neposrednega horizonta ali portreta horizonta na določenem umetniškem delu neposredno sploh ne zasledimo. Horizont je v tem smislu metafora končnosti. Črta horizonta je videti kot ravna črta na zaslonu osciloskopa, ki naznanja klinično ali dejansko smrt. Horizont je tudi napoved lastnega konca, je prispodoba človeka, ki se ob času svoje smrtne ure »vô ftégne«. Vendar pri tem ne gre za nobeno jadikovanje ali žalostinko, prej gre za iskanje katarze. Noben od teh umetnikov s svojim umetniškim izrazom ne hrepeni po nesmrtnosti ne v metafizičnem ne v religioznem in seveda še manj v krioničnem smislu.

Predstavljena dela so nastala v razponu skorajda petdesetih let, kar je zelo kratka časovna doba. Nastala so v razmeroma majhnem in prav gotovo ne velemestnem okolju. Na področju likovne umetnosti v Prekmurju nimamo nobenega razloga, da bi pestovali večno užaljenost in servilno podrejenost. Ni res, da se dobro dogaja izključno in vedno drugim, slabo pa vedno in izključno nam. Ni vse, kar je zunaj Prekmurja, tako nedosegljivo in toliko boljše, kakor si to včasih radi domišljamo. Praznovanje stoletnice je minilo, mi pa še vedno opozarjamo na nemajhen prispevek likovnih umetnikov, ki izhajajo iz Prekmurja, k splošni slovenski likovni kulturi. S tem opozarjamo, da smo tako v dobrem kakor tudi v slabem del Slovenije in slovenske kulture. Hoteli smo pokazati, da smo tukaj ter da Prekmurje ni nek od vsega odrezan rezervat, prav tako tudi ni neka bodisi prikupna bodisi nepotrebna utvara, ki se bo vsak čas razblinila v nič in od koder bi se pojavili le zato, da bi izpolnili strani črne kronike.

»Če nekaterih stvari ne vidimo, to ne pomeni nujno, da jih ni.« Pa jih res ne vidimo, kot ste dejali, ker so nam preblizu?

Dejstvo, da so takšna umetniška dela nastala v majhnem okolju, kjer si je treba prizadevati, da sploh prideš do točke, ko si lahko dejansko začneš prizadevati, se mi ne zdi niti najmanj pesimistično ali tesnobno. To dejstvo govori o

Pri razstavljenih delih gre za izrazito subjektivne izkušnje, ki ravno zaradi tega lahko nagovorijo tudi druge.

umetniških artikulacijah, osmislitvi, kljubovanju in vztrajanju v nekem majhnem geografskem prostoru. To je hkrati tudi duhovito dejstvo, kakor je v svoji osnovi duhovito vse, kar se upira medlenju, anemičnosti in takšni ali drugačni prisili. Izjemni umetniki so vedno nekje tukaj. Če jih ne vidimo, kar se v majhnem prostoru rado zgodi, to ne pomeni, da jih ni. Lahko jih ne vidimo tudi zaradi tega, ker so nam preblizu. To se mi zdi še posebej pomembno, če umetniki ustvarjajo v prostoru, za katerega je značilno tudi nekaj, čemur se reče »double bind«. Po tej teo-

riji vse, kar narediš, narediš narobe. Če narediš to, bi moral narediti ono, če narediš ono, bi moral narediti to. Skratka, ne glede na to, kar narediš, vsakič zgrešiš in vse, kar narediš, narediš narobe. Vedno se znajdeš na nepravi strani tega čudnega Möbiusovega traka. Temu se lahko upreš edino tako, da se pokrivaš toliko, kolikor je odeja dolga in široka, ter si znotraj tega vsaj prizadevaš stvari narediti najboljše, kakor jih v danih okoliščinah lahko. Kar je pri tem nujno, je to, da se tega lotiš resno in odgovorno ter s tem ne težiš vsem drugim. Pri tem seveda ni dobro pozabiti na ironijo

in samoironijo, saj je ravno humor tisti, ki nas varuje pred hudim in pred pogubnimi posledicami tega, da bi sebe ter svoje namišljene in dejanske samopomembnosti ali nepomembnosti vzeli preveč zares. Cervantesov Don Kihot v svojem vzporednem svetu, v katerem vidi in doživlja vse stvari popolnoma drugačne in pri tem vedno nastrada, brez zadržkov izjavi: »Vem, kdo sem.« Tako še dodatno potencira tako humornost kakor tudi tragičnost svoje situacije. Vsakdo med nami se pogosto znajde v popolnoma isti situaciji in ni nujno, da se tega sploh zaveda.

Sobočanka nova kulturna atašejka v Berlinu

KSENIJA GLAŽAR

Saša Šavel Burkart je pred kratkim prevzela vodenje Slovenskega kulturnega centra v Berlinu.

Pravi, da je bila Murska Sobota v času njenega odrasčanja pomembno industrijsko mesto. Njena podoba in vrvež sta bila bistveno drugačna kot danes, a »te Sobotice več nega«. Zadnji dve leti srednje šole je obiskovala v Avstraliji, kamor so se z družino preselili. Oče Jože Šavel je bil tam predstavnik Slovenijalesa. Po vrnitvi v Slovenijo se je vpisala na študij novinarstva na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, pozneje pa končala še magistrski študij antropologije vsakdanjega življenja.

Avtorica številnih oddaj

Že kot študentka je začela delati na Televiziji Idea, kjer je Štefan Celec mladim novinarjem, snemalcem in montažerjem dopuščal veliko inovativnega eksperimentiranja. Po končanem študiju se je zaposlila na RTV Slovenija in delala v uredništvih različnih oddaj (Forum, Kultura, Osmi dan, Loža), avtorica avtorske oddaje Platforma o vizualni

umetnosti in kulturi ter med letoma 2011 in 2019 urednica uredništva oddaj o kulturi. Kot avtorica se je podpisala pod številne televizijske formate in oddaje. Njeni gostje v oddajah in prispevkih so bili številni mednarodno priznani umetniki in kuratorji (npr. Harald Szeeman, Damien Hirst, Raymond Pettibone, Francesca von Habsburg, Rem Koolhaas, Elafur Eliasson, Thomas Demand, Zanele Muholi, Martin Walser, A. S. Byat in drugi). Leta 2019, ob stoti obletnici združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, je pripravila hommage prekmurski umetnosti (Platforma – Pot do horizonta). V oddaji je skušala povezati sodobne slikarje (npr. Sandija Črveka in Mirka Rajnarja) s historičnim kontekstom t. i. prekmurske umetnosti in tudi s sodobno umetnostjo.

Promocija slovenske kulture in umetnosti v Nemčiji

Vodenje Slovenskega kultur-

nega centra, ki deluje v okviru Veleposlaništva Republike Slovenije v Berlinu, ji predstavlja velik izziv. »Nemški prostor in nekatere ključne kulturne institucije ter dogodke, ki sem jih pokrivala kot novinarka in spoznavala tudi zasebno, poznam zelo dobro in imam razvito mrežo poznanstev tudi v nekaterih kulturnih krogih,« pravi sogovornica. Namen centra je promocija slovenske kulture in umetnosti v Nemčiji, povezovanje in vzpostavljanje trajnih vezi med nemškimi in slovenskimi kulturnimi institucijami in na kulturnem področju delujočimi posamezniki, odpirati vrata slovenskim umetnicam in umetnikom ter doseči prepoznavnost. Trenutno med drugim v sodelovanju s Sektorjem za javno diplomacijo in kulturo na ministrstvu za zunanje zadeve in Centrom za kreativnost pomagajo organizirati obsežno razstavo slovenskega sodobnega industrijskega oblikovanja

na temo prihodnost bivanja, ki bo predstavljena v okviru berlinskega tedna oblikovanja.

Imamo izvrstno ponudbo

O odnosu do kulture v Sloveniji pravi, da bi tudi pri nas lahko bili muzeji in galerije, ki imajo izjemno ponudbo, bolj obiskani. Dodaja še, da bi lahko bolj cenili lastno kulturno dediščino in sodobno umetniško produkcijo, ki je primerljiva s tisto v Nemčiji. »Tudi v Soboti bi družine z otroki ob vikendih lahko pred nedeljsko kavo obiskale denimo Pomurski muzej in si z obiskom popestrile dan. Hkrati bi s tem prispevale h kulturnemu kapitalu otrok, torej prihodnjih generacij,« pravi sogovornica.

V Mursko Soboto, kjer živijo njeni starši in brat, se rada vrača. »V Murski Soboti sem najraje poleti. Všeč mi je kopališče, ki mi v spomin priključuje otroštvo in mladost. Le legendarnega bifeja, kjer smo nekoč cele dneve igrali

»V Sloveniji imamo izjemno umetniško produkcijo in kulturno dediščino, o tem pričajo med drugim tudi številne uspešne umetnice in umetniki, ki že delujejo v Nemčiji (oziroma med Slovenijo in Nemčijo) in so tam priznana imena.«

karte, več ni,« se spominja. Všeč so ji tudi koncerti na Skritem dvorišču, ki obujajo urbano življenje v središču Sobotice.

»Umetnost je tudi v kriznih časih ogledalo družbe«

KSENIJA GLAŽAR

Plaketo Mestne občine Murska Sobota za pomembne dosežke na področju kulture je ob letošnjem kulturnem prazniku prejel mag. Tomi Bušinowski.

Otroška leta je preživel v Murski Soboti, kjer je tudi končal gimnazijo. Po gimnaziji je šolanje nadaljeval na Filozofski fakulteti v Ljubljani, smer germanistika, kjer je pozneje končal še podiplomski študij, na Pedagoški fakulteti v Mariboru pa še glasbeno pedagogiko. Veliko se je izobraževal na seminarjih iz dirigiranja doma in v tujini. Trenutno glasbo in nemški jezik poučuje na Gimnaziji Murska Sobota ter nemški jezik na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci. Veliko se ukvarja z glasbo. Je organist v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Murski Soboti, kjer je več let vodil zbor Chorus, trenutno pa vodi mešani pevski zbor Štefana Kovača in moški pevski sestav v Gančanih ter veliko sodeluje z drugimi pevskimi sestavi in zborovodji. Zbor in manjši orkester vodi tudi na šoli.

Koordiniranje dejavnosti ob stoti obletnici gimnazije

Bušinoski je hvaležen kolektivu Gimnazije Murska Sobota, ki mu je zaupal koordinacijo dejavnosti ob stoti obletnici šole. Sodeloval je pri organizaciji akademije in njeni umetniški izvedbi. »Šolo so na odru predstavljali dijaki. Zdaj vidimo, da smo se odločili prav. To je tisto, kar mi največ pomeni. Da vidim, kako mladi ustvarjajo, napredujejo in suvereno stojijo na odru, igrajo vloge, pojejo, igrajo, recitirajo, moderirajo. Na to sem ponosen,« pravi Bušinowski.

Brez kulture smo duhovno siromašnejši

O priznanju mestne občine ob kulturnem prazniku pravi, da to »ni priznanje samo meni, ampak vsem sodelavcem, s katerimi skupaj ustvarjamo prireditve, dogodke in tudi omenjeno akademijo. Hkrati je tudi priznanje dijakom. Z veseljem sem njihov mentor in jih vidim rasti. Vesel sem, da jim smemo in zmoremo kot učitelji dati to možnost«. Plaketa je, kot pravi, tudi zunanje opažen trud vseh, ki poskušajo kulturo širiti med mladimi, ozaveštevati mlade ljudi za širino in pomembnost kul-

turnega udejstvovanja, brez katerega smo duhovno gotovo siromašnejši. To se po njegovem odraža v vseh dogajanjih, vseh udejstvovanjih dijakov, v katerih je mentor, od glasbe do gledališča.

Možnosti so, le izkoristiti jih moramo

Pri zainteresiranosti mladih za kulturo in umetnost opaža, da možnosti imajo, le izkoristiti jih moramo. »Učitelji si prizadevamo, da jim te možnosti dajemo, hkrati pa dajemo znanje in izkušnje, ki jih lahko spajamo z njihovimi. Ravno rast je tisto, kar jih krepi, in vedno smo veseli, ko vidimo, da so iz leta v leto, iz prireditve v prireditev boljše,« še pojasni sogovornik. Ponažori, da se enako kot glasbenik pri razvoju veseli tudi vsak posameznik, če je (po)ustvarjalen, raste in v njem nastaja nekaj pomembnega in se bogati njegova duša. Opaža tudi, da mnogi mladi ne pokažejo vsega, kar znajo. Na šoli z dijaki prvega letnika organizirajo medrazredne koncerte, ob katerih krepijo timsko delo in hkrati kulturno ustvarjalnost. Vesel bi bil, če bi se jih udeležilo še več, saj morada včasih ne upajo pokazati, kaj znajo in zmorejo.

Veliko kamenčkov h kulturi v Murski Soboti

O kulturi in umetnosti v Murski Soboti pravi, da se je v zadnjih letih veliko delalo na tem,

da imamo v mestu številne možnosti in priložnosti, od raznolikih dogodkov v Gledališču Park, mednarodnih razstav v Galeriji Murska Sobota, kulturnih dogodkov v knjižnici, koncertov in kulturnih dogodkov v Mikku do koncertov glasbene šole, poletnih festivalov, plesnega festivala, dogodkov na prostem itd. Kulturno zavest med člani in občani mesta širijo tudi mnoga društva. Izpostavi še, da je denarja za kulturo vedno premalo, ker kulture ne moremo vzeti v roko, pri njej ne vidimo takojšnjega učinka; zato se težje zavedamo, kaj vse ljudem daje. »Osebnostno bi si želel še več dogodkov na področju klasične glasbe, tudi orkestrskih koncertov. Rad bi v njih užival sam in rad bi jih ponudil dijakom. Tukaj so mladi v večjih mestih v bistveni prednosti, saj imajo vse na dlani,« dodaja Bušinowski. Pogreša le zavedanje širše množice ljudi, da kulturni dogodek ni nekaj, kar nastane na preprost način, v neki kamrici, temveč je rezultat dolgotrajnega dela, razvoja in truda umetnikov, pa četudi so ljubiteljski ustvarjalci.

»Čas epidemije je za kulturnike resnično zahteven«

O vplivu epidemije koronavirusa in ukrepov, povezanih z njo, meni, da ne gre le za finančna sredstva in boj za preživetje tistih, ki se s kulturo ukvarjajo profesionalno. To je čas, ko je težko ustvarjati zlasti v dejavnostih, s katerimi se ukvarjamo v družbi. »Umetnost je tudi v kriznih časih bila dejavna in marsikdaj ogledalo družbe, ki se bo verjetno še pokazalo. In tako je tudi z glasbo,« pravi nagrajenec. Način ustvarjanja je v času epidemije drugačen, s komunikacijo prek videokonferenc in posnetkov. »Vaje so predstavljene na splet, a to niso prave vaje. Delamo, da ostanemo v kondiciji in stiku. Skrbi me, kaj se bo zgodilo, ko se bomo spet lahko vrnili. Družbo vsakdo pogreša, a tudi skupno udejstvovanje. Veliko časa bo treba investirati, da se zbor znova postavi, če pade redna kondicija in če ne gre za profesionalne glasbenike, ki bi

Tomi Bušinowski, prejemnik plakete Mestne občine Murska Sobota za pomembne dosežke na področju kulture. | Foto: Aleš Cipot

na sebi že po službeni dolžnosti delali vsak dan,« še dodaja. Vesel je, da so z glasbeniki v stiku, da izvajajo projekte, ki jih drugače ne bi. Zanimivo je videti pristop glasbe, gledališča in vizualne umetnosti, ki iščejo nove poti do občinstva ter s tem širijo kulturo in potešijo marsikoga, ki bi sicer raje sedel v dvorani. Sam

dvorane ne zamenja za zaslon in koncert ali opero težko spremlja po televiziji. Doživetje mu lahko ponudi le dogodek v živo. Veseli se trenutka, »ko bomo lahko stopili skupaj ter se bodo naši glasovi in instrumenti lahko zli v eno v istem prostoru in čez čas na istem odru, ker je to čar muziciranja«.

“ Osebnostno bi si želel še več dogodkov na področju klasične glasbe, tudi orkestrskih koncertov. Rad bi v njih užival sam in rad bi jih ponudil dijakom. Tukaj so mladi v večjih mestih v bistveni prednosti, saj imajo vse na dlani.

Mešani pevski zbor Štefana Kovača. | Foto: arhiv zbora

»Skozi igro sem začutil svobodo in varnost«

KSENIJA GLAŽAR
FOTO: DAMJAN ŠVARC

Vladimir Vlaškalič, v Murski Soboti rojeni igralec, je konec minulega leta prejel nagrado Sklada Staneta Severja za igralske stvaritve v slovenskih poklicnih gledališčih.

Odraščali ste se v Murski Soboti, nato vas je pot zanesla v Ljubljano, danes živite v Mariboru in ste član igralskega ansambla SNG Drama Maribor. Kaj ste počeli vmes?

Rodil sem se leta 1974 v Murski Soboti. Najprej smo z družino živeli pri babici in dedku na Cvetni ulici (takrat Ulica Borisa Ziherla) v Murski Soboti, potem smo leto in pol bivali v Libiji, po vrnitvi v Mursko Soboto pa sem odraščal na Vrtni ulici. Po končani srednji šoli sem se leta 1993 vpisal na študij filozofije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Prvi letnik sem sicer zaključil, ampak to ni bilo tisto pravo zame. Po vojski sem nato zaključil akademijo za gledališče in v Ljubljani ostal 21 let. Zadnja leta sem bil razpet med Ljubljano in Mariborom, nato pa sem se preselil v Maribor, kjer živim in delam še danes.

Kakšni so vaši spomini na Soboto? Kam ste radi zahajali, kaj ste počeli?

V osnovni šoli sem treniral nogomet, malo mogoče tudi zato, ker je bil v nogomet vpet tudi moj oče. Nekaj časa sem treniral še odbojko. Spominjam se, da smo radi hodili v slaščičarno v Diani, to so bili časi banana-kivija, pijače, ki smo jo tam naročali in si jo delili. Pozneje, že v najstniških letih, smo zahajali v Atrij, h Grlecu, pa v Kocko in k Rdečemu baronu. Za takrat priljubljeni Klub mladih sem bil še premlad, takrat sem se še ukvarjal športom, med počitnicami pa smo hodili tja gledat filme.

Pred kratkim ste prejeli Severjevo nagrado, leta 2018 Glazerjevo listino za posebne umetniške dosežke, leta 2017 Borštnikovo nagrado, ki je sicer bila podeljena umetniškemu kolektivu uprizoritve »Ljudožerci« v produkciji mariborske Drame, katerega del ste bili, pa leta 2015 priznanje Združenja dramskih umetnikov za igralske dosežke za vloge v predstavah »Kralj na Betajnovi«,

»Garderober«, »Mrtve duše« in »Lulu«, leta 2002 pa Borštnikovo nagrado za mladega igralca za vlogo Carla v uprizoritvi »Razmadežna« SNG Drama Ljubljana. Kaj vam ta priznanja pomenijo, sploh zadnja, Severjeva nagrada?

Naj povem, da nisem navajen prejemati priznanj in nagrajevanj. V šoli nisem bil odličnjak, nisem sodeloval v recimo bralnih značkah in nisem prejemal priznanj. Zato mi priznanje pomeni veliko. Nisem lažno skromen, a se zaradi tega tudi ne počutim bolj pomembnega. Pomembna je ljubezen do tega, kar počneš. Če imaš rad to, kar delaš, in dobiš za to še neko potrditev, je to prijetno.

Kje ste naredili prve korake v svet igrilstva, se spomnite prvega nastopa?

V osnovni šoli smo z vrstniki radi gledali komika Jerryja Lewisa. Spomnim se, da sva s sošolcem, mislim, da je bil to Metod Žunec, bila na igrišču. On je bil v голу in vrgel žogo, jaz pa sem pred njo bežal in ustvarjal ob tem neke zvoke. To je bil moj prvi izskok iz normale. V šoli sicer nisem nikoli izstopal, nisem dvigoval roke, da bi se javil in nekaj naredil ali povedal, niti nisem nastopal ali recimo recitiral. Sem pa rad oponašal, tako glasovno kot gibalno, kot sem pač dobil navdih in ko sem opazil, da ljudi to zabava.

Nekateri se še spominjajo legendarnega murskosoboškega Gledališča Torpedo in igre »Metek f čelo«. Gorazd Žilavec, ki je sodeloval pri nastanku gledališkega društva, je za vlogo Adriana Jadriča v tej predstavi leta 1996 dobil Severjevo nagrado za najperspektivnejšega mladega igralca v Sloveniji. V tej igri ste nastopili tudi vi, kako je prišlo do tega?

Takrat smo bili še srednješolci. Žilavec me je povabil k sodelovanju, ker je potreboval še enega

igralca. Sprva sem bil šokiran, da je izbral ravno mene. Nerodno mi je bilo in sprva nisem želel sodelovati, sploh ker sem rad »zafarbal«, če v šoli česa nisem vedel. A sem spoznal, da ne gre za izstopanje in da mi igra daje neko svobodo. Raziskovanje tekstov mi je postalo zanimivo. Skozi igro sem nato začutil svobodo in tudi varnost, domače sem se počutil. S Torpedom sem tako doživel igralsko iniciacijo.

Igralstvo spada med poklice, ki zahtevajo celega človeka. Pred kratkim ste javno spregovorili o izgorelosti, ki ste jo doživeli. Kako je prišlo do tega?

Soočenje je bilo kar krvavo. Vendar se do tega privedeš sam. V neki fazi življenja posameznika in po mojem tudi družbe pride do trenutka, ko zamenjamo prioritete. V mojem primeru je bil to čas razpetosti med Ljubljano in Mariborom. S takratno partnerico sva živela v Ljubljani in dnevno sem se vozil v Maribor, kjer sem delal. Preveč sem bil vprežen v delo, nisem znal včasih reči tudi ne. Nisem se znal zaščititi pred lastno negativnostjo, pred lastnim nezadovoljstvom. Izgorelosti so povezane tudi z vse močnejšimi družbenimi pritiski. Nekateri se v takih okoliščinah odmaknejo, drugi pa težo nosimo na svojih plečih. Tako postajaš nezadovoljen, tvoje odločitve, negativne misli in čustva pa te privedejo do kolapsa.

Kako se kot igralec soočate z ukrepi, povezanimi z epidemijo novega koronavirusa?

Z epidemijo se spopadam do-

“ Z epidemijo se spopadam dobro, zlasti po zaslugi izkušnje z izgorelostjo. Ta situacija me je naučila, da včasih ne moreš narediti nič. Telo ti preprosto ne dovoli, potrebuješ le počitek in moraš počivati.

Žirija je poudarila, da se avtentično znajde v različnih uprizoritvenih estetikah, z lahkoto se vživi v like ali vsebine različnih vrst in žanrov ter gledalce pretrese z neverjetno neobrzdano energijo, silovit je tudi v tišinah in obvladani umirjenosti.

bro, zlasti po zaslugi izkušnje z izgorelostjo. Ta situacija me je naučila, da včasih ne moreš narediti nič. Telo ti preprosto ne dovoli, potrebuješ le počitek in moraš počivati. Depresija, osamljenost, izolacija, »razturjenost« družbe, vse to sem doživel že prej in sem moral s tem opraviti sam. Mi je pa tudi hudo, saj pogrešam ljudi in energijo na ulici, pa družbo, odprta srca ... Po izgorelosti sem se začel ukvarjati s tai chijem. S tem sem se sicer želel ukvarjati že prej, a zaradi igralskega urnika ni bilo za to nikoli časa. Zdaj si vsak dan za vadbo tai chija vzamem vsaj pol ure. Pomembno je, da si energijo, ki si jo odvzameš, znaš tudi ponovno dovajati.

Se radi vračate v Prekmurje? Kateri so vaši najljubši kotički?

Na Soboto imam samo še spomine, pa še teh je nekaj že porušeni. Nimam posebnih priljubljenih kotičkov, imam pa že od nekdaj navado, da vedno, ko pridem v Mursko Soboto, odpeljem krog po mestu. Takrat sem tiho,

opazujem in se spominjam, recimo Blagovnice, kamor sem hodil po mleko in kruh, pa lekarne. Ta nostalgija mi je všeč. Rad grem na Kujkel na pijačo, pa na Goričko, do reke Mure.

Poleg gledaliških ste prevzeli tudi več filmskih in televizijskih vlog. Po kateri vlogi vas ljudje na ulici najbolj prepoznajo?

Veliko ljudi me še vedno vidi kot hišnika iz serije »Lepo je biti sosed«. Všeč mi je, če od obiskovalcev po predstavi slišim, da je bila predstava dobra.

“ Spominjam se, da smo radi hodili v slaščičarno v Diani, to so bili časi banana-kivija, pijače, ki smo jo tam naročali in si jo delili.

Kosila si je prislužil s karikaturami

KSENİJA GLAŽAR

V prvi polovici 20. stoletja je v Murski Soboti živel in ustvarjal karikaturist Ladislav Kondor, ki je kot samouk na številnih potovanjih upodabljal znane in manj znane ljudi.

Karikaturist in portretist Ladislav (László) Kondor se je rodil 6. avgusta 1901 v Kupšincih. V rojstnem kraju, kjer je bil njegov oče Ferenc zaposlen kot učitelj, je obiskoval osnovno šolo, nato pa se je vpisal v trgovsko šolo. Ob koncu prve svetovne vojne, leta 1919, je bil trgovski vajenec v Osijeku, kjer je prišel v konflikt z oblastjo in zato bil obsojen na politični pripor ter nekaj mesecev preživel v zaporu. Nato se je odločil za študij slikarstva pri profesorju Frölichu na Dunaju, a je tam zdržal le dvanajst dni. Kot mlad nadarjen slikar in karikaturist samouk je leta 1925 začel potovati po Evropi, Severni Afriki in Južni Ameriki. Kot potujoči umetnik karikaturist je bil znan in cenjen pri več vplivnih evropskih ljudeh in družinah takratnega časa. Tamara Andrejek v knjigi »Karikature Ladislava Kondorja«, ki jo je leta 2015 izdal Pomurski muzej Murska Sobota, piše, da je v dvanajstih letih bil v 36 državah na treh celinah. Ob začetku druge svetovne vojne se je vrnil v Slovenijo. V Kranju, kjer je razstavljal, ga je zaradi karikatur Hitlerja in

Mussolinija kranjski gestapo kot političnega zapornika privedel v zapor v Begunjah. Pozneje je bil premeščen v Celovec in nato deportiran na Madžarsko, od koder se je vrnil v Prekmurje. Bival je v Murski Soboti pri sestri Jolanki Kirbiš, poletja pa preživel v Opatiji. Umrli je leta 1963 v Opatiji, pokopan je na murskosoboškem pokopališču.

Več kot 50 tisoč karikatur

Kondor je rad risal že kot otrok. Na potovanjih je stranke iskal na različnih dogodkih in mestih, kjer se je zbiralo veliko ljudi, denimo na sejnih ter po hotelih, lokalih, restavracijah, letoviščih in športnih dogodkih. V delih je upodobil ljudi različnih statusov, ver, ras in narodnosti. V Monte Carlu, prvič ga je obiskal leta 1926, je srečal in risal kralje ter zvezdnike iz svetov športa, glasbe in filma. Karikature je označil z datumom in krajem nastanka, kar nam daje vpogled v podrobnosti njegovih potovanj. Kot najbolj velikodušna stranka mu je ostal v spominu, kot piše avtorica, indijski maharadža iz Patiale. Pod njegovimi karikaturami so podpisani še ruski basist Fjodor Šalja-

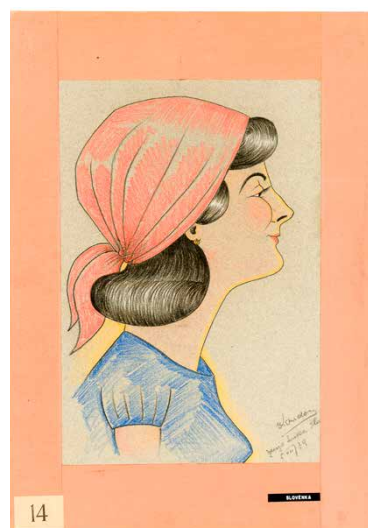
pin, teniška igralka Suzanne Lenglen, klovn Grock, nemški pianist Wilhelm Backhaus, Aga Khan, italijanska politika Pietro Badoglio in Cesare Balbo, bolgarski kmetijski minister Ivan Bagrjanov in številni drugi. Narisal je več kot petdeset tisoč karikatur. Najstarejša v zbirki murskosoboškega muzeja je karikatura kmeta iz leta 1924, ki je nastala v Nemčiji.

Risal za obroke in kavo

Kondor ni risal za denar, temveč je karikature menjal za obrok hrane in kavo, od znanih osebnosti pa je pričakoval še napitnino. Največjo nagrado in priznanje za delo mu je pomenil podpis upodobljenca. Znal je pristopiti k pomembnejšim in stskati tudi bolj osebno vez. V usnjenem albumu je zbiral izrezke iz časopisov in revij ter fotografije s svojih razstav. Nekateri časopisi so ga označevali za Madžara, drugi za Jugoslovana.

Dela je tudi razstavljal

Leta 1930 je v Oslu priredil prvo samostojno razstavo, skupno se jih je nato v hotelih, restavracijah, trgovinah in drugih prizoriščih zvrstilo okoli tristo,

Slovenka, 1939. | Foto: Tomislav Vrečič

med drugim tudi v Murski Soboti. Najlepši sprejem je, kot navedla Tamara Andrejek, doživel na Poljskem in v Bolgariji. Po zaslugi književnice Zofie Nałkowske se je znašel v reviji za umetnost, poljski kinematografi so o njem predvajali petminutni prispevek. Sobočani se ga po zapisu avtorice knjige spominjajo kot tihega in po nerazločnem govoru. Spora- zumeval naj bi se v kar desetih je-

Ladislav Kondor, murskosoboški karikaturist, ki je v življenju narisal okrog petdeset tisoč karikatur. | Foto: Jože Kološa

zikh. Rad je pripovedoval o potovanjih, v knjigah o Soboti nekoč pa lahko preberemo, da je otrokom rad ponujal bombone.

Vir: Andrejek, T. »Karikature Ladislava Kondorja«. Murska Sobota: Pomurski muzej Murska Sobota, 2015

V spomin padlim vojakom

UREDNIŠTVO

V drevoredu Martina Luthra v Murski Soboti je začasno postavljen digitalni spomenik padlim slovenskim vojakom v prvi svetovni vojni, ki so pokopani na vojaškem pokopališču v Užgorodu (Ukrajina).

Mestni občini Murska Sobota in Nova Gorica ter Občina Kočevje sodelujejo pri projektu Pot miru – prenos dobre prakse iz Slovenije na vzhod Evrope – od Baltiškega morja do Karpatov, po bojiščih prve svetovne vojne.

Različni partnerji v projektu

Vodilna partnerja projekta sta ZRC SAZU na slovenski in Univerza v Užgorodu na ukrajinski strani. K projektu so povabljeni partnerji iz držav, ki so v prvi svetovni vojni sodelovale v bojih na vzhodni fronti. Uvod v projekt je sodelovanje študentov Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani in Univerze v Užgorodu pri spletnih seminarjih, ki so potekali jeseni 2020 o slovenskih vojaki v Galiciji in Karpatih v letih 1914 in 1915 ter

ukrajinskih vojakih v bojih na soški fronti med letoma 1915 in 1917.

Raziskava o vojaki

Ob tem so ukrajinski partnerji predali dokumente o 35 slovenskih vojaki, ki so bili med prvo svetovno vojno pokopani na vojaškem pokopališču v Užgorodu. Na pobudo župana Kočevja Vladimirja Prebiliča so se občine Kočevje, Murska Sobota in Nova Gorica dogovorile, da bodo tem padlim vojakom v Užgorodu postavile digitalni spomenik, na katerem bodo imena padlih vojakov. Seznam bodo spomladi dopolnile raziskave študentov FDV-ja o tem, kdo so bili ti slovenski vojaki in od kod so prihajali. Ker je največ padlih vojakov prav iz Prekmurja, so se župani sodelujočih občin odločili, da bo spomenik začasno postavljen v Murski Soboti.

Ko bodo epidemiološke razmere to omogočale, bo digitalni spomenik prepeljan v Užgorod in postavljen na tamkajšnjem vojaškem pokopališču.

Na fotografiji (od leve) so vojaki Aleksander Kovač iz Šalovcev, Ivan Kerčmar iz Andrejcev, Viljem Županek ter Karel Varga, oba iz Šalovcev, ki so se borili v prvi svetovni vojni. | Foto: arhiv Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota

Povojno Soboto je spremenil v sodobno mesto

KSENIJA GLAŽAR

V prvi polovici 20. stoletja je v Murski Soboti živel in ustvarjal arhitekt Feri Novak, ki je »dal provinci mesto«.

O tem velikem Sobočanu je v produkciji Zavoda Sončnica nastal dokumentarni film z naslovom »Mož, ki je dal provinci mesto«, ki je bil v začetku januarja premierno predvajan na Televiziji Maribor. Avtor scenarija Štefan Celec si želi, da bi film ob občinskem prazniku predvajali na fasadi Gledališča Park. Dokumentarni film je na ogled na voljo na YouTube (kanal Stefana Celca).

Korak naprej v očetovem poslu

Arhitekt in urbanist Feri (Franc) Novak se je rodil 16. oktobra 1906 v Murski Soboti. Družina Novak je živel na koncu današnje Ulice arhitekta Novaka, v bližini nove železniške postaje. Oče Jože je bil gradbeni mojster, mama Sidonija pa je imela slaščičarno, v katero so na sladoled in kremne rezine radi zahajali številni Sobočani in Sobočanke. Najprej je zaključil domačo dveletno delovodsko šolo, nato še tehnično šolo v Ljubljani. Kariero je gradil postopoma in od spodaj, saj je začel kot zidarski vajenec. Ker je želel narediti korak naprej od očetovega družinskega posla, se je odločil za študij arhitekture na Umetnostni akademiji na Dunaju pri znanem profesorju in arhitektu Petru Behrensu. Leta 1933 je študij zaključil z odliko in postal, kot izvemo v filmu, prvi Sobočan z diplomom dunajske akademije. Po diplomi je postal pogodbeni arhitekt občine in je izdelal nekatere večje projekte za Mursko Soboto, kot so regulacijski načrt, osrednji trg z drevoredom, kopališče in preureditev gradu s prvo kulturno dvorano. Bil je eden ustanoviteljev okrajnega projektivnega biroja, od leta 1954 pa tudi njegov vodja. Leta 1938 se je izpopolnjeval v Parizu v slovitim pariškem biroju arhitekta Le Corbusierja. Pozneje je želel študij nadaljevati še na Visoki tehniški šoli na Dunaju, a ga zaradi vojne ni uspel zaključiti. Umrl je 18. decembra 1959 v avtomobilski nesreči v okolici Varaždina.

Mestu je želel dati višjo raven bivanja

Večino bogatega arhitekturnega opusa je realiziral v Murski Soboti, ki je bila takrat le malo večja panonska vas s pretežno prtiličnimi stavbami. Gradbeni razcvet je doživela z železniško povezavo s preostalo Slovenijo leta 1924 in prenovi po veliki poplavi novembra 1925. Po zaslugi Novakove vizije urbanega razvoja se je Murska Sobota razvila v mesto z vsemi potrebnimi funkcijami. Novak je mestu dodal nov višinski gabarit

ter estetiko belih fasad in ravnih streh, streha je postala popolnoma nov element. Stavbe so imele, kot v filmu pravi arhitektka Tanja Borovšak, oblike osnovnih geometrijskih teles in osnovne geometrijske elemente, kar je dajalo vtis čistih linij. Mestu je želel dati nekaj novega in višjo raven bivanja.

Modernistični urbanistični načrt za Mursko Soboto

Z urbanističnim načrtom, ki je temeljil na najnovejših modernističnih smernicah, je zasnoval prihodnji razvoj mesta. Določil je prostor za glavni trg in ob njem uredil drevored ter z njim poudaril os mestnega parka. Po drugi svetovni vojni je določil središča novih sosesk, prometnice in obvoznico ter uredil glavni trg in glavno ulico. Lotil se je tudi projektiranja blokov ob Ulici Štefana Kovača in načrtov za izgradnjo bolnišnice, industrijskih objektov in novega kulturnega centra. A je nenadna smrt njegove načrte ustavila. Po njegovih zamislih bi mesto moralo biti sestavljeno iz stanovanjskih sosesk, razdeljeno po funkcionalnih conah, pozabil ni niti na zelene površine. Prostor

Franc Novak | vir Pomurci.si

ob železnici je načrtoval za industrijski razvoj, na severu mesta rekreacijsko cono s sodobnim kopališčem, ob parku pa center mesta s Trgom zmage. Ob širokih ulicah si je zamislil žive meje iz rdečih vrtnic, ki bi poudarile belino modernističnih fasad. Nekatere njegove zamisli so pozneje v novem urbanističnem programu razvijali njegovi nasledniki, a načrt ni bil nikoli dosledno uresničen. Novak se

je uveljavil še na področju oblikovanja notranje opreme ter javnih in nagrobnih spomenikov. Vključeval se je v kulturno življenje Prekmurja in pisal kritične članke, zlasti v reviji Mladi Prekmurec.

Vile za pomembne družine

Prve stavbe je zasnoval že kot študent. Pod vplivi arhitekta Behrensa je leta 1931 načrtoval enodružinsko Hirschlovo vilo (pozneje vila Keršovan). V naslednjih letih so ji sledili še vila Vučak, vila Koltaj, dozidava hiše Samec, delovski dom ter kopališče in ureditev kompleksa Fazanerija. Pod vplivi idej Le Corbusierja sta nastali Šerbčeva vila in današnja Osnovna šola I. Po drugi svetovni vojni je načrtoval stavbo kina (danes gledališka dvorana), bolnišnico, t. i. židovski blok na Lendavski ulici in niz stanovanjskih blokov ob

Ulici Štefana Kovača. Ravno urbanistična zasnova te ulice velja za vrh njegovega ustvarjanja. Preostala njegova dela v Murski Soboti so še: ureditev mestnega trga, Trg zmage, vila Kous, mrliška vežica, bančna upravna stavba, dom pomurskih lovcev, upravna stavba zavarovalnice, stanovanjski blok Bobi blok in stanovanjski blok na Ulici arhitekta Novaka. Nekatere stavbe so zaradi neustrezne prenovitve identiteto izgubile in so danes skorajda neprepoznavne.

Viri:

- Kutin, M., Ebenšpanger, T., Novak, F. »Arhitektura za bodočega človeka«. Arhitektov bilten: mednarodna revija za teorijo arhitekture = Architect's bulletin: international magazine for theory of architecture. Letnik 47, št. 209/210 (dec. 2016)
- Dokumentarni film »Mož, ki je provinci dal mesto«, Zavod Sončnica, 2020

Nekdanji Kino Park, danes Gledališče Park.

Osnovna šola I Murska Sobota

Prostori, v katerih danes domujeta upravna enota in občinska uprava.

Vila Keršovan

Kako je Mariška postala legenda

KSENIJA GLAŽAR

Lani je minilo 130 let od odprtja prvih železniških prog v Pomurju. Pomurski muzej Murska Sobota je temu jubileju posvetil občasno razstavo »130 let pomurskih železnic«, ki je na muzejski spletni strani na ogled v virtualni obliki.

Zgodovina pomurskih železnic se po besedah avtorja razstave Jurija Štesla začne leta 1890, ko so v štirih dneh odprli kar dve železniški progi: 15. oktobra 1890 železniško progo Radgona–Ljutomer, štiri dni pozneje pa še železniško progo skozi Lendavo, ki je bila del proge med Čakovcem in mestom Ukk na Madžarskem. Leta 1907 je z odprtjem proge Murska Sobota–Körmend železniško povezavo dobila tudi Murska Sobota. Železniško omrežje v Pomurju je današnje obliko dobilo leta 1924, ko je bila 22. novembra 1924 odprta proga Murska Sobota–Ljutomer–Ormož.

Ekonomski in politični razlogi

Na prehodu iz 19. v 20. stoletje je bila železniška povezava nujni pogoj za gospodarski razvoj posameznega območja. Glavni pobudniki za gradnjo teh prog so zato bili predstavniki političnega in gospodarskega življenja iz lokalnega okolja. Pri izgradnji proge Murska Sobota–Körmend so bili, kot pravi Štesl, poleg ekonomskih razlogov pomembni tudi politični. Madžarski krogi so želeli Prekmurje tesneje povezati z Budimpešto.

Progo so začeli graditi spomladi leta 1906. Pri gradnji so pomagali delavci iz Madžarske, Romunije, Hrvaške, Srbije, Italije, Slovaške, Poljske in Makedonije, domačinov je bilo zaposlenih le malo. Najzahtevnejši je bil 253 metrov dolg predor pri Stanjevcih. Prvo lokomotivo, ki je vozila po tej progi, so poimenovali Mariška in je vozila material za gradnjo proge. Po tej lokomotivi se je za vse lokomotive, ki vozijo na progi Murska Sobota–Hodoš, vse do danes ohranilo ime Mariška.

Prvi železniški most na Muri

Po prvi svetovni vojni je progo Murska Sobota–Körmend pri Hodošu presekala meja med Kraljevino SHS in Madžarsko. V Kraljevini SHS je ostalo dobrih 29 kilometrov proge, na katerih je bilo osem postaj in postajališč (Murska Sobota, Puconci, Moščanci, Mačkovci, Stanjevc, Gornji Petrovci, Šalovci in Hodoš). Proga Murska Sobota–Hodoš je bila s slovenskim železniškim omrežjem povezana šele leta 1924, ko je bila zgrajena železniška proga Murska Sobota–Ljutomer–Ormož. Graditi so jo začeli sicer že konec leta 1922. Najtežji del gradnje je bilo prečkanje Mure in

Leta 1907 je z odprtjem proge Murska Sobota–Körmend železniško povezavo dobila tudi Murska Sobota.

njenih rokavov med Veržejem in Dokležovjem, kjer so morali zgraditi pet mostov, med njimi tudi 155,5 metra dolg most čez reko Muro.

Proga proti Hodošu med letoma 1968 in 2001 ukinjena

Železniška proga Ormož–Murska Sobota–Hodoš je še danes ena glavnih železniških prog, ki sestavljajo slovensko železniško omrežje. V nekaterih

obdobjih je promet tekel samo po posameznih delih proge. Med drugo svetovno vojno ni bilo železniškega prometa čez veržejski most. Aprila 1941 je umikajoča se jugoslovanska vojska ta most razstrelila in nova oblast ga je obnovila šele leta 1945. Progo med Mursko Soboto in Hodošem so leta 1968 ukinili. Železniški promet je bil na tej progi ponovno vzpostavljen leta 2001, ko so 16. maja slovesno odprli progo Puconci–Hodoš–Zalalöv.

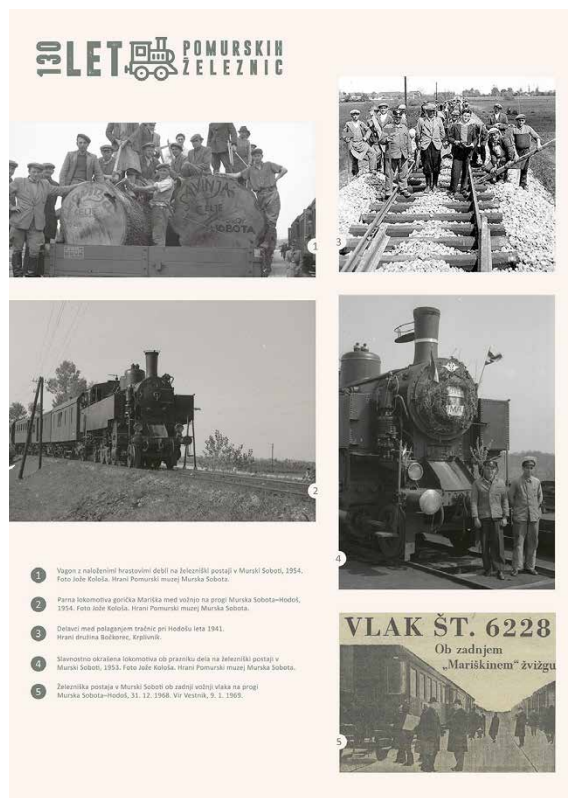
Razstava v virtualni obliki

Razstavo sestavlja sedemnajst panojev s številnimi fotografijami, dokumenti in načrti ter dva umetniškima deloma (»Železniška postaja v Murski Soboti« in »Vagon«) lani preminulega slikarja Franca Mesariča. Po besedah avtorja razstave je njena virtualna oblika na ogled na muzejski spletni strani. Po 30. marcu bo razstavljena tudi v razstavišču Stolp v Pomurskem muzeju Murska Sobota. Kmalu bo izšla še monografija.

Razstava »130 let pomurskih železnic« je na ogled v

virtualni obliki na spletni strani Pomurskega muzeja

Murska Sobota.

Železniški most čez reko Muro pri Dokležovju.

V delo vpeta že tretja generacija

KSENIJA GLAŽAR

Murskosoboško podjetje Avtocenter Horvat je ob koncu minulega leta prejelo priznanje Območne obrtno-podjetniške zbornice Murska Sobota za sedemdeset let družinske tradicije. Predstavljamo vam njihovo obrtno zgodbo.

Obrtna zgodovina družine Horvat iz Murske Sobote se je začela pred več kot sedemdesetimi leti v majhnem poslovnem prostoru v središču Murske Sobote, v bližini sedanje hotela Diana. Ustanovitelj in nosilec obrti je bil Rudolf Horvat, pokojni tast sedanje lastnice, ki mu je na podlagi tedanje zakonodaje leta 1958 izpitna komisija v Mariboru podelila naziv obrtnega mojstra iz obrti vulkaniziranja in izdelovanja gumijastih predmetov. Horvat je v svoji obrtni delavnici, ki je bila do začetka 80. let prejšnjega stoletja v samem središču mesta, na mestu današnjega blokovskega naselja za Šopingom, izsolal številne vaje in pomočnike. Po njegovi smrti leta 1980 je dejavnost prevzela pokojnikova soproga in jo uspešno opravljala nadaljnjih deset let. Leta 1990 je nato obrt prevzela njuna snaha Leonida Horvat Letonja. V tem času so sedež obrtne delavnice preselili na današnjo lokacijo na Ulici Matije Gubca. Po upokojitvi

lastnice v letu 2017 so podjetje iz samostojnega podjetja preoblikovali v d.o.o., vodenje pa je prevzela hči Tamara Horvat. V podjetje je danes tako vpeta že tretja generacija Horvatovih.

Vzdrževanje in popravilo motornih vozil

Glavni dejavnosti podjetja Avtocenter Horvat sta vzdrževanje in popravilo motornih vozil. Izvajajo montažo in centriranje pnevmatik na osebnih in tovornih vozilih, njihove dodatne storitve pa temeljijo na avtooptiki in servisiranju klim, nudijo popravilo platišč, prodajajo avtoplašče za vse vrste osebnih in tovornih vozil, kmetijsko mehanizacijo, motorje in kolesa, na voljo pa so tudi hitri servis za osebna vozila, nega in pranje vozil ter čiščenje vozil s poliranjem. V strukturi strank prednjačijo zveste stranke, fizične osebe iz celotnega Pomurja in tudi izven regije ter zveste stranke iz Avstrije in Hrvaške. Drugo polovico

predstavljajo, kot pravi Leonida Horvat Letonja, pomurska podjetja in samostojni podjetniki. Danes imajo sedem zaposlenih, od katerih so trije kvalificirani avtomehaniki. »Pri tem moramo dodati, da imamo stalen izkušen in izobražen kader z malo fluktuacije. Na zaposlene smo posebej ponosni, ker so prvo ogledalo stika s strankami,« še doda vodja podjetja Horvat Letonja.

Ko je bilo obrtništvo sovražnik sistema ...

O načrtih in željah za prihodnost pravijo, da živijo v času nenehnih velikih sprememb. »Vrednote, na katerih smo gradili dosednji razvoj, se nenehno spreminjajo. Pri tem bi želeli postaviti mobilnost, ki se spreminja, zato ni več daleč dan, ko bo ta zares drugačna. Razvoj poteka zelo hitro in temu se moramo prilagoditi,« pravi sogovornica. Zvestim strankam želijo ponuditi celovito vrhunsko storitev vzdrževanja vozila z najso-

Glavni dejavnosti podjetja Avtocenter Horvat sta vzdrževanje in popravilo motornih vozil.

dobnejšo opremo, pri tem ohraniti neposredni stik in čim manj birokracije ter zadržati samostojnost in neodvisnost od velikih sistemov. Dodaja še, da je to vodilo podjetja vseh sedemdeset let. V tem obdobju so preživeli vse faze, tudi prve začetke v 50. letih prejšnjega stoletja, ko obrtništvo ni bilo zaželeno in je bilo sovražnik takratnega sistema. Iščejo tudi nove podjetniške izize, a ostajajo zvesti usmeritvi, da ostanejo pri sedanjih osnovnih dejavnostih, a jo razvijajo z novimi pristopi.

V prihodnost zrejo optimistično

Priznanja Območne obrtno-podjetniške zbornice Murska

Sobota za sedemdeset let družinske tradicije so zelo veseli in nanj tudi izjemno ponosni. Daje jim potrditev, da je bilo dolgotono delo opaženo in je cenjeno. »Prav tako priznanje razumemo kot nagrado družini, vsem zaposlenim in preostalim sodelavcem. Brez njih tega priznanja ne bi imeli. Po drugi strani vsako priznanje človeka dvigne in mu vlije dodatno energijo. Zavedamo se, da se lahko ta trenutni zagon hitro poleže, če ni jasne usmeritve,« pravi sogovornica. Idej za prihodnost jim ne zmanjkuje. »Nadaljnje poti so začrtane in jutri bo nov dan, ki se ga že zdaj veselimo, zato s še večjim optimizmom zremo v prihodnost,« zaključuje pogovor Horvat Letonja.

To so kadri, ki jih potrebuje Pomurje

KSENIJA GLAŽAR

Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota bo v šolskem letu 2021/2022 izvajala dva nova vajeniška programa: oblikovalec kovin – orodjar in mehatronik operater.

Kmalu se bodo lahko devetošolci poleg v obstoječi vajeniški program gastronom – hotelir, ki ga izvaja Srednja šola za gostinstvo in turizem v Radencih, vpisali v še dva nova programa: oblikovalec kovin – orodjar in mehatronik operater, ki ju bodo izvajali na Srednji poklicni in tehniški šoli Murska Sobota. To sta poklica, po katerih je v pomurskih podjetjih zelo veliko povpraševanja in se bosta izvajala tudi v vajeniški obliki. To pomeni, da bodo dijaki in dijakinje teh dveh programov polovico ur izobraževanja opravili v podjetjih pod skrbnim vodstvom mentorjev, ki so posebej usposobljeni za tak način praktičnega usposabljanja. Pri izobraževanju bodo

profesorji srednje šole in mentorji v podjetjih tesno sodelovali.

Upravičeni do vajeniške nagrade

V Pomurski gospodarski zbornici pojasnijo, da dijaki in dijakinje, ki se šolajo v vajeniški obliki izobraževanja, ob koncu izobraževanja pridobijo enako spričevalo kot dijaki, ki so se šolali v običajni obliki izobraževanja. Po zaključku triletnega srednješolskega programa lahko izobraževanje nadaljujejo v programih 3 + 2. V času usposabljanja v podjetjih so dijaki vajenci upravičeni do posebne vajeniške nagrade, ki v prvem letniku znaša 250 evrov, v drugem 300 evrov in v tretjem

letniku 400 evrov, ter se potegujejo za štipendije za deficitarne poklice in kadrovske štipendije.

Vajeništvo izpolnilo pričakovanja prve generacije

V Sloveniji se vajeništvo izvaja že četrto leto. Kot opazajo, je pri večini dijakov vajencev tak način izobraževanja izpolnil pričakovanja. Prva generacija vajencev je zaključne izpite opravila junija lani in bili so zelo uspešni. Vsi so dobili možnost zaposlitve in so jo sprejeli, razen tisti, ki so se odločili za nadaljevanje šolanja. »Vajeništvo omogoča neposreden prehod v zaposlitev, kar v teh negotovih časih mladim in njihovim staršem veliko pomeni,« pravijo v Pomur-

Prva generacija vajencev je zaključne izpite opravila junija lani in bili so zelo uspešni. | Vir: Pomurska gospodarska zbornica

ski gospodarski zbornici. Zainteresirani se lahko za več informacij obrnejo na Pomursko gospodarsko zbornico, Srednjo poklicno in tehniško šolo Murska Sobota ter Srednjo šolo za gostinstvo in turizem v Radencih.

Svež kader deficitarnih poklicev

Za večjo prepoznavnost vajeniškega sistema izobraževanja v Pomurju skrbijo s projektom Dual transfer, v katerem je vodilni partner Pomurska gospodarska zbornica, ki pri tem sodeluje s preostalimi projektnimi partnerji. Mladim skušajo približati vajeniško izobraževanje in pred-

staviti njegove prednosti. Cilj projekta je mlade navdušiti za vajeniški sistem izobraževanja, s tem pa pomurskemu gospodarstvu zagotoviti svež kader na področju deficitarnih poklicev. Projekt Dual transfer sofinancira Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v okviru Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija – Madžarska 2014–2020.

Pogled na deset let dela

NATALIJA KREFT

Še do 5. marca pred stavbo Gledališča Park stoji dvanajst plakatnih površin, ki ponujajo sprehod skozi prvo desetletje prenovljenega Gledališča Park – od prve predstave 6. decembra 2010 oziroma uradne otvoritve 8. februarja 2011 do 17. oktobra lani.

»Uradno smo dvorano Gledališča Park odprli 8. februarja 2011, in to brez velikega pompa. Naše mesto je prvič v svoji zgodovini dobilo tehnično sodobno opremljeno srednje veliko gledališko dvorano, ki so jo v primerljivih okoljih imeli že desetletja prej,« pove Duša Škof, umetniška vodja programa Zavoda za kulturo, turizem in šport Murska Sobota. Obletnico delovanja praznujejo z obnovitvenimi deli. Obnavljajo parket v dvorani, odrska tla ter tlake v spodnjem preddverju in sanitarijah, na vhodu stavbe

pa so že postavili napis GLEDALIŠČE PARK. K temu do dodali enomesečno ulično razstavo.

Ni samoumevno

»Postanki ponujajo razmislek o tem, kaj smo v prvih desetih letih počeli ter kako in zakaj, da je Gledališče Park postalo vsaj tako priljubljen urbani kulturni prostor, kot je to bil Kino Park v svojih najboljših časih. To ni tako samoumevno, kot se morda komu zdi – lahko bi se izteklo tudi zelo drugače.«

Po skoraj desetih letih je Gledališče Park do 17. oktobra 2020 pri teh številkah: 2035 dogodkov in nekaj čez 469.600 obiskovalcev.

Spraševati se bistvene reči

MIKK MURSKA SOBOTA

Splet besed je spletna pogovorna oddaja, ki jo skupaj pripravlja Mikk Murska Sobota ter pisateljica in urednica Lučka Zorko. Na sporedu je vsako drugo sredo ob 18. uri.

Naša želja je bila obogatiti prostor z vsebinami iz sodobne književnosti, ki so v zadnjem obdobju zlasti v Prekmurju močno upadle, pa tudi spodbujati književno ustvarjalnost in razmislek o literaturi, iz katere izhajajo tudi širša vprašanja. Literatura se je namreč vselej spraševala bistvene reči in s tem v ljudeh prebujala živega duha, ki misli, čuti in deluje, kar je danes še kako potrebno. Ideja za spletno oddajo je zrasla iz začetne želje po literarni delavnici za mlade književne ustvarjalce, ki pa je bila zaradi razmer odpovedana; namesto tega smo se odločili za pogovorne oddaje o književnosti, ki bi lahko navdihnile gledalce in k ustvarjanju spodbudile tudi kakšnega mladega pisca. Zasnova oddaj, ki potekajo prek spletne

aplikacije Zoom, je posledica trenutnih razmer, saj dogodkov ni mogoče izvajati v živo, kot smo si spočetka želeli. Zato smo izkoristili dobre strani medija: da si lahko oddajo ogleda večje število ljudi z vseh koncev Slovenije, da se posnetki (oddaja sicer poteka v živo v Zoomu, gledalcem pa se predvaja na Facebookovi strani Mikka) lahko arhivirajo in so na ogled tudi za nazaj, da jih gostje lahko delijo in jih razširjajo po omrežju, mogoče pa jih je tudi komentirati in pod njimi lahko poteka razprava.

Sproščeni pogovori

Oddaja je namenjena tako predstavitvi mladih, še neuveljavljenih avtorjev leposlovnih del (proze, poezije, dramatike in otroške literature) kot tudi ustvarjalcev lokalne re-

gije (in tudi širše), ki imajo zanimiv opus in v lokalnem okolju še niso bili dovolj izrazito zastopani. Ne omejujemo pa se samo na ustvarjalce iz regije, ampak vključujemo vse, ki so dovolj zanimivi, da lahko z njimi ustvarimo ploden, navdihujoč in razmisleka vreden dialog. Zanimajo nas tudi ustvarjalci, ki se na kak drug način ukvarjajo s pisano besedo (prevajalci, uredniki itd.), skratka vsi, ki lahko v naš premislek o literarnem dodajo kaj svežega, novega, še ne slišane. V posamezni oddaji se trudimo predstaviti avtorja z več plati, v ospredje pa vsakič postavimo izbrano delo (pesmi, izdana knjiga itd.). Del oddaje je namenjen avtorskem branju po izboru avtorja (odlomek iz proze, sklop pesmi itd.). Občasno bomo v posebnih oddajah predstavili tudi kakšno novo literar-

no delo, obeležili kako spominsko obletnico in priredili kakšen večer branja literature v živo. Trudimo se, da so pogovori sproščeni in spontani ter da nam avtorji povedo še kaj več od tega, kdaj so začeli pisati in kaj jih navdihuje. Doslej smo gostili pesnico Heleno Zemljič, pisatelja in pesnika Aleša

Ropošo Alexia, pisateljico in pesnico Vanjo Lebar, ustvarjalko otroške pravljice, urednico in lektorico Leo V. Golub, v februarju in marcu pa sledijo pesnik in pisatelj Aleš Jelenko, pesnik Denis Režonja ter pesnica in prevajalka Klarisa Jovanović, čez leto pa gotovo še kup zanimivih gostov.

Z oddajami želimo spodbujati književno ustvarjalnost in razmislek o literaturi.

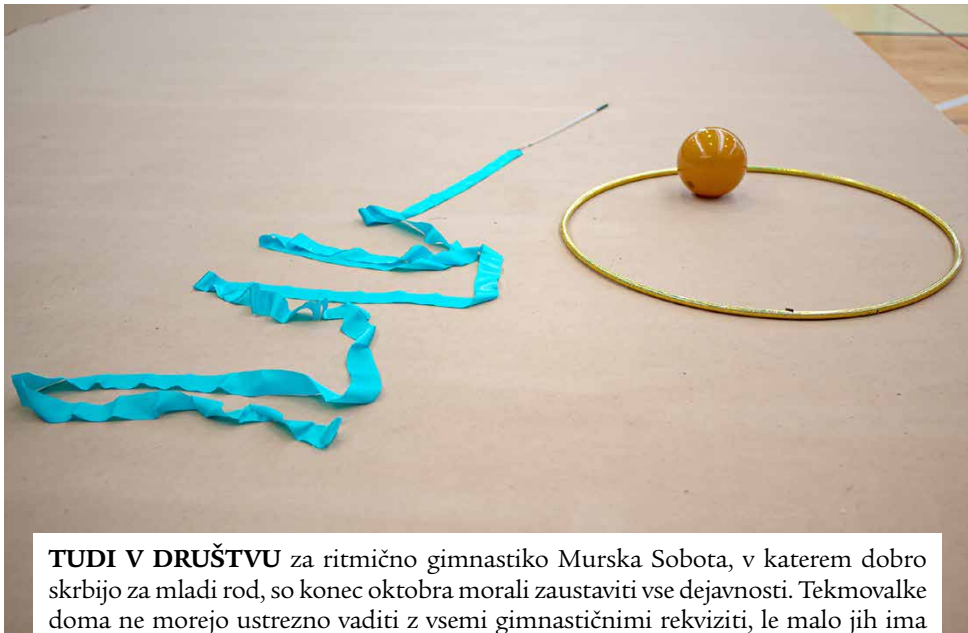
(odprto obrobje)

OPEN
CALL
#2021

**MIKKOVA GALERIJA
ODPRTO OBROBJE**
VABI K SODELOVANJU
MLADE UMETNIKE, KI
DELUJEJO NA PODROČJU
VIZUALNE UMETNOSTI,
BODISI SLIKARSTVA,
KIPARSTVA
FOTOGRAFIJE,
ILUSTRACIJE,
GRAFIČNEGA
OBLIKOVANJA TER
MULTIMEDIJSKE
UMETNOSTI.

.....
**IZBRANI KANDIDATI
BODO IMELI MOŽNOST
RAZSTAVLJANJA SVOJIH
DEL
V GALERIJI
ODPRTO OBROBJE**
.....

**PRIJAVE SPREJEMAMO
DO
1.3.2021**
.....
info@mikk.si

TUDI V DRUŠTVU za ritmično gimnastiko Murska Sobota, v katerem dobro skrbijo za mladi rod, so konec oktobra morali zaustaviti vse dejavnosti. Tekmovalke doma ne morejo ustrezno vaditi z vsemi gimnastičnimi rekviziti, le malo jih ima dovolj prostora za treniranje elementov akrobatike. Dodatna velika težava je občutna izguba telesne pripravljenosti in kondicije. Skupino malih začetnic prek spleta trenerji brez ustreznih navodil in popravkov ne morejo naučiti osnovnih elementov. Od 25. januarja tri tekmovalke spet trenirajo po individualnem programu. Vse mlajše kategorije trenirajo prek spleta, in sicer trikrat tedensko tekmovalna skupina in enkrat tedensko začetnice. Zanimanje za spletno vadbo je padlo za več kot sedemdeset odstotkov tako v tekmovalni kot v rekreativni skupini. V klubu se soočajo s konkretnim upadom števila deklic, ki vadijo ritmiko. Konec januarja so izvedli prvo spletno tekmovanje s prilagojenimi pravili ocenjevanja. | Aleš Cipot

V ATLETSKEM KLUBU GORIČKO imajo nekaj kategoriziranih in precej registriranih športnikov, kljub temu pa trenutno ne izvajajo organiziranih treningov. Ker treninge izvajajo v šolskih objektih – na atletskem stadionu, na igriščih, v telovadnicah in fitnessih, uporabljajo tudi garderobe v šolskih objektih, ki pa so zaprti in zanje zato nedostopni. Z izvajanjem organiziranih treningov so prenehali takoj po zaprtju šol v oktobru. V klubu trenirajo skoraj vse discipline: sprinte, skoke, mete, ovire, mnogoboje ter teke na srednje in dolge proge. Prisilno mirovanje atletov bo gotovo vplivalo na pripravljenost v zimski in poletni sezoni. Menijo pa, da bodo, če ostanejo zdravi, tudi hitreje nadomestili izgubljeni čas. Zaradi tega se skoraj gotovo ne bodo udeležili tekm aktualne zimske sezone, saj bi bilo tveganje za poškodbe zaradi nepripravljenosti preveliko. | Aleš Cipot

ČLANSKA EKIPA NOGOMETNE ŠOLE Mura je priprave na spomladansko nadaljevanje prvenstva opravila v Turčiji. Pred odhodom v Turčijo je bil poudarek na telesni pripravljenosti in spoznavanju avtomatizmov novincev v ekipi. V Turčiji so se nato osredotočili na uigravanje, za kar so imeli odlične pogoje. Tam so odigrali dve pripravljalni tekmi, še pred odhodom v Turčijo pa proti avstrijskemu Kapfenbergu in tik pred začetkom prvenstva proti Celju. Mura je prvenstvo začela sredi tedna z domačo tekmo proti ekipi CB24 Tabor Sežana in z nedeljskim gostovanjem pri ljubljanski Olimpiji. | Aleš Cipot

UPRAVA ODBOJKARSKEGA KLUBA Panvita Pomgrad se je razšla z dosedanjim glavnim trenerjem prvega moštva Alešem Hribarjem. V zadnjem delu tekmovalne sezone je člansko moštvo prevzel trener druge ekipe in vodja mladinske šole Dejan Fujs. Plod uspešnega dela z mlajšimi selekcijami v klubu je šest mladih odbojkarjev. To so Dino Vinkovič, Niko Kovačič, Nik Legen, Urban Rajnar, Vid Suhadolnik in Žan Bedrač, ki so v minulem letu igrali v različnih reprezentančnih selekcijah za slovensko izbrano vrsto. Potem ko je bil pred začetkom sezone cilj uvrstitev med prvih šest ekip, sreča domačim odbojkarjem ni bila naklonjena. Tako trenutno bijejo boj za obstanek v prvi ligi. | Aleš Cipot

V PLESNI ŠOLI URŠKA POMURJE plesne vaje med epidemijo potekajo v živo na daljavo za vse starosti plesalcev. Pred prekinitvijo dejavnosti zaradi ukrepov vlade so imeli približno tristo plesalcev vseh starosti, ki so trenirali v plesnih dvoranah v Murski Soboti in Ljutomeru ter tudi v vrtcih in šolah. Po ponovnem zagonu bodo morali vadbo prilagoditi in z nekaterimi skupinami začeti kot s popolnimi začetniki. Za število plesalcev se ne bojijo, pravijo v plesni šoli, saj vsi že komaj čakajo na vrnitev v plesne dvorane. Lani spomladi je bilo število plesalcev in udeležencev skupinskih vadb po ponovnem odprtju večje kot pred tem. V plesni šoli pripravljajo kar nekaj novosti in presenečenj. Za udeležbo na tekmovanjih ter izvedbo plesne produkcije se bodo odločili šele takrat, ko bodo plesalci dovolj pripravljeni. Po odprtju bodo ponovno zagnali vse programe plesa in športne vadbe v enakem obsegu, kot so jih imeli do oktobra 2020. | Aleš Cipot

ROKOBORCA ROKOBORSKEGA DRUŠTVA Sobotna Klemen Podgorelec in Luka Gumilar, člana kadetske in mladinske reprezentance Slovenije, se v skladu z navodili Nacionalnega inštituta za javno zdravje pripravljata v športni dvorani nekdanje ekonomske šole ter na atletskem stadionu in trim stezi Fazanerije. Priprave so bile januarja namenjene moči, vzdržljivosti in kondiciji, v nadaljevanju pa sta se osredotočila na treninge rokoborbe. V marcu se začnejo turnirji v rokoborbi, med drugim tudi evropsko prvenstvo za mladince v Nemčiji, svetovno prvenstvo v Rusiji ter kvalifikacije za olimpijske igre. Član kluba David Habat se pod vodstvom trenerja Sergeja Beloglazova pripravlja v ZDA skupaj s svetovnim prvakom v kategoriji do 65 kg iz Indije, ki se je že uvrstil na olimpijske igre. Četrty član Nikola Šimunković trenira v hrvaških Sesvetah. | Aleš Cipot

Gasilci na obisku pri škofih

GEZA GRABAR

Obiskali so katoliškega dr. Petra Štumpfa in evangeličanskega mag. Leona Novaka.

Po stari navadi je vodstvo pomurskih gasilcev tudi pred koncem lanskega leta obiskalo najvišje cerkvene dostojanstvenike v regiji oziroma državi.

S tem se je potrdilo, da je sodelovanje med gasilci in cerkvi na zelo visoki ravni. Tako gasilska društva skupaj z župnijami pripravljajo velikonočne procesije, ob godu svetega Florijana shode in svete maše, s predstavniki obeh cerkva pa druge prireditve in dogodke ob blagoslovu gasilskih pridobitev.

Kovali načrte za prihodnost

Na sproščenem prednovolenem obisku, ki sta ga pri murskosoboškem škofu dr. Petru

Štumpfu in evangeličanskem škofu mag. Leonu Novaku opravila predsednik in poveljnik pomurske gasilske regije Milan Antolin in Dušan Utroša, je beseda tekla o dosedanjem sodelovanju in načrtih za prihodnost. Škofa sta se gasilcem za-

hvalila, da tudi v teh težkih časih epidemije ne stojijo križem rok, pač pa v različnih humanitarnih akcijah pomagajo po najboljših močeh. V upanju, da bo epidemije kmalu konec, so kovali tudi načrte za nadaljnje sodelovanje.

Pri katoliškem ...

... in evangeličanskem škofu.

Gasilska tradicija, prepletena z uspehi

GEZA GRABAR

V PGD Černelavci imajo sodobno opremo, pet tekmovalnih enot in gasilski muzej ter sodelujejo čez mejo.

Predsednica društva Ingrid Lončar pojasnjuje, da je trenutno v njihove vrste vključenih blizu sto članov. S številnimi zavidanja vrednimi uspehi na organizacijskem in operativnem področju so černelavski gasilci in gasilke že nekaj desetletij med najuspešnejšimi v Gasilski zvezi Mestne občine Murska Sobota.

Kmalu tudi uradno stoletnik

Iz monografije, ki jo je ob praznovanju devetdesete obletnice leta 2015 na dobrih 260 straneh pripravil njihov član Antun Novak, je razvidno, da je gasilstvo v kraju prisotno že več kot 120 let. Ker pa prvi pisni viri segajo v leto 1925, je to leto uradni začetek delovanja društva. Pohvalijo se lahko z zelo pestrim dogajanjem. Med pomembne mejnike vsekakor sodi leto 1974, ko se je z gradnjo orodišča začela gradnja današnjega gasilskega doma. Prvo avtocisterno so kupili leta 1981. V novejšem času so sledili nakupi nove avtocisterne GVC 16/25 (2007), vozila za prevoz moštva GVM-1 (2009) in priklovice za

prevoz opreme z motorno brizgalno (2015) ter ureditev spominske sobe s spominsko ploščo dolgotrnemu poveljniku društva in murskosoboškega gasilskega sektorja Karlu Lončarju.

Človeška sila in spominska soba

V društvu so ponosni na veterane, saj iz njihovih izkušenj in idej črpajo navdih za nove podvige. Veterani so še tekmovalno aktivni, udeležujejo se namreč srečanj na ravni zveze in regije ter priložnostnih tekmovanj s starimi ročnimi brizgalnami. Podobno bi lahko trdili za prizadevne članice, ki so ob tekmovalnem močno vpete še v organizacijsko področje. Glavno udarno silo v društvu predstavljajo najštevilnejši člani z dvema tekmovalnima enotama; načrtno dajejo v društvu največji poudarek mladim, zavedajoč se, da prihodnost gasilstva temelji prav na njih in da je medgeneracijski prehod iz mladinske v članske vrste zelo pomemben. Trenutno imajo po eno enoto mladincev in pionirjev. O spoštljivem odnosu članov društva

do predhodnikov priča edinstvena spominska gasilska soba oziroma kar gasilski muzej. V dveh etažah so na 54 kvadratnih metrih trajno predstavili lastno dokumentarno gradivo, gasilsko opremo in orodja, uniforme, odlikovanja, priznanja in drugo s področja gasilstva. Gre za zbirko več kot tristo različnih primerkov v lasti društva.

Letos nov prapor

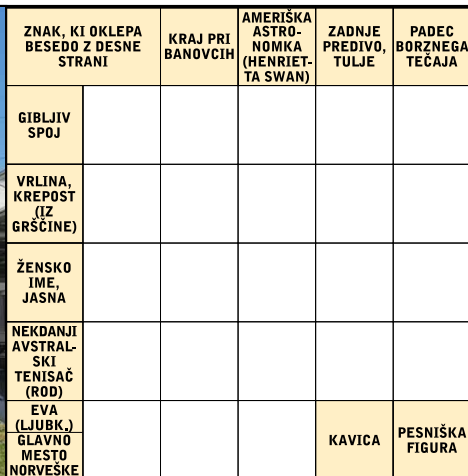
Predsednica Lončar, ki nadaljuje bogato tradicijo gasilstva v družini, se je dotaknila še vselej aktualnih razmer na področju opremljanja. »V društvu smo se ob podpori domače krajevne skupnosti in murskosoboške gasilske zveze odločili za ureditev dodatnega prostora v orodišču. Naša želja je tudi, da bi vanj pripeljali prikolico za poplave, saj je poplavna ogroženost na našem področju zelo velika,« pojasnjuje. Razkrije, so se odločili še za projekt zamenjave gasilskega prapora, saj obstoječi šteje častitljivih 49 let. »Naš cilj je, da v letošnjem letu razvijemo nov unikatni prapor, ki bo po tematiki še vedno povezan s starim, saj smo v društvu vedno medgeneracijsko povezani.«

Vozni park društva.

Vodstvo društva, upravni odbor in poveljstvo (od leve); prva vrsta: Jožica Viher, Simon Konkolič, Nada Kumin, Branko Merklin, Ingrid Lončar, Dejan Grah, Darja Meolic; druga vrsta: Luka Skok, Boris Lončar, Branko Merklin, Aleš Ratko.

do 31. 3. 2021

ISSN št.: C501-4166

*Uredništvo medija ne odgovarja
za kvaliteto in slovnično
pravilnost izdelanih oglasov,
poslanih s strani organizatorjev
dogodkov.*

PRIREĐITVE IN DOGODKI

sreda, 17. 2. 2021, ob 18.00	Splet besed – 5. oddaja	v živo na Mikkovem Facebooku
sreda, 3. 3. 2021, ob 18.00	Splet besed – 6. oddaja	v živo na Mikkovem Facebooku
petek, 12. 3. 2021, ob 20.00	Spletna soba s posluhom	v živo na Mikkovem Facebooku

RAZSTAVE

na ogled od ponedeljka, 8. 2., do petka, 5. 3. 2021	ulična razstava »10 let Gledališča Park 2010/11–2020/21« (miselni in fotografski sprehod skozi desetletno zgodovino pestrega dogajanja)	ZKTŠ Murska Sobota
na ogled do ponedeljka, 15. 3. 2021	pregledna razstava Jože Kološa - Kološ	Pomurski muzej Murska Sobota
četrtek, 4. 2. 2021, ob 11.00 (na ogled do srede, 24. 3. 2021)	Zdenko Huzjan: »Geografija tišin«	Galerija Murska Sobota
na ogled do sobote, 27. 3. 2021	gostujoča razstava »Potni listi za življenje«	Pomurski muzej Murska Sobota

PREDAVANJA

sreda, 24. 2. 2021, ob 20.00 **Spletni pogovor: kdo se boji cepiv?** v živo na Mikkovem Facebooku

DELAVNICE

sreda, 17. 2. 2021, ob 18.00	vodena meditacija – Jean Frumen (po Skypu, obvezne prijave)	Hiša Sadeži družbe Murska Sobota
torek, 17. 2. 2021, od 20.00 do 22.00	O seksu s Stanetom – Stane Perkič (delavnica osebnostne rasti, po Zoomu, obvezne prijave)	Hiša Sadeži družbe Murska Sobota
četrtek, 18. 2. 2021, ob 19.00	Duša, karma in jaz – Breda Dular (po Zoomu, obvezne prijave)	Hiša Sadeži družbe Murska Sobota
petek, 19. 2., 5. 3. in 12. 3. 2021, ob 17.30	joga obraza – Nuša Solar Horvat (po Zoomu, obvezne prijave)	Hiša Sadeži družbe Murska Sobota
od torka, 23. 2., do petka, 26. 2. 2021, ob 14.00	delavnica Adobe Illustrator (po Zoomu, obvezne prijave)	Mikk Murska Sobota
torek, 23. 2. 2021, od 20.00 do 22.00	Kako prepoznati manipulacijo pri ljudeh – Stane Perkič (po Zoomu, obvezne prijave)	Hiša Sadeži družbe Murska Sobota
sreda, 24. 2. 2021, ob 18.00	vodena meditacija – Jean Frumen (po Skypu, obvezne prijave)	Hiša Sadeži družbe Murska Sobota
sreda, 24. 2. 2021, od 20.00 do 22.00	Kako do več lahkotnosti v življenju? – Stane Perkič (po Zoomu, obvezne prijave)	Hiša Sadeži družbe Murska Sobota
četrtek, 25. 2. 2021, ob 19.00	Kako živimo naravno življenje? – Breda Dular (po Zoomu, obvezne prijave)	Hiša Sadeži družbe Murska Sobota

Zavod za kulturo, turizem in šport
Murska Sobota

Za objavo dogodkov in koordinacijo terminov dogodkov se obrnite na TIC Murska Sobota, tel: 02/534 11 30, e-pošta: tic.ms@zks-ms.si

Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota je zadolžen tudi za koordinacijo prireditev v Mestni občini Murska Sobota. Organizatorje kulturnih, turističnih in športnih prireditev vabimo, da v naši turistični pisarni (Turistično-informacijski center Murska Sobota) preverijo, kateri dnevi so že zasedeni z dogodki.

ulična razstava: 8. februar–5. marec 2021

10 let GLEDALIŠČA PARK
2010/11–2020/21

PRVENEPOZABIŠNIKOLI
»VILA S SRAJČKO IZ
METULJEVEGA KRILA«
EPK MARIBOR 2012
PARTNERSKO MESTO
MURSKA SOBOTA
VIHAR
VGLAVI

PRVIH PET
VRHUNSKOST
RAZNOLIKOST
DOSTOPNOST
KAJ PA
GLASBA?
PA JE
MINILO
10 LET

»SOBOŠKI TEATER GORI POSTAVITI«

 Zavod za kulturo, turizem in šport
Murskotselva

[illegible]